SOLOJOV

Yazarın Sorumluluğu

Solojov - Yazarın Sorumluluğu

YAZARIN SORUMLULUĞU
MİHAİL ŞOLOHOV

yeni dizi
edebiyat sorunları: 1
aralık 1983

[Bu kitabın hazırlanmasında M. Sholokhov, At the Bidding of the Heart */ Progress Publishers, Moskova, 1973 / adlı kitaptan yararlanılmıştır.]*

de yayınevi: *vilâyet han, cağaloğlu istanbul /* dizgi baskı: *kent basımevi /* kapak düzeni: *ayşegül safkan /* kapak baskısı: *mas matbaası*

MİHAİL ŞOLOHOV

YAZARIN SORUMLULUĞU

(YAZI ve KONUŞMALAR)

İngilizceden Çeviren
ESER YALÇIN

DE YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

mihail şolohov 7
sunu 13
sıradan edebiyat ve «dürüst gevezeler» 15
iyi kitapları nasıl yazmalı 23
gerçekliği «acımasızca» resmedişim 31
sovyet aydınlarının ilk filizleri 33
bölgesel topluluklar ve gerçekçi tiyatro 38
sözümü sakınmadan konuşmaya hakkım var 41
yalnızca kitap değil, iyi kitaplar 44
sovyet edebiyatı ve evrenselliğin yolu 49
savaş sonrası edebiyatımızdaki düşüşün nedenleri 51
eleştirmenlere ciddi çalışma olanakları sağlanmalı 63
genç yazarlar geleceğin umutlarıdır 66
önemli olan ilkelerde anlaşmaktır 69
kolay başarı aramayın 73
edebiyat yazarların özel sorunu değildir 75
yazarlıkta başarı yüreklilik ister 89
yazar ve halkı 91
aslolan nicelik mi 94
yazar ve toplu eserleri 95
yazar edebiyattaki yerini savaşmadan bırakmaz 97
halkın dev çabası ve sanat 100
var olma hakkı hangi sanatındır 110
yazarların ortak dili 113
gerçek avant-garde günümüz yaşamını yansıtır 115
ödül, roman türünün hakkını korudu 119
gerçekçilik ve edebiyatımızın engin deneyimleri 120
barbarlığın karanlığına karşı yazarın tavrı 124
«kültür ustaları kimden yanasınız» 127
genç yazarların yükselmesi ivedi bir görevdir 137
nevâî insanı gösteriyor 144
yeni büyük romanlar yazılacaktır 146
çok geç olmadan 150

MİHAİL ŞOLOHOV
(ellinci yıldönümü nedeniyle)*

Durgun Don'*un ilk iki cildinin 1928-1929'da yayınlanması Şolohov'a uluslararası bir ün sağladı. Daha önceleri, ismi hemen hemen hiç duyulmamıştı.* Don Hikâyeleri *adlı derlemesinin 1926'da yayınlandığı çok az kişinin aklındaydı; bu kitabın önsözü* Demir Seli'*nin yazarı ve Sovyet edebiyatının öncülerinden Aleksandr Serafimoviç tarafından yazılmıştı. Serafimoviç, önsözünde şöyle diyordu: «Mihail Şolohov'u önemli bir yazar haline getirecek tüm veriler bu kitapta görülmektedir.»*

Ve gerçekten de, birkaç yıl sonra, basın, Şolohov'un adını geniş bir biçimde duyuruyor, romanı okur toplantılarında tartışılıyor, SSCB halklarının dillerine çevriliyor, doğu ve batı ülkelerinde basılıyordu.

Böylesi bir başarının, yazarın yaşantısındaki ayrıntılar ve özgeçmişi konusunda ilgi uyandırması doğaldır. Mihail Şolohov, adları etrafında koparılan gürültüye tahammül edemeyen gerçekten büyük ve alçakgönüllü insanlardandır.

(*) Europe, no. 123, Mart 1956, Paris.

Yazarın yaşantısı hakkında sansasyonel haberler derleme umuduyla onu Don'da görmeye gelenler soğuk bir biçimde karşılanırdı, oysa, yazarın yaratıcı çalışmasına içtenlikle ilgi duyanlar için evinin kapıları ardına kadar açıktı.

Şolohov, 24 Mayıs 1905 tarihinde Don bölgesinde Veşenskaya adlı Kazak kasabasından pek uzak olmayan Krujilino köyünde dünyaya geldi. Annesi Anastasya Çernikova, eski bir köle ailesinin kızıydı. A. Çernikova 1942'de Veşenskaya'da bir faşist bombardımanı sırasında öldü. Babası Aleksandr Şolohov, Riazan yöresi kökenliydi. Yazarın tanıklığına göre babası, «satın alınmış bir toprak üzerinde buğday yetiştirmiş, köy çapındaki bir ticarî işletmede küçük bir memurluk yapmış, buharlı bir değirmende müdür olmuş vb.» bir adamdı.

Mihail Şolohov eğitimine kilise okulunda başladı, daha sonra lisede okudu. Geleceğin yazarı, Don üzerindeki uzun ve acımasız savaşın hem tanığı hem de neferi oldu. Şolohov, henüz on beş yaşında bir delikanlıyken, okulunu bırakarak, yiyecek ve silâh sağlayan müfrezelerden birinde görev aldı. Bu müfrezeler, silâhlı çetelerin desteğiyle buğdayı saklayan ve genç Sovyet Cumhuriyeti'ni açlıktan kırdırmaya çalışan Kulak'lara karşı amansız bir mücadele veriyordu.

Yazar, özgeçmişinde şunları anlatıyor: «1920'den sonra Don'da çalıştım, tüm topraklarını karış karış dolaştım. Uzun bir süre yiyecek ve silâh sağlamakla görevlendirilmiştim. Don'u ele geçirmiş çeteleri artlarından 1922'ye kadar kovaladım, çeteler de bizi kovalıyorlardı. Her şey olması gerektiği gibi geçiyordu. Her türlü acı olayı gördüm..»

Şolohov 1922'nin sonlarında Moskova'ya geldi. İskele hamalı oldu, vasıfsız işçilik yaptı, yazıları temize çekme işinde çalıştı. 1923'te yazmaya başladı. Şolohov'un gençlik öykülerinin temelinde, Don bölgesinde çok dramatik ve acı geçen sınıf mücadelesine katılma özdeneyimi yatar.

M. Şolohov'un ilk öykülerinde, kahramanlar çoğu zaman bir haydut saldırısında kulak *kurşunuyla ölürler. Fakat*

yeni insanlar nöbeti devralır. Şolohov, ne arkadan vurmaların, ne düşmanların iftirasının, ne de geçmişin boş inanç ve önyargılarının çalışan halkın bağrından gelen Ekim Devrimi'nin eseri yeni yaratıcı güçlerin gelişmesine engel olamayacağını kanıtlar. Yeni dünyanın yüksek adaletinin ve gerçek insan sevgisinin vazgeçilmez bir biçimde kanıtlanması, Şolohov'un ilk öykülerinin en iyi sayfalarında belirir ve onları yiğit bir coşkuya kavuşturur.

* * *

1925'te Moskova'dan ayrılan Şolohov, doğum yeri olan Don'a döndü. Edebiyat, yaşantısındaki en önemli iş haline geldi. Yirmi yaşındaki yazar, Durgun Don *üzerine çalışmaya başladı. Sosyalist gerçekçilik yönteminin usta sanatçıya sunduğu tükenmez olanakların parlak bir tanığı olan bu yapıt, Sovyet edebiyatının zaferini ve övüncünü oluşturdu. Halkın, devrim ve iç savaş günlerindeki yaşantısını anlatan ve dört ciltten oluşan bu görkemli destan, Şolohov'un onbeş yıllık yoğun çalışmasının ürünüdür.*

İlk ciltler yayınlanır yayınlanmaz Durgun Don, *L. Tolstoy'un* Harp ve Sulh'*uyla sık sık kıyaslanmaya başlandı Bu haklı bir kıyaslamadır. Kucaklanan olayların genişliği, plânların epik yoğunluğu, öyküdeki dramatik yan ve psikolojik derinlik açısından* Harp ve Sulh *ile* Durgun Don, *aralarında büyük bir benzerlik taşıyan yapıtlardır. Okur, büyük klasik Rus edebiyatıyla, tarihsel yaşantısına henüz başlayan genç Sovyet edebiyatı arasındaki sürekliliği kendi gözleriyle saptayabilir.*

Şolohov, Durgun Don'*da halkını, tarihsel bir gelişmenin en kararlı anında göstermiştir. Geniş ve serbest anlatısı, çok sayıda bireysel yaşantıyı ve eşsiz kahramanları kucakladığı gibi aynı zamanda yığınsal topluluk sahneleri açısından da zenginlikler göstermektedir.*

Durgun Don'*un öncü Sovyet ve yabancı edebiyatların gelişmesinde büyük bir katkısı olduğu kadar, yeni insanın ve öncü Sovyet toplumunun hümanist ahlâkının oluşumunda da büyük bir etkisi bulunmaktadır.*

Gerçek dünyayı, tarihsel olarak ayırıcı özellikleri kesin çizgilerle ve klasik bir açıklıkla yeniden yaratma ustalığı Şolohov'un en değerli niteliklerinden birini oluşturur. Aynı ustalık, Uyandırılmış Toprak'*ta da bütünüyle ortaya çıkmaktadır.* Uyandırılmış Toprak, «*olayların yakıcı izi üzerine kurulmuştur. Bu roman ortaklaştırma döneminde Sovyet kırlarındaki büyük sınıf savaşlarını anlatır.*

(Bu yapıt) *sanatçının doğal yeteneğinin; büyük bir titizlikle sürdürülen yorulmaz, yaratıcı bir çalışmanın meyvesi olan yetkinlikle uyumlu bir biçimde bütünleştiğini kanıtlamıştır.*

Yazar, yayıncı ve halk adamı olarak Şolohov'un yaşamı, Sovyet halkının yaşamı ve mücadelesine kopmaz bağlarla bağlıdır. Büyük Yurtsever Savaş'ın karanlık günlerinde, Sovyet yazarlarının büyük bir kısmının yaptığı gibi, orduya girmiş ve savaş muhabiri olarak çalışmıştır. Savaşın ilk aylarından başlayarak, Şolohov'un Don Üstüne, Güneyde Kazaklar *adlı araştırmaları günlük basında ve ayrıca yayınlanarak ortaya çıktılar. Şolohov'un* Kin Duyma Sanatı *adlı öyküsü ile* Vatan İçin Dövüştüler *adlı romanının yayınlanan bölümleri savaş sırasında büyük bir popülerlik kazandı.*

Yapıtlarında, Sovyet toplumunun kurumlaşması ve gelişmesinin dramatik öyküsünü renkli bir biçimde sunan yazar, kendisini taraf tutmayan bir tarih yazarı konumunda görmez. Yapıtlarında, halkıyla birlikte yaşar, acı çeker ve mücadele eder; bu nedenledir, kitapları yazarın kişi olarak derin duygularını yansıtma açısından bizleri alt üst ederler.

Savaştan sonra yayıncılığa devam eden M. Şolohov'un yapıtlarının içeriğini de, aynı biçimde, mücadele içindeki

halkların çıkarıyla yazarın duygularının birbirine kaynaşması belirler.

Toplumsal yaşamın olaylarını Pravda'*da* Sözü Edilen Vatan, Kavgamız Sürüyor, Işık ve Karanlıklar, Katiller Halkların Adaletinden Kurtulamaz *adlı makaleler dizisi halinde yayınladı.*

Yayıncılık hayatında Şolohov her şeyden önce hümanist bir yazar olarak ortaya çıkmıştır. Savaş meydanlarında şiddet ideolojisi uygulayanlar üzerine şimşekleri yöneltti. Dünyadaki tüm namuslu insanları uyanık olmaya ve barış için etkin bir mücadeleye çağırdı.

Yazar, makalelerinde dostlarıyla sohbet eder gibidir; savaşın acı tablolarını anımsar, bir zamanlar sevilmiş yakın varlıkları yitirmekten acı duyar. Sovyet iktidar yıllarında halkın gösterdiği büyük ilerlemeyi yüksek sesle düşünürcesine anlatır. İnsanoğlunun barışçıl ve yaratıcı çabasına engel olmak isteyenlerden nefretle, üretken elleriyle inanılmaz bir hızla yıkılanı yeniden kurarak büyük zenginlikler yaratanlardan ise gururla söz eder.

Bu namuslu işçiler, yazarın gurur ve coşkusunun nedenidir. Onlarda savaşı durdurma ve ortadan kaldırma gücünü görmektedir.

«Bir çocuğu şefkatle okşamasını bilen eller, kömürü işleyen eller, trenleri yürütür, evler ve fabrikalar kurar, toprak sürer, makinelerine özenle bakar, barış için oy kullanır. Yumuşak eller; parmak uçlarından müziğin yayıldığı ve insanlığın acılarının onduğu iyi eller, savaşa karşı oy kullanır. İnsan emeğinin büyük zenginliklerini yaratmasını bilen zeki eller, ekmeğini namusuyla kazananlara mutlu bir gelecek sunmak için savaşa karşı oy kullanır.»

Mihail Şolohov yalnızca çağdaş bir yazar ve seçkin bir yayıncı olmakla kalmamıştır: Zamanının büyük bir kısmını toplumsal etkinliklere ayırır.

Şolohov, yine Don üzerindeki Veşenskaya kasabasında

yaşar va çalışır. Memleketlileri onu şimdiye dek üç kez SSCB Yüksek Sovyetine temsilci olarak seçti. Yazar temsilcilik görevlerini yerine getirmek için tüm gücüyle çalıştı.

Yazar, Rostov bölgesindeki fabrikaları, madenleri sık sık ziyaret ederek, toplumsal ya da kişilere ait kuruluşlara fiilen yardımda bulunur. Seçmenleri ise her çeşit soruyu sormak için her zaman temsilcilerine başvurabilmektedirler.

Halk da sırası gelince, yazara olan güven ve sevgisini gösterecektir. Sovyet okurları bu ünlü yazarın ellinci yaşını kutlamaya hazırlanmaktadır. Bu yıl (1955), Şolohov'un yapıtları ve yayınlanmış, yayınlanmakta olan edebî eleştirilerini kapsayan çalışmaları, yedi ciltlik bir dizi halinde basılacaktır.

Mihail Şolohov, benzersiz yeteneğini, içinde doğup büyüdüğü ve uğrunda tüm gücüyle çaba harcadığı çalışan halkın hizmetine sunmaktadır. 1954 Aralık'ında toplanan II. Sovyet Yazarlar Kongresi'nde bunu coşkuyla şöyle ifade etmiştir:

«Dışardaki kötü niyetli düşmanlarımız, biz Sovyet yazarlarının Parti'nin emriyle yazdığımızı iddia ediyorlar Gerçekte işin aslı hiç de öyle değildir, çünkü her birimiz kendi yüreğinin emrettiğini yazıyor ve yüreklerimiz sanatımızla hizmet ettiğimiz Parti'ye ve halka aittir.»

İ. İAKIMENKO

SUNU

«Bence, saygınlığı ya da yaşı ne olursa olsun hiçbir yazar kendisi için bir ayrıcalık isteğinde bulunamaz. 'Yanlış yapma özgürlüğü'ne gelince; eğer bir kollektif çiftlikte grup önderi yanlış yaparsa, çiftlik başkanı onun yanlışını düzeltecektir. Bu, yerel nitelikte bir yanlıştır ve diğer insanlara zarar vermeyecektir. Yazar, yayımlanan bir çalışmasında yanlış yaparsa binlerce okuru yanlışa sürükleyecektir: İşte mesleğimizin tehlikesi burada yatar...»

Mihail ŞOLOHOV

SIRADAN EDEBİYAT VE «DÜRÜST GEVEZELER»*

Sovyet yazarlarının çoğu (bu satırların yazarı dahil), yerel ağızları fazlaca kullanma eğilimindedirler. Pek çoğumuzun daha önemli ya da önemsiz ölçülerde başka edebi kusurlarımız da vardır. Fakat yalnızca Panferov kötü yazmaya hakkı olduğunu ilan etme «cesareti»ni gösterdi ve dahası, yetişmekte olan yazarları da aynı şeyi yapmaya isteklendiriyor.

*Bruski tartışması*nda konuşmasını bitirirken, basiretsizce «milyonların dili» ile yazdığını söylediğinde Panferov'un uğradığı fiyaskoyu herkes bilmektedir. Eğer sanat karşıtı, cahil ve yavan yazılarıyla edebiyatta kargaşa yaratan böylesi kalabalık izleyicileri olmasaydı, eğer «edebi lider» rolüne giren Panferov bu acemi edebiyatçılar şürekasını yönlendirmeye kalkmasaydı ve eğer Panferov'un kendisi «eğer her 100 kelimeden beş tanesi iyi, 95 tanesi kötüyse, bu yeterlidir» ilkesine göre yazmasaydı, Panferov hakkında daha fazla birşeyler söylemeye gerek olmaya-

(*) «Yazar ve Eleştirmen Dürüst İş Yapmalıdır» adlı yazıdan.

caktı, çünkü kendisi Gorki tarafından yeterince şiddetle eleştirilmişti.

Panferov, *Bruski*'sini tam tamına bu ilkeye göre yazmıştır. Bu görüşümü kanıtlama yönünde, Gorki'nin 'bir kültür adamı için gerekli okur-yazarlığın Panferov'ta nasıl eksik olduğu, sözcükleri nasıl dikkatsizce kullandığı ve cehaleti' konusunda verdiği örnekleri çoğaltmaya gerek yok. *Bruski*'nin üç bölümünü dikkatle yeniden okuyan herkes, bunu kendi kendine yapabilir.

Amacım Panferov'un çalışmasının eleştirel çözümlemesini yapmak değil; beni asıl ilgilendiren şu: Nasıl oldu da Gorki'nin yazısı yayınlanmadan önce hiç bir eleştirmen *Bruski*'de bol bol bulunan ve hemen göze çarpan kusurları görmedi? Nasıl oldu da ülkede ve yurtdışında tanınan bir yazar, birbiri ardına kitap çıkarıyor ve bu kitaplar edebi kusurlarla dolu olabiliyordu?

Şüphe yok, eleştirmenler bu kusurları gördüler; ama işaret ettilerse, bunu anlaşılmaz, boğuk seslerle yaparken; çoğunluk, kayıtsız şartsız övgü türkülerini ardı arkası kesilmeksizin sürdürdü ve okurları ne pahasına olursa olsun *Bruski*'nin her türden değerle dolup taştığına inandırmak üzere, övgüler düzerken dikkat bile etmeksizin Panferov'u bir Balzak, bir Uspenski vb. olarak yüceltmeyi, bu pek kolay yolu seçtiler.

Literaturny Kritik (no. 4, 1933)'te çıkan Vasilkovski'nin yazısı, bu tür övgü dolu eleştirinin çarpıcı bir örneğidir. Bu yazının sahibi, Panferov'un edebi ölümsüzlük isteğini yerine getirmek peşindedir. Yazısında, okuru, *Bruski*'nin üçüncü bölümünde neyin iyi, neyin kötü olduğu, ya da 'Panferov'un gücünün ve zayıflığının neler olduğu' konusunda bilgilendirmek diye bir kaygısı yoktur. İnsan, yazının okurlar için değil, yalnızca Panferov için yazıldığı duygusuna kapılıyor. Bir tür, nesir biçiminde madrigal*.

(*) **Madrigal: Fransız ve İtalyan edebiyatında ince, sevecen duygular anlatan küçük koşuk.**

Vasilkovski, Panferov'a yetersiz olduğu yanların üstesinden gelmede yardımcı olacak hiçbir çaba göstermiyor. Biri çıkıp Panferov'un dilinde herşeyin pek de iyi olmadığını mı söyledi; buna Vasilkovski'nin yanıtı hazır ve avutucu: «Panferov'un dilinin ağır olduğu söyleniyor. Volga köylülerinin dili öyledir de ondan. Eğer Nikita Guryanov nesir üslûbuyla konuşsa, gülünç olurdu!»

Ne eşsiz bönlük! Sanki üstünde durulan, Panferov'un karakterlerinin diliymiş gibi...

Biri, ana konunun pek de iyi olmadığını mı söyledi; burada da yardıma hazır Vasilkovski'nin, *Bruski* yazarını korumak için itirazı bakın ne: «Kitapta az konu var. Ama bu hem avantaj, hem dezavantajdır. Balzak'ın *Köylüler*'ini okuyun. Onda da pek bir konu yoktur.»

Daha sonra, Panferov'un zaman zaman kahramanı Nikita Guryanov gibi hareket ettiğini söylerken, —herkesin bildiği gibi Nikita Guryanov köy odasındaki peykeyi «oturmak ya da başka şey için işe yarayabilir» diyerek alır, kendi evine getirir—, şunları yazıyor Vasilkovski:

«Panferov da aynı şekilde bir yığın olayı getiriyor, gerçekte kitabını daha da ağırlaştırıyor.»

Bunun, kusur bulan bir eleştirmenden gelen serzeniş olduğunu mu düşünüyorsunuz? Asla değil. Üç satır aşağıda Vasilkovski bu köylü eli sıkılığını tam anlamıyla savunuyor, dahası iddiasını sağlam temele oturtuyor.

Şöyle diyor: «Bir kere daha Heine'ye dönelim: *'Goethe'nin en büyük hüneri'* diye yazıyordu Heine, *'tasvirinde her şeyi tam olarak anlatmasında yatar. O, mükemmel ayrıntıları zayıf olanlarla, tamamlanmış bir resmi karakalem taslakla karıştırmaz, hiç bir korku duymaz... Oyunları ve romanlarındaki her karakteri ana karakteriymiş gibi tam olarak anlatır. Aynı şey, Homer için, Şekspir için de sözkonusudur'*».

Hiç fena sayılmaz değil mi? Şimdi gelin de eleştirimizin henüz mükemmel olmadığını söyleyin!..

Doğru, Vasilkovski'nin yazısında belirli bir ölçüde «nesnellik» olduğu yadsınamaz. 54. sayfada şöyle diyor:

«Gelecekte eleştirmen, *Bruski*'nin üçüncü bölümünü tekrar tekrar okuduğunda, kuşkusuz başka türlü ve belki daha kapsamlı değerlendirecektir.»

«Farklı değerlendirmek» geleceğin eleştirmenine kalmıştır ve şimdi ise Vasilkovski yazısının sonunda, *Bruski*'nin büyük devrimci çağımızın etkileyici bir anıtı olduğunu söylemekte ve yüzü kızarmadan şöyle bitirmektedir:

«Panferov romanının dördüncü bölümü üzerinde çalışıyor. Daha pek çok ciltler yazacak (15 veya 20; bu, eleştirmenin bir fantezisi değildir) ve kollektifleştirme, böylece kendi *İnsanlık Komedisi*'ne sahip olacak.»

Eh, anıtlar açısından bakarsanız, herkesin bildiği gibi, anıtlar vardır, anıtlar vardır! Yürekten inanıyorum ki Vasilkovski'nin yazısı da gelecek kuşaklar tarafından eleştirmenlerin sorumsuz yazılar yazdığı geçmiş bir günün somut bir anıtı olarak görülecektir. Elbette herkes iyi dileklerini belirtmekte özgürdür. Ama eğer Panferov, Vasilkovski'nin dileğini gerçekleştirip, *Bruski*'nin ilk üç bölümü gibi bir başka 15 veya 20 cilt yazarsa; bunun artık bir edebi tartışma konusu olmayıp, gerçek bir doğal felâket olacağı konusunda Panferov'u samimi ve dürüstçe uyarmak, bir eleştirmen olarak Vasilkovski'nin göreviydi.

Literatury Kritik'in aynı sayısında Korneli Zelinski'nin de «Mesleğin Çıkarları» başlıklı bir yazısı vardı. Zelinski, gazetelerdeki eleştirmenlerin yaşam hakkındaki bilgilerinin kulaktan dolma oluşuna kederlenerek şöyle yazıyor:

«Örneğin Gladkov'un *Enerji*'sini, Dinyeper üzerindeki inşaata ilişkin ilk elden bilgi sahibi olmadan tam anlamıyla incelemek mümkün müdür? Gladkov'a dil açısından bir dizi öneride bulunmak kolaydır. Ama sanatsal tasvirin çarpıcılığı, eğitici ve politik rolü, ancak sanatsal anlatım gerçekle bağlantılı ise tam olarak sağlanabilir.»

Ve devamla şunları söylüyor:

«Panferov'un *Bruski*'sinin üçüncü bölümü çıktı. Burada kalite saptayacak veya değer biçecek birine düşen iş yok. Bu kitabı incelemek hakkını kazanmak için, eleştirmen, 'kollektifleştirme hareketi, köy hayatı ve kollektif çiftçi' hakkında iyi bilgi sahibi olmalı, Parti'yi ve onun kırlardaki çalışmalarını bilmeli. Profesyonel eleştirmenlerimiz arasında böyle genel eğitime sahip kaç kişi var?»

Kuşkusuz Zelinski, dilin, yalnızca dil hakkında yazmanın, kendisine saygılı bir eleştirmenin işi olamayacak kadar önemsiz bir sorun olduğunu ciddi olarak öne süremez. Kısa, iş mektubu gibi, yüzeyden bakılınca «tek yanlı» görünebilecek bir yazı, yazar ve okur için, gereksiz sözlerle dolu, herşeyi kucaklamaya çalışan ve çok sıkça bilgiçlik taslayan bir eleştiriden çok daha yararlı olacaktır. Hem söyleyelim, artık kitapları yazarların kişisel işleri gibi ve eleştirmenlerin işini de okuduğu kitabın ne başarısından, ne de başarısızlığından kazanacak ya da kaybedecek bir şeyi olmayan bir aracılık gibi görmeye son vermenin zamanıdır. Ben, «genel eğitime sahip» kimseler kategorisinde olmayan bir eleştirmenin işine daha farklı bir yandan yaklaşıyorum. Elbette eğer gerçekliği daha iyi bilse ve yaşamı kendi gözleriyle görse çok daha iyi olurdu. Ama böyle değilse, bırakın, hiç olmazsa kitabın dili hakkında yazsın, bırakın yazara en azından bu yoldan yardımcı olarak kitaplarının daha tam, daha iyi olmasını sağlasın.

Yazar bu yardım için şükran borcu bile duyacaktır. Ve bu, yalnızca, deyişteki gibi, 'uyuz koyunun püskül püskül yünü hiç yoktan iyi olduğu' için değil, biz yazarların ezici çoğunluğunun dili mükemmel kullanmanın halâ çok uzağında bulunmamızdan dolayı böyle olacaktır. Bunun yanısıra, şimdi edebiyatta yaşananlar bir inşaat işi gibidir: Hiç kimse, özellikle de eleştirmenler, bir kenara çekilip, bir şey yapmadan seyredemezler. Eğer gerekli bilgiden yoksunsanız, gidin, öğrenin ve eğer şu sırada daha çoğunu yapabilecek durumda değilseniz, o zaman en azından tuğlalara davranın!

Edebiyatta artan bozulmanın ana nedenlerinden birisi dürüst, ciddi ve sorumlu eleştirinin olmayışıdır. Eleştirmenler bu temel nitelikleri çoktan edinmeliydiler ve yazarın sıra, şimdi edebiyatta yaşananlar bir inşaat işi gibidir: Hiç değilse birazını yüklenmeliydiler. Yalnızca eleştirmenlerin görmezden gelme suçunu işlemeleriyle önemsiz bir kitap birkaç kez basılabilir ve dahası edebiyat alanında yetişmekte olanlara yol gösterici görevini üstlenebilir.

Edebiyat alanında bozulmanın artışında ikinci neden, Merkez Komite'nin 23 Nisan tarihli Kararı'ndan sonra da süren «lonca» tavrıdır. Dağılmış olan Rus Proleter Yazarlar Birliği'ni sürekli olarak karıştıran Panferov, başını çektiği yaratıcı gruplaşma konusunu bir kere daha gözden geçirirse, yararlı olur. Eğer bu gruplaşma, bir 'karşılıklı hayranlık cemiyeti' tavrını benimsememiş olsaydı, *Bruski* çok daha yüksek bir sanatsal düzeyde yazılabilirdi. Her halükârda, Gorki'nin yazarın dikkatini çektiği o «yanılmalar» olmazdı.

A. S. Serafimoviç'in «Güzelleştirilen ve Güzelleştirilmeyen Yazarlar Üzerine» adlı ve Panferov'un değersiz çalışmasını savunmaya çok istekli yazısı, *Literaturnaya Gazeta*'nın başyazısında ve aynı zamanda Gorki'nin açık mektubunda gereğince eleştirildi. Serafimoviç'in, *Bruski*'nin üçüncü bölümündeki tasvire olan hayranlığı karşısında insan yalnızca dehşete düşüyor, ki o, bu anlatımı, adı kötüye çıkmış ««mujik gücü»nün bir kanıtı olarak göstermekte ve bunun Panferov'da kökleşmiş olduğunu söylemektedir:

« *'Be adam, çitin yanında kıçının üstüne oturmuş ve çit çiğneyen bir atın var!'* Durun ve bu tasvirin anlamını düşünün. Ne çok şey söylüyor ve nasıl veciz! Kıçı üstünde oturan bir at? Asla unutamayacaksınız, asla! Ve bu ürküntü verici!» diye çığlık atıyor Serafimoviç.

Ürküntü veren bu değil. Ürkütücü biçimde uydurulmuş, olasılık dışı ve düpedüz cehalet olan, tasvirin ta

kendisi. Çok zayıf düşmüş bir at oturmaz, yatar ve oturduğu zaman (aklıma gelmişken, bunu yalnızca ayağa kalkmaya çalıştığı zaman yapar) yemez. Eğer atın ayağa kalkıp, duracak hali yoksa, ayağa kaldırılır ve askıya alınır. Yani bir tasvir değil, bir başka «kalem sürçmesi». Atın çiti «çiğnemesi» fikri de yalnızca bir aldatmacadır, tabi «kemirmek» ve «çiğnemek» sözcükleri arasında hiçbir fark göremeyenler dışındakiler için.

Gorki şu dediğinde binlerce kez haklıydı: «Bu tonlarca işe yaramaz lafı birileri toparlar, birileri basar, kimi sorumsuz insanlar bu sorumsuz beceriksizlerin ortaya koyduklarını överler. Onları ya daha iyisini bilmediklerinden, ya da kişisel nedenlerden dolayı övdükleri de ortadadır.»

Kanımca, A. Serafimoviç'i Panferov'un beş para etmez çalışmasını övmeye ve savunmaya yönelten «lonca» sempatisi türünden arkadaşlık ilişkileri pek değildi. İlerlemiş yaşında kendi bilincine karşı koydu. Yapmamalıydı.

Edebiyat üzerine dosdoğru, korkusuzca ve açık açık konuşmanın zamanı geldi. Devrimin yarattığı, gerçek anlamda yeni sözcüklere ihtiyacımız var, roman biçimlerine ve insanlığın tarihindeki en büyük çağı anlatan yeni kitaplara ihtiyacımız var. Ama biz yazarlar bu çağa layık kitapları, ancak edebiyata yeni sözcükler getirmeyi öğrendiğimizde ve kitapları Panferov'un tanımına göre değil, tam tersine, her yüz kelimeden 95'ini mükemmel ve kalan beş tanesini iyi yazdığımızda ve yenilikler, *kısıma kısım* demek yerine «salvo», «bağlam» vb. demek türünden ilkel hilelerin ötesine geçtiğinde üretebileceğiz.

Eleştirmenlerimiz bir yazar hakkındaki cömert coşkularından ve ona karşı («belki sümüklünün teki, ama benim» türünden) koruyucu amca-dayı tavırlarından vazgeçtikleri zaman; eleştiri gerçekten devrimci, amansız ve boyun eğmez olduğu ve doğruyla yüzyüze geldiği zaman; işte bunlar olduğu zaman, «lonca» çığırtkanları edebiyatın yol ayrımlarında bağırıp çağırmayı, «kendi» yazarlarını göklere

çıkartıp, kendi tarikatlarından olmayanları iftiralara boğmayı keseceklerdir.

Yalnızca bu koşullarda Sovyet okurlarımıza verdiğimiz sayısız ve yaygın biçimde duyurulan vaatlerimizi yerine getirebileceğiz. Aksi takdirde şimdi olduğumuz gibi, sıradan edebiyat yaratan «dürüst geveze»ler olarak kalacağız.

1934

İYİ KİTAPLARI NASIL YAZMALI*

İlk olarak, ülkemizin kurtuluşu için devrimci mücadele tarihinin en harikulade sayfalarından birini yazmış olan Lenzavod Fabrikası ve Rostov Demiryolu Kavşağı işçilerine Sovyet Yazarlar Birliği'nin en içten selamlarını iletmeme izin verin.

Bugün Lenzavod'un eski işçileriyle toplandığımızda, yoldaş Lenin'in bir dilek biçiminde ifade ettiği eşsiz düşüncelerinden birini hatırladım: «Edebiyat genel proletarya davasının parçası olmalıdır.» Bu istek şimdi gerçekleşiyor. Bunun en çarpıcı bir örneği, Gorki'nin yazısıyla başlayan dil üzerine edebi tartışmaları izlemede işçi sınıfının gösterdiği müthiş keskin dikkattir. Dahası, günümüzde ve çağımızda 'edebiyatın genel proleter davasının parçası olduğu' gerçeğinin daha inandırıcı bir kanıtı, işçi sınıfının ve tüm Sovyet nüfusunun bir ay önce yapılan Tüm Ülke Yazarlar Kongresi'ne gösterdiği muazzam ilgidir.

Kanımca kitaplarımızın artan sayılarla basılması —ki basımın ölçüsü Kongre'ye katılan yabancı yazarlara tam

(*) Lenzavod Fabrikası ve Rostov Demiryolu Kavşağı işçileriyle konuşmadan.

anlamıyla inanılmaz göründü— okurlarımızın kültürel ilerlemesinin tek göstergesi olmamalıdır.

Okurlar bizlerle, yazarlarla günlük ilişkiler içindeler ve bu durum onların kültür düzeyini başka her şeyden daha etkin biçimde kanıtlamaktadır. Bunu kendi deneylerimden bildiğimi söylemeliyim: Her gün *Uyandırılmış Toprak* ve onun kişileri üzerine, diyecek birşeyleri olan en az on okur mektubu alıyorum. Bu mektuplardan bazıları, işini az-çok iyi öğrenmiş olan bana, tanınmış eleştirmenlerin yazılarından çok daha yardımcı oldu.

Ve Durgun Akardı Don üzerinde çalışırken, Leningrad metal işçilerinin bölgesel birliği ile çok yakın ilişkideydim ve onların eleştirileri —ki yüzlercesi geldi— benim ilk kitaplarımı yazarken yaptığım yanlışları anlamama ve düzeltmeme çok yardım etti. Gerçekten inanıyorum ki, işçi okurlarla Sovyetler Birliği yazarları arasındaki bağ, edebiyatımızın dünyada başı çeken edebiyat olarak sürmesinin sağlam bir güvencesidir.

Size yazarlar kongresinde olup bitenleri anlatmayı istemiyorum, çünkü sanırım çoğunuz —dahası çoğunluğunuz— kongre çalışmasını dikkatle izledi ve ana raporları biliyor. Konuşmak istediğim şey, edebiyat; ki, genel proleter davasının parçası haline gelmiş bulunuyor.

Lenzavod ve Rostov Demiryolu Kavşağı'ndan gazetelere düzenli olarak yazan çok sayıda insan var —altıyüz civarında—, yanılmıyorsam. Bir bütün olarak sanayide ve özel olarak fabrikanızda ve demiryolundaki eksikliklerin üstesinden gelinmesine kalemleriyle yardımcı olan bu işçi muhabirler arasından yetişecek ve bizi çok gerilerde bırakacak düzinelerle üstün nitelikli yazar ve şair çıkacağına yürekten inanıyorum.

Kongreden önce başlayan dil tartışmaları gösterdi ki, daha 1926-1927 ile, yani on yıldan daha az bir süre öncesiyle karşılaştırıldığında işçi okurlar büyük adımlar

attılar, biçim açısından çok daha ayrıntıya eğildiler ve öyle bir okuma zevki geliştirdiler ki, biz yazarlar çoğu kez bu gelişmenin gereğini karşılamakta başarısız kalıyoruz. Burada söylemek istediğim şu: İşçi sınıfının kültür düzeyinin ölçülemez yükselişini gözönünde tutarak ve işçilerin bize gönderdikleri mektuplarda, dergilere yolladıkları eleştiri yazılarında ve toplantılardaki konuşmalarında, en başta, daha yüksek kalitede kitaplardan söz ettiklerini dikkate alarak, edebiyat tartışmalarının —ancak soyut değil, Sovyet edebiyatının şu anda önde gelen yapıtları olarak görülen kitaplar üzerindeki tartışmaların— özellikle kimi yazarlar ve siz okurlarımız için son derece yararlı olacağına inanıyorum.

Sovyet ve dünya emekçi kamuoyunun olağanüstü dikkatine erişen Sovyet Yazarları Kongresi, bugüne kadar olan başarılarımızı özetledi. Dünya edebiyatını iki nehir havzasını ayırırcasına bölen set, bu kongrede tüm açıklığıyla ortaya çıktı. Batı Avrupa ülkelerinden gelen temsilcilerin oybirliğiyle işaret ettiği üzere, Sovyet edebiyatımızın sürekli yükselişi ve burjuva edebiyatının çöküşü kanıtlandı. Batı'da sanatın güçten düşmesinin örneklerine değinmek istemiyorum, bunların istediğiniz örneklerini günlük basınımızda bulabilirsiniz. Biliyorsunuz faşist ülkelerde kitaplar yakılıyor ve Avusturya hükümetinin yeni kararıyla aralarında Sovyet yazarlarından çevirilerin olduğu binlerce kitap imha edilecek! Kongrede Çinli bayan yazarın söylediklerini biliyorsunuz; işçi ve köylü kitlelerini geniş ülkelerinin köleliğine karşı mücadeleye çağıran Çinli devrimci yazarların kitapları ceza olarak kütüphanelerden kovuluyor, dahası bu yazarlar hapse atılıyor ve yaşamlarına darağaçlarında son veriliyor.

Kongrede öylesine çarpıcı biçimde ortaya çıkan bu ayrılık, gerçekte, sanat alanında birbirine karşı duran iki dünyayı gösteriyor. Ve şimdiden Sovyet sanatımızın, dünyanın her yanında üstün geldiği açıkça görülüyor...

Bu ilk toplantımızda, umarım son olmaz, belirli bir okur-yazar ilişkisi kursak ve bugüne dek çözümlenmemiş bazı sorunları anlamada birbirimizle yardımlaşsak, fena olmaz sanırım.

Panferov'un *Bruski*'si konusunda başlayan edebiyat dili tartışması, bize zayıf noktalarımızı gösterdi ve güncel olarak önemli konulara istekliliğimizin, hayranlık uyandırıcı çağımızı kitaplarımızda yansıtma tutkumuzun yanında, çoğu zaman kaliteyi unuttuğumuzu ve pek değerli olmayan şeyler ürettiğimizi ortaya koydu. Gorki şöyle derken haklıydı: «Eğer sanayide bir işçi işini iyi yapmaz ve üretimi bozuk olursa, bu suç sayılır, basında teşhir edilir ve kamuoyunda kınanır. Öyleyse neden bir yazar aşağı kalitede ürünler yarattığı zaman şöyle hafif bir eleştirel şaplakla yetiniyoruz? Ki bu, yazarı hiç de etkilemeyen bir cezadır. Yapıtı üzerinde daha fazla uğraşabilecekken, bunu yapmak istemeyen bir yazar hakkında neden daha güçlü önlemler almayız?»

Nedir bu güçlü önlemler?

İlki ve en önemlisi sizin sağlam fikrinizdir, ki yazarı aynı sorunlar üzerinde binlerce kez kafa yormaya, her konuşma üzerine düşünüp taşınmaya, mesajını ve öykü ya da romanının yapısını iyice düşünmeye, kitabını, insanları mücadeleye kaldıracak ve yiğitçe, onurlu, kahramanca işlere esin verecek güçlü bir çağrı kılmak için çaba göstermeye zorlayacaktır. Güveniyorum ki, burada, sizin sesiniz, işçi okurların sesi belirleyici olacaktır.

Madem edebiyattan konuşuyoruz, söylemek istediğim bir şey daha var. Bir süre önce okurlar arasında ortaya çıkan, özünde yanlış olan ve yazarların aklını karıştıran garip bir tavır var. Örneğin Ilyenkov'un *Ana Eksen*'ini okuduğunuzu düşünelim. Lokomotif fabrikasında çalışan geniş kitlenin yaşamını göstermeye çalışan ve hiç de fena olmayan bir roman. Evet, Gorki'nin yazara gösterdiği gibi

yanlışları var, çıktığı zaman edebiyat çevrelerinde ateşli tartışmalar da oldu; fakat söylemeliyim, bir bütün olarak Sovyet okurlarınca henüz pek takdir edilmedi. Pekalâ, bu kitabı okuyorsunuz ve şöyle diyorsunuz: «Ne fevkalâde değil mi, işte bir yazar, biz lokomotif fabrikasındakiler hakkında yazmanın zahmete değeceğini düşünmüş! Parti çalışmasını, yaşlı bir işçinin evdeki ve fabrikadaki hayatını anlatmış, ama neden köyle şehir arasındaki ilişkiler hakkında birşey dememiş?» Çoğu okur ve eleştirmenler yayımlanan her kitap için bu türden bir istek gösterme eğilimindeler. Eğer öykü, kollektif çiftlik hakkındaysa, «yazar Parti ve Komsomol çalışmalarının, kadının sosyal durumundaki ilerlemenin gerçek bir resmini vermiş. Ama kooperatifleşmeyi nasıl atlayabilir ve o konuda tek söz etmez?» diyecekler.

İnsanların gerçekten akılda tutmaları gereken çok iyi bir söz var: En güzel kız sahip olduğundan daha fazlasını veremez. Bir tane daha: İnsan aynı zamanda hem içip hem ıslık çalamaz.

Böyle olduğu halde insanlar yazarlardan makul olmayan isteklerde bulunuyorlar. Ülkemizde her gün, her saat meydana gelen tüm olayları, tüm değişiklikleri, tüm gelişmeleri kucaklayacak ve onları oluşumlarının büyük farklılıkları içerisinde görüp anlatabilecek tek bir yazar yoktur yeryüzünde. Bugün tarif ettiğiniz fabrika bundan bir yıl sonra tanınmaz olacaktır ve her yazar, Eisenstein'in *Genel Doğrultu* filmiyle düştüğü aynı biçimsiz duruma düşebilir. Eisenstein, filmi 1928-1929'da, Parti, köylü çiftliklerini bir araya getirip küçük kollektif çiftliklere dönüştürmek için her çabayı gösterirken çekmeye başladı. İşletmeler için para harcandı, krediler verildi ve tarım birlikleri kuruldu, tek tek bakarsanız doğru! Bu, o belirli dönemin «genel doğrultusu»ydu. Gelgelelim, 1930'da Eisenstein halâ filmi çekmekle uğraşırken büyük çaplı kollektifleştirme hareketi

başladı. Film zamanın gerisinde kaldı. Artık bir özelliği de yoktu.

Aynı şey biz yazarlara da olur. Ben *Uyandırılmış Toprak*'ı, 1930'da, kırsal dünyayı köklü biçimde değiştiren olaylar —kulakların bir sınıf olarak tasfiyesi, geniş çaplı kollektifleştirme ve köylülüğün kollektif çiftliklerde birleşmek üzere kitlesel hareketi— yaşanırken, sıcağı sıcağına yazmaya başladım.

Belleğimde taze olan bu izlenimlerle romanı yazmaya oturdum. Fakat ilk bölümü bitirdiğimde gördüm ki, anlattığım şey, o sırada artık temel sorun değildi, okurlarımın ve özellikle onlar hakkında yazdığım kollektif çiftçi okurlarımın zihinlerinde öne çıkan başka sorunlar vardı. Görevimizi bu kadar zorlaştıran, olanların ardında kalmamaktır.

Şimdi de edebiyat ürünlerinin kalitesi üzerine bir söz: Kongreden sonra her birimiz şu soruyla acilen karşı karşıya olduğumuzu hissettik: Daha iyi kitapları nasıl yazmalı? Kongreye katılanlar arasında yazarlardan başka, okur kitlelerinin, kollektif çiftçilerin, sanayi işçilerinin, Kızıl Ordu'nun temsilcileri vardı. Söz alıp birbiri ardına isteklerini belirttiler ve açıkça söyleyeyim bu isteklerin toplamı o kadar büyüktü ki, görünür gelecekte bunu halledebilmemiz çok güç. Bizim iyi çalışmadığımızı, dilimize yeterince önem vermediğimizi, yeniler için —ki sayıları çoktur— bizim kitaplarımızdan birşeyler öğrenmenin çok güç olduğunu söylediler. Gerçekten her fabrikadan, her kollektif çiftlikten genç yazarlar çıkıyor ve biz onların sanatta ustalaşmaları için sabırsızlanıyoruz, çünkü onlar bizim yardım ve desteğimizle yerimizi alacaklar. Onların gelişmesinden büyük ölçüde biz sorumluyuz. Ve biz ne yapıyoruz? Yalnızca edebi yönleri zayıf, niteliksiz kitaplar yaratarak böylelikle yalnızca genç yazarların büyümesini geciktirmekle kalmıyoruz, aynı zamanda genç kuşağımızın eğitimi üzerinde zararlı sonuçlar yaratıyoruz.

Okurlar, oldukça haklı olarak, yazarların küfür sözcüklerini fazlaca kullanmalarına karşı çıkıyorlar; sevinçle belirtelim, bu sözler, işçiler arasında artık o kadar kullanılmıyor ve gerçekte bunlar geçmişin yüzkarası kalıntılarıdır. Kitaplarımızın, yalnızca, hafifliği gülümseme ile karşılayacak yetişkinler tarafından değil, aynı zamanda konuşmaları ve kitaplarda buldukları «kötü sözleri» kapan onüç, ondört yaşındaki oğlanlar, kızlar tarafından da okunduğunu unutarak, çoğu yazarlarımız (ben dahil), 'diyalogları daha hayata yakınlaştırıyor' diye bunları kullandık. Bu sorun üzerinde her yazar düşünmelidir.

(.....)

Bu yeni görevler bir başka sorunu getiriyor: Aramızdan genç bir işçi sınıfı yazarı doğuyor ve biz ona klasiklerden öğrenmesini söylüyoruz, ama yazma biçimini bizden ödünç alacaktır. Burada yeni ve daha iyi kitaplardan söz ederken, özellikle yeni yazmaya başlayanlara dair şunu söylemek isterim: Yeni başlayanlar olsun, deneyli yazarlar olsun, hepimizin önündeki öncelikli ihtiyaç, materyalimizi dikkatle incelemektir.

Bu, fevkalâde önemli bir noktadır ve bu toplantıda dikkatimizi bu konu üzerinde yoğunlaştırmamız gerekir, zira, ancak siz işçi okurlarımız yazarların yanlışlara düşmesini önlemek için fiilen çok şeyler yapabilirsiniz.

Geçen gün, sanayi işçisi olan bir yazarın öyküsünü okudum. Öyküde sarı tüylü kaz palazlarının Ağustos ortasında badi badi dolaştığını ve kollektif çiftçilerin tahıl paralarını harman başlamadan aldıklarını yazıyordu. Bunu yazan adam, ödemenin çavdar —ilk olgunlaşan tahıldır— harman edilmeden yapılmadığını ve kaz palazlarının Ağustos'ta ortalıkta dolaşmadığını bilmiyor. Böyle bir yazıyı okuyan bir kollektif çiftçi, «şuna bak, ne yazarlar var! Onlara nasıl güvenirsin» diye düşünecek.

Okuduğumuz kitapları düşünürsek, her birimiz, üre-

timi ve işçilerin dünyasını anlatan bir yazarın konu hakkında uydurma bir bilgisi olduğunu, ayrıntıları ve önemli noktaları öğrenmeyi dert edinmediğini gösterir örnekleri hatırlayacağız. Eğer yazar elindeki materyali ilkin titiz bir incelemeden geçirmezse, kitap gerçek bir edebiyat yapıtı olmayacaktır.

Fabrikada bir edebiyat grubunuz ve bir de kalite denetimi yapan kurumunuz —ki bunlar kendi özel ustalıklarının doruğuna ulaşmış ve aletlerine mükemmel hakim olan insanlar— var. Şu ya da bu ayrıntıyı anlatırken genç yazarlarınız, kuşkusuz üretilen kitapların kalitesini de denetleyen bu deney sahibi ve daha yaşlı kişilerin yardımını istemelidir. Kendi payımıza biz yazarlar eski işçilere çağrıda bulunuyoruz: Lütfen bize büyük bir iyilik yapın ve genç yazarlarınıza yardım edin; biz de, kendi payımıza düşeni yapacağız.

Kesinlikle inanıyorum, işçi okurlar ve Sovyet yazarları arasındaki bağ güçlendirilecektir ve dahası, ancak bu bağın olması şartıyla Sovyet edebiyatı daha iyi kitaplar yaratacaktır.

1934

GERÇEKLİĞİ «ACIMASIZCA» RESMEDİŞİM*

Romanım *Ve Durgun Akardı Don*'un İngiliz okurları ve basını tarafından sıcak ilgiyle karşılanmasından mutluyum. Özellikle sevinçliyim, çünkü İngiltere dünya edebiyat hazinesine çok değerler katmış ve ölümsüz eserleriyle İngiliz okurların zevkini geliştirmiş büyük yazarların yurdudur.

Romanımın İngiltere'de «egzotik» bir öykü olarak görülmesi, doğrusu beni bir parça kaygılandırıyor. İngiliz okurların, Avrupalılara öylesine yabancı gelen Don Kazakları yaşamının, I. Dünya Savaşı ve Devrim'in sonucundaki yaşamda, günlük işler ve insan psikolojisinde meydana gelen çok büyük değişikliklerin farkına varmasını isterdim.

Önüme koyduğum görev, ne yalnızca I. Dünya Savaşı ve Devrim sırasında Don nüfusunun farklı sosyal tabakalarını göstermekti; ne de 1914-1921 arasında yer alan olayların güçlü girdabına yakalanmış erkek ve kadınların trajik kaderlerini izlemekti; aynı zamanda bu insanları Sovyet iktidarı altında barışçı kuruluş yıllarında göstermek istedim. Son kitabım *Uyandırılmış Toprak*'ı bu göreve adadım.

(*) Ve Durgun Akardı Don'un İngilizce baskısına önsözden.

Sonuç olarak şunu söylemek isterim: İngiliz basınının değerlendirmelerinde, sık sık gerçekliği «acımasız»ca resmettiğim serzenişini görüyorum. Bunun yanısıra, bazı eleştirmenler, genel olarak «Rus mizacının acımasızlığı»ndan da söz ediyorlar.

Birinci serzenişi kabul ediyorum; çünkü bana göre, hakikatin zararına gerçekliği cilalayan ve okurlarına uymak için onların duygularını incitmemeyi gözeten yazar, kötü bir yazardır. Benim romanım, insanların yemek sonrası uzanıp okudukları ve tek amacı sindirimi kolaylaştırmak olan kitaplardan değildir.

Rusların mizacına gelince; başka uluslarınkinden daha acımasız olduğuna şüphe ederim. 1918-1920'de işkencelerden geçmiş Anayurduma ordularını salan ve Rusya halkına, kendi iradelerini silah zoruyla kabul ettirmeye çalışan o kibar uluslar daha acımasız ve insanlıkdışı değil miydiler?

1934

SOVYET AYDINLARININ İLK FİLİZLERİ*

(.....)

Bu kürsüye çıkarken sinirlendiğimi hissettim. Böyle hissetmemin nedeni ciltler dolusu ve üzülerek söyleyeyim, bitmemiş romanların yazarı olarak kötü bir üne sahip olmamdır. Bu nedenle, başkan, bir sonraki konuşmacı olarak adımı söylediğinde, sizin «Ha, hani uzun uzun yazan ve kitaplarını bir türlü bitiremeyen Şolohov bu demek. Herhalde başkan zamanın dolduğunu hatırlatıncaya kadar konuşur» diyeceğinizi düşündüm. Ve böyle düşünerekten yavaşça yerlerinizden savuşacaksınız. O halde, siz daha yerlerinizi terketmeden, sizi hemen temin ederim, kısa konuşacağım ve zil çalmadan bitireceğim. Eğer bu kısa konuşmam da uzunca görülürse, lütfen biraz dolaşın, ben çabucak toparlarım....

Edebiyattan ve biraz da kâğıttan söz edeceğim - sanat ve sanayinin bu iki müttefik alanından.

Benden önceki konuşmacıları gıptayla dinledim. Hakkında konuştukları neyse, kömür olsun, tahıl, yağ ya da şeker pancarı, rakam ve yüzdeler verdiler. Öyle ki, herkes

(*) 18. Parti Kongresi konuşmasından.

bunlara bakarak ne kadar iş yapıldığını pekâlâ görebilirdi. Öte yandan edebiyat öyle bir konu ki, rakamlar ve yüzdelerle ancak uzak bir ilişkisi var. Ve ben burada, boş ellerle sizin karşınızdayım, yaslanabileceğim elle tutulur birşeyim de yok....

Yoldaşlar, burada ürünümüzden —son beş yılda çıkan kitaplardan— söz etmeye gerek yok. Gerek yok, çünkü iyi kitapları hepiniz okudunuz ve kötü olanlardan söz etmemekse en iyisi.

Hâlâ çok az yazıyoruz. Kongrenin yayın satılan köşelerinde, anlatının üzüntü veren sergileme yetersizliği bunu açığa vuruyor. Bu kongrenin delegesi kardeş yazarlar ne hissediyorlar bilmiyorum ama, ben bu köşelerden uzak durmaya çalışıyorum ve bunu yapamadığım zaman, delegelerden biri beni kolumdan yakalayıp, «Niye hiç kitap yok? Yazarların kalemleri mi kurudu?» diye henüz sormadan çarçabuk geçiyorum.

Çok iyi anlarsınız yoldaşlar, bu tür bir konuşma bir yazarın pek işitmek istemeyeceği bir şeydir.

Bunun yanında, yoldaşlar, ne yazık ki, her zaman iyi yazamıyoruz. Söylemeye gerek yok, Sovyet edebiyatının varoluşunun yirmi yılında birşeyler yarattık. Bu başarıların kabulü anlamında, hükümet, pekçok yazarımıza ödüller verdi.

Kardeş ulusal cumhuriyetlerimizdeki şair ve yazarların eserleri o zamana dek Rus halkınca çok az tanınırken, şimdi tüm ülke çapında biliniyor. Bu yazarların genç sesleri Rus edebiyatının sesiyle karıştı, onu zenginleştirdi ve gerçekten uluslararası bir edebiyat yaptı.

Cambul'un, o yalınlıklarıyla öylesine güçlü epik şarkılarından etkilenmeyenimiz oldu mu? Gürcü şiirinin büyüleyici tadına tutulmadık mı? Süleyman Stalski'nin hayal ve ahenk dolu satırlarının yakarışına teslim olmadık mı? Çeviride, özgün olmanın çekiciliğini bir parça yitirselerde, bu yazarların sözleri yüreklerimizde yerini buldu....

Yoldaşlar, bilirsiniz Sovyet yazarları ile okurları arasındaki ilişkiler kapitalist ülkelerde olandan tümüyle farklıdır. Sanatımızla hizmet ettiğimiz halk, hakkımızdaki düşüncesini belirtmekte asla duraksamaz. Eleştiririz, gerektiğinde azarlanırız, başarısızlıkla karşılaştığımızda destekleniriz, övgüyü hakettiğimizde övülürüz ve her birimiz halkın bu yönlendirici, sevecen elini sürekli olarak hissederiz. Öyleyse, halk, yazara az yazdığını ya da yazdıklarının iyi olmadığını söylerse, yazar kendini savunmak için ne diyebilir? Orada durup suratını asarak, daha iyi yapacağını geveler abuk sabuk. Kimi böyle yapar, ama her zaman değil. Daha iyi kitap yazmayı ister ama tüm çabasına karşın başaramaz, bu iş için gereken güçten yoksundur, yeteneği tükenmiştir

Sorunun başka bir yanı da var, bunu açık açık konuşmalıyız - bu, kâğıt sorunudur. Edebiyat (anlatı) için ayrılan kâğıt oranı son derece azdır, öyle az ki, gerçekten zarar verici oluyor. Goslitizdat görevlileri her nişan verilmiş yazarın —ki sayıları 172'dir— yalnızca bir kitabını bastıkları zaman kendilerine ayrılandan geriye kâğıt kalmayacağını söylüyorlar. Herşey bir yana, yalnızca zaten nişan almış olanların kitapları değil, aynı zamanda gelecekte alacaklarınkiler de basılmalıdır.

Sonra yazarların bir başka kategorisi var ki, yeteneklerinin karşılığını Sibirya'da ağır çalışma hükümleri ve sürgünle gördüler, boyunduruğa vurulup teşhir edildiler, orduya er yazdırıldılar, devlet makinesi ve kilisenin kör gücü altında ezildiler, ya da vicdansız zabitlerin elinde can verdiler. Bu yüzkarasının, bu feci utanmazlığın sorumluluğu, halkımızın ve Partimizin 1917'de sona erdirdiği uğursuz rejimindir. Bırakın cevabını tarih önünde o rejim versin. Eskilere tüm yüreğimizle saygı gösteriyoruz, seviyoruz ve ancak şimdi Sovyet iktidarı altında onların kitapları geniş okur kitlelerine ulaşmış bulunuyor. Bu kitaplar

milyonlarca basıldı ve yine de yetersiz. Edebiyat yapıtlarını basmak için daha fazla kâğıt ayrılmalıdır. Kâğıt hazır olmalı ve iyi kitapları beklemelidir, yoksa aksi değil. Bunun böyle düzenlenmesi gerek. Okurlardan Puşkin için bir milyon, Şevçenko için yarım milyon istek gelmişken, yalnızca birkaç yüzbin basmamız göz yumulamayacak bir durumdur.

Bir zamanlar yeni kitaplar olmamasından ötürü Goslitizdat eski kitapları yeniden basmaya giriştiğinde, yazarlar onunla Devlet Yenidenbasımevi diye alay ettiler. Korkarım şimdiki kâğıt durumu sürerse Goslitizdat'a Devlet Basmayanevi denecek. Yine de yazarlar kurgu-yapıtlar için kâğıt miktarının artırılması sorununun kendilerinden yana çözümleneceğine inanıyorlar.

Sovyet yazarlarının, faşistlerce bize dayatılan savaş karşısındaki tavrı üzerine birkaç söz, yoldaşlar! Gelecekte üretimin bazı dallarında nitelik ve nicelik olarak başı çekeceğimizi umarken, biz yazarların geri bırakmaya hiç istekli olmadığımız bir dal var savunma sanayiinden sözediyorum. İlkin her ne olursa olsun geri bırakılmaz, ikinci olarak öyle iyi, hayati gerekliliği olan bir dal ki, onu geri bırakmak düpedüz uygunsuzluktur. Bırakın bizim iyiliğimiz ve düşmanlarımızın sonu için büyüsün ve gelişsin.

Sovyet yazarları, Batı Avrupalı duygusal pasifistler türünden değildir. Eğer düşman ülkemize saldırırsa, biz Sovyet yazarları kalemlerimizi bırakacağız ve Parti'nin, hükümetin çağrısına uyarak ele başka bir silah alacağız. Ve yoldaş Voroşilov'un sözünü ettiği piyade alayının açtığı yaylım ateşinde bizim de kurşunumuz olacak, faşizme karşı nefretimiz kadar ağır ve yakıcı, düşmanı vuran ve yıkan.

Sovyet ordusunun saflarında, onun şanlı bayrağı altında, düşmana bizden önce böylesi hiç görülmemişcesine vuracağız ve sizi temin ederim yoldaş delegeler, harita çantalarımızı terk edip atmayacağız, bu Japon âdeti bize göre

değil. Aksine biz diğerlerinin harita çantalarını toplayacağız, çünkü içindekiler bize daha sonra edebiyat çalışmalarımızda çok yararlı olacaktır. Düşmanı söküp attıktan sonra bunu nasıl yaptığımızı anlatan kitaplar yazacağız. Bu kitaplar halkımızın emrinde ve eğer varsa, yaşayan saldırganlara bir uyarı olacak.

Yoldaşlar, pek çoğunuz gibi ben de hayatımda ilk kez bir Parti Kongresi'nde bulunuyorum. Gururla söyleyebiliriz ki, biz, Parti'nin yetiştirdiği Sovyet aydınlarının ilk filizleriyiz. Bizden sonra, kültür, hayatlarının parçası olacak milyonlarca, milyonlarca insan gelecek!

1939

BÖLGESEL TOPLULUKLAR VE GERÇEKÇİ TİYATRO*

(.....)

Bugün Veşenskaya Kollektif-Çiftliği Kazak Gençliği Tiyatrosu'nun ikinci yıldönümünü kutluyoruz. Büyük kültür merkezlerinden bu kadar uzakta, bu ücra *stanitsa*'lar (iş semtleri) ve çiftliklerde bir zamanlar işler nasıldı hatırlarsınız. Bir kumpanya işleticisinin alelacele biraraya getirdiği ve tek düşünceleri vurabildiğini vurmak olan, ara sıra uğrayan gezici truplar vardı. Bu insanların sanatla hiçbir ilgileri yoktu ve yaptıkları iş sanatın berbat bir taklidiydi. Ya da bir «savaş malulü» gözükecekti buralarda. Sakatların çalıştığı işyerlerinde kaşık-kepçe yapmaktan bıkan böyleleri, eğlendiricilik yapmaya karar verir, kart oyunları ve diğer hilelerini gösterip dolaşırlardı *stanitsa* ve çiftliklerde. Ara sıra gezici müzisyenler de gelirdi ve yaptıkları müzik korkunçtu, buradakilerin deyişiyle, gerçek anlamıyla sizi boğardı. Burada yaşayanların büyük bir kısmı hayatlarında bir aktör görmediler. Tiyat-

(*) Veşenskaya Kollektif-Çiftliğinde Kazak Gençliği Tiyatrosu'nun ikinci kuruluş yıldönümü konuşmasından.

ronun ne olduğu hakkında da hiçbir fikirleri yoktu. Yalnızca kollektif çiftçiler değil, kızlarımız oğullarımız da hiç tiyatro görmeden okula gittiler, büyüdüler.

Bu tiyatro, nüfusun kültürel gelişmesiyle sürekli ilgilenen Partimiz ve Sovyet hükümetimizce kuruldu.

Kutlama törenlerinde övgü, reverans ve kutlamalar adettendir. Topluluk iyi bir çalışma yapmıştır ve biz, doğal olarak, onları kutlar ve alkışlarız. Ancak tiyatromuzun geleceği hakkında ciddiyetle konuşmamız gerek. Henüz bebeklik çağından çıkmadı. Ama her bebek gibi onun da büyümesi gerek. Ülkemizde insan onsekizinde olgunlaşır, ama bizim tiyatromuzun olgunlaşması için onaltı yıl beklemeye hiç niyetimiz yok. Biz onun çok daha çabuk büyüyeceğine ve olgunluğa çok yıllar geçmeden ulaşacağına inanıyoruz.

Öyleyse tiyatro ne yapmalı? Yalnızca iyi oyunlar üzerinde çalışmalı, temel nokta budur. Modern oyunlar titizlikle seçilmelidir, çünkü çoğu kez güncel bir konuya dayanmaktan güç alarak oldukça bayağı oyunlar sahneye konulmaktadır. Her güncel oyun iyi oyun değildir. İzleyicilerimiz Griboyedov, Gogol, Ostrovski ve Batılı klasikleri görmek istiyor. Bugüne kadar Ostrovski'nin iki oyunu sahnelendi ve bakın ne iyi karşılandı!

Gösterilerimizi en ücra köşelerdeki kollektif çiftliklere nasıl götüreceğimiz sorusunu ciddiyetle düşünmek gerek. Onlara götüreceğimiz şeyler, konserler, dikkatsizce seçilmiş bir numaralar karmaşası değil, tam ve iyi oyunlar olmalıdır. Göreviniz kitleler arasında büyük, gerçek sanatı yaymaktır.

Görülüyor ki bölge sanat yöneticiliği bu tiyatronun önemini yeterince değerlendirememektedir. Sanat yönetmenlerinin sık sık değişmesi topluluğun çalışma verimini zararlı yönde etkilemektedir. Yönetimin, burada birkaç yıl çalışmaya hazır bir sanat yönetmeni, tüm bilgisi ve bece-

rilerini gerçekten başarılı bir tiyatro kurma görevine sevinçle adayacak, topluluğu sevecek ve ondan ayrılmak istemeyecek birisini atamasının zamanıdır.

Veşenskaya'mızda yaktığımız bu küçük parlak sanat ışığının bölgemizdeki diğer yerel merkezlere sıçrayacağına inanıyorum. Ve sanat, kitlelerin derinlerine, daha derinlerine yayılacaktır.

Veşenskaya tiyatrosu umutlarımızı haklı çıkaracaktır; sosyalist gerçekçiliğin tiyatrosu, yüksek değerde ürünlerin tiyatrosu olacaktır.

Tiyatromuza, halk arasında daha da ün getirecek iyi çalışmalar dileyelim.

1939

SÖZÜMÜ SAKINMADAN KONUŞMAYA HAKKIM VAR*

İki yıldır bu zalim, güç savaşta çarpışıyoruz. Biliyorsunuz, düşmanın ilerlemesini durdurduk ve onları geri attık. Ama her birimizin bu savaş nedeniyle çektiği güçlükleri belki yeterince bilmiyorsunuz. Ve ben, dostlarımızın bunu bilmelerini isterim.

Savaş muhabiri olarak Güney, Güneybatı ve Batı cephelerindeydim. Şu anda insanların özgürlükleri için savaşırken verdikleri mücadelenin ne kadar güç olduğunu göstermek istediğim bir roman —*Vatanları İçin Dövüştüler*— yazıyorum. Roman henüz bitmedi ve ben size bir yazar olarak değil, müttefik ülkelerden birinin yurttaşı olarak sesleniyorum.

Savaş, bir ulusun bir diğerini tümüyle ortadan kaldırmak ya da yutmak girişiminin tüm vahşetiyle her birimizin hayatına girdi. Cephede olanlar, tüm savaşta olanlar şimdiden hepimizin hayatında silinmez izler bıraktı. Hiçbir stratejik önemi olmayan köyümüze hava saldırısında bir Alman uçağının attığı bombayla annemi kaybettim. Bu

---

(*) Amerikalı Dostlara Mektup'tan.

tam haydutlara uygun bir harekettir insanları dağıtıyorlar ki Alman ordusu ilerlerken, sığırlarını doğuya doğru götüremesinler. Alman mermileri evimi ve kitaplığımı tahrip etti. Pek çok dostumu —yazarları ve köylülerimi— kaybettim, cephede öldürüldüler. Uzun süre ailemle bağım koptu, bu sırada oğlum hastaydı ve ona hiçbir şekilde yardımcı olamadım. Ama en sonunda, bütün bunlar, özel dertler, pek çoğumuzun bildiği kişisel acılardır. Bu acıların toplamı, savaşın hayatlarına girmesi ile insanların çekmek durumunda olduğu o genel, ulus çapındaki trajediyi veriyor. Kendi kişisel trajedilerimiz, halkın, dünyada henüz hiç bir yazarın, hiç bir sanatçının anlatamadığı ıstırabını gölgeleyemez.

Hatırlamalısınız, topraklarımızın geniş bölümü ve binlerce, binlerce insanımız düşman tarafından, tarihteki en zalim düşman tarafından ele geçirildi. Eski kayıtlar Hunların, Moğolların ve diğer vahşi kabilelerin kanlı saldırılarından sözeder. Bunların hepsi, bize karşı Alman nazilerinin giriştiği mezalim karşısında sönük kalır. Köylerin ve evlerin yerle bir edildiğini gördüm —bunlar benim yurttaşlarımın, kitaplarımın kahramanlarının evleriydi— ve yetimler, başını sokacak damı kalmayan insanlar gördüm, korkunç sakatlıklarıyla vücutlar ve harap olmuş binlerce hayat gördüm. Bütün bunlar, ülkemize çılgın liderlerinin emirlerini uygulayan Hitlerciler tarafından getirildi.

Hitlerizm dünyadaki tüm ülkeler için aynı kaderi hazırlıyor sizin ülkeniz, sizin eviniz ve sizin hayatınız için de.

Biz ileriye aklı başında bakmanızı istiyoruz. Dostça, çıkar gözetmeyen yardımınızı çok takdir ediyoruz. Üretimle ilgili ve özellikle ülkemize mal göndermedeki çabalarınızın ve güçlüklerinizin ölçüsünü biliyor ve değerlendiriyoruz. Don steplerimizde kamyonlarınızı gördüm, köylerimize

saldıran uçaklarla savaşa giren harika uçağınızı da gördüm. Ülkemizde dostça desteğinizden haberdar olmayan tek kişi yoktur.

Ama sizinle çok açık konuşmak istiyorum, savaş bize böyle konuşmayı öğretti. Ülkemiz ve insanlarımız bu savaşta korkunç acılar yaşadı. Çatışma ise şimdi hız kazanıyor. Ve biz, siz dostlarımızı bizimle omuz omuza savaşırken görmek istiyoruz. Sizi savaşmaya çağırıyoruz. Size yalnızca uluslarımızın dostluğunu değil, askerlerin dostluğunu öneriyoruz.

Eğer toprak konumlarımız nedeniyle gerçekte omuz omuza savaşamazsak, ordularınızın güçlü süngülerinin ülkemizi işgal eden düşmanın sırtına yöneldiğini bilmek istiyoruz.

Hava kuvvetlerinizin ortak düşmanımızın sanayi merkezlerini büyük etkinlikle bombaladığını biliyoruz. Ama gerçekte savaşa tüm güçler katılmalıdır. Halkımıza ve halkınıza ölümüne bir nefret duyan, güçlü, kurnaz bir düşmanla karşı karşıyayız. İnsan bu savaştan ellerine kan bulaşmadan çıkamaz. Savaş kan ve ter istiyor. Eğer bu inkâr edilirse, bedel iki katlı olacaktır. Bu duraksama, onulmaz sonuçlar doğurabilir. Siz, yakınlarınızın kanını evinizin eşiğinde henüz görmediniz. Ben gördüm, bunun için sizinle böyle sözümü sakınmadan konuşmaya hakkım var.

1943

YALNIZCA KİTAP DEĞİL, İYİ KİTAPLAR*

Mihail İvanoviç Kalinin'in tüm Sovyet halkını yasa boğan ölümüyle, edebiyatımız en büyük dostunu ve yazar emeğinin yetkin, çok titiz bir yargılayıcısını yitirdi.

Çok iyi bildiği ve tüm yaşamı boyunca gençliğin saf, taze sevdasıyla sevdiği klasik Rus edebiyatıyla yetişen Mihail İvanoviç, çağdaş yazarların çalışmalarına her zaman en canlı ilgiyi gösterdi.

İki ay kadar önce onunla bir konuşmamız olmuştu. Mihail İvanoviç bana ne yazmayı düşündüğümü ve romanım *Vatanları İçin Dövüştüler*'in nasıl gittiğini sordu ve şöyle dedi:

«Uzun zamandır seninle kitabın hakkında konuşmak istiyordum. İçtenlikle söyleyeyim, Büyük Yurtsever Savaş hakkında yazarken, sonrasına —ki bana göre son derece önemli koşullardır— gereğince önem vermeyebilirsin diye kaygılandım.» Mihail İvanoviç, daha sonra, gelecek kitabımda yansıtılması gerektiğine inandığı noktaları anlatmayı sürdürdü.

(*) M.İ. Kalinin'in ölümü üzerine.

Bunu düşündüğümü ve yazabileceğimin en iyisi için çalışacağımı söylediğimde, sigarasını sarmakta olan Mihail İvanoviç parıldayan gözlüklerinin ardından bana neşeli bir bakış fırlattı ve o tatlı ihtiyar gülüşüyle tüm yüzü aydınlandı.

«Pekâlâ, iyi öyleyse! Çok iyi. Kaygılanmama gerek yok o halde» dedi. Sonra ciddileşerek devam etti: «Görü yorsun ya, biz okurların siz yazarlardan beklediği yalnızca kitaplar değil, biz hayatımızın çok yönlü resmini veren iyi kitaplar istiyoruz. İşte bunun için senin planlarına burnumu sokuyorum. Ve eğer konu insanlarımızın zafer ve onurla çıktığı geçmiş savaş gibi muazzam bir olay ise, biz gerçek kitaplar okumak istiyoruz, hiç değilse onlarca yıl yaşayacak kitaplar. Bazı yazarların ne yaptığını biliyorsun: Konunun zihinlerinde gereğince biçimlenmesi için zaman ayırmıyorlar, bunun için uykusuz kalmıyorlar ve sen daha ne yaptıklarını öğrenemeden, kitaplarını bastırmış oluyorlar; daha kötüsü, bir yılda iki kitap bastırmış oluyorlar ki, bunların ömrü bir günden fazla sürmüyor. Bugün okuyorsun, yarma kadar ana karakterlerin adını, yüzbaşıyı ya da teğmen olabilir ve kızı ve kitabın ne hakkında olduğunu unutuyorsun. İçindeki insanlar gerçek değil, bulanık, cisimsiz gölgeler. Böyleyken insandan hatırlamasını nasıl bekleyebilirsin? Buna yazarın kötü dilini, romanın kusursuz biçimden çok uzakta oluşunu eklersen, hatırlamak için geriye hiçbir neden kalmıyor. Sonuç olarak, matbaacıların ve yayıncıların çabaları, kâğıt, para, hepsi ziyan edilmiş oluyor. Okurun değerli zamanı da.

Geçen gün bir yazardan mektup aldım, bölgesel bir basımevinin çıkardığı kalınca bir kitabının kopyası ile birlikte. Yazar, mektubunda, Yazarlar Birliği'nin, kitabını Stalin Ödülü için aday göstermemekle kendisine haksızlık ettiğini ve kitabın bunu hakettiğini yazıyordu. Gözlerim kötü; ama yine de o hacimli kitabı dikkatle okudum. Oku-

dum ve yazara yanıt vermedim». Mihail İvanoviç «çaresiz» anlamında bir hareket yaptı ve gülümsedi. «Benimkisi zalimlik, biliyorum, ama ne yapabilirdim? Kitap basılmayı bile haketmemişti, bırak Stalin Ödülü'nü. Yeteneğin zerresi olmayan, fikirsiz bir yazara ne yazabilirdim? Bana inanacağını da sanmıyorum. Ama kısa süre önce bana yeni kitabını gönderen, yaşlı, akıllı bir yazara yanıt vermekte gecikmedim. Kitabın kötü ve cansız olduğunu yazdım. Ona açıkça söyledim: Kitabın kötü!»

Mihail İvanoviç sustu ve parmak uçlarıyla masaya hafif hafif vururken hatırladığı bir şeye gülümsedi.

Şöyle anlattı: «Elli yıl kadar önce Tiflis'te hapisteyken, elime tanınmış bir yazarın kitabı geçti. Hücrede yalnızdım ve sahip olduğum tek kitap buydu. Okudum ve sayısız kereler tekrar okudum. Onu tüm hayatım boyunca hatırlamam gerekirdi değil mi? Daha salıverildiğim anda onu tamamen unuttum ve bugüne dek onu tekrar okumayı canım hiç istemedi. Gerçek edebiyat değildi, nedeni bu.. Tolstoy ya da Çehov'sa bir kere okursun ve daima hatırlarsın, hafızanda canlı kalır. Ve tekrar okuduğun zaman onu ne kadar iyi bildiğini görürsün, sanki kırk yıl önce değil, önceki gün okumuşsun gibi gelir.... Emin ol, bazı «ölümsüz» yazarların bile biçim olarak kusursuz oldukları halde umursamazca yazılmış kitapları vardır ve bunlar insanın içinde soğukluk yaratırlar, sanki elini soğuk mermer parçasına koymuşsun gibi...»

Mihail İvanoviç küçük, kuru elini masanın üzerine koydu ve düşüncesini anlamlı bir hareketle öyle güzellikle ve etkileyici ifade etti ki, orada bulunanlar, hepimiz cansız mermerin üşüten soluğunu duyar gibi olduk.

«Ben, derinin altında dolaşan kan gibi, kapağının altında hayatın kıpırdadığı ve uzun süre hatırlanacak, bir gün yeniden okumak isteyeceğiniz kitaba iyi kitap derim. Çehov'un *Step*'ini hatırlıyor musunuz?» diye sordu Mihail

İvanoviç ve büyük bir heyecanla Çehov, Tolstoy ve Gorki'den söz etmeye başladı.

Daha sonra büyük bir ilgiyle bana Don kıyısındaki kollektif çiftçilerin hayatını sordu. Onları iç savaş cephelerini gezdiği zamanlardan tanıyordu ve hatırlayarak şöyle konuştu:

«Orada bir yığın iyi insan var, ülkemizin diğer yerlerinde olduğu gibi. Bizim insanlarımız gibilerle bir savaşı kazanmaktan veya inşa etmenin başarısından emin olabilirsin. Sizin Don kadınlarını özellikle sevdim. Öylesine çalışkanlar ve karaktere sahipler ki!.. Benimle konuştukları zaman bez yok, sabun yok diye sızlanıp, dırdır etmediler, yalnızca bir şeyin yokluğu onları iyice öfkelendirdi mi birazcık sövüp saydıklarını hatırlıyorum... Hem de biraz okkalıca....» Bilinen köylü kurnazlığıyla kıkırdayıp göz kırparken dedi ki: «Eh, içindekini ağlayıp sızlamak yerine, sövüp sayarak boşaltmak daha iyi, haksız mıyım?»

İnsanlarımızın yıkılmaz dayanma gücünden söz ederek Mihail İvanoviç bana şunları anlattı:

«Bir keresinde 1920'lerde sizin taraflardaydım, geçerken bir arı bahçesine uğradım. İç savaş henüz bitmişti, arı kovanları hem Beyazların hem de bizimkilerin tatlıyı sevme huyundan dolayı yağma edilmişti.... Yaşlı arıcı neşeli biriydi, beni karşıladı. 'İşler nasıl?' diye sordum, 'iyidir Mihail İvanoviç' dedi. 'Bu kadar iyi olan ne?' diye sordum, savaşın yıkımına uğramamış mıydı? Şöyle dedi: 'Zarar gördüm ama çok değil. Kırk kovanımdan bir tanesi kurtuldu Tanrıya şükürler olsun. Kovandaki arı ailesi fevkalâde güçlü ve değerli konuğuma şimdi bal ikram edebilirim. Üç yıl sonra yine gel, bakalım bu bahçeyi tanıyabilecek misin!'»

Ayrılırken Mihail İvanoviç bana romanımın ilk kısmını ne zamana kadar bitirmeyi düşündüğümü sordu, ona yaklaşık bir tarih söyledim.

«Öyleyse onu okuyana kadar yaşayacağım» dedi. «Ama

acele etmemelisin ve biz okurların isteklerini çok da fazla dikkate almamalısın. Bizim işimiz yazarı teşvik edip kitabının bir an önce çıkmasını sağlamaktır, sizin işiniz halkın —ki onun için yazıyorsunuz— ilgisine değer kitaplar üretmektir. En sonunda, kitap için yanıt verecek olan sensin, okur değil. Bunu asla unutma!»

Bugün kaybımızın acısı ve ıstırabı yüreğimde tazeyken, Kalinin'le yaptığım son konuşma tüm canlılığıyla hatırıma geliyor. Onun yaşlı arıcıyla konuşmasını düşünüyorum; ülkemiz büyük bir arı kovanı gibi, neşeli, barışçı bir çalışmayla kaynıyor, savaş görmüş ekonomisini onarmakla meşgul. (...)

1946

SOVYET EDEBİYATI VE EVRENSELLİĞİN YOLU*

Sovyet edebiyatında iki eğilim var: Bazı yazarlar güncel olaylara çok çabuk karşılık veriyorlar, diğerleri kalıcı değere sahip eserler üretme çabasıyla kitapları üzerinde nispeten uzun zaman harcıyorlar.

Büyük Yurtsever Savaş sırasında hepimiz olaylara çok çabuk karşılık verdik. Hayat bizden bunu talep etti. Ben de o zaman çabuk yazdım. Yine de, niteliğin yavaşlığı bağışlatacağına güvenerek, okurların benden beklediğinden daha yavaş çalışma hakkını koruyorum.

Kitaplarımın birkaç baskı yapması önemli toplumsal süreçlerin «yavaş» çalışmayla da yansıtılabileceğini kanıtlıyor.

İnsan çabuk yazarak kötü kitap üretebilir ve yavaş yazarak iyi olanları.

Sovyet edebiyatının sürekli artan etkisi ve yaygınlığı şu örnekten de görülebilir: Kısa süre önce Polonya'nın Wroclaw kentinde yapılan Kültür İşçileri Dünya Barış Kongresi'nde Antiller'den bir delege cebindeki son iki

(*) Edebiyatta 25. Yılını Kutlama Toplantısı'nda yaptığı konuşmadan.

pound'la kitabım *Ve Durgun Akardı Don*'un çevirisini satın aldığını söyledi. Bu öykü, Sovyet edebiyatımızın dünyanın en uzak köşelerine giden yolu bulduğunu gösteriyor.

Nihayet, yalnızca Sovyetler Birliği'nde biz yazarlar yaratıcı çalışma için gerekli tüm koşullara sahibiz. Bu yüzden iyi yazmalıyız.

Tüm hayatım boyunca Sovyet halkına hizmet ettim ve tüm varlığımla daima hizmet edeceğim.

Eylül 1948

SAVAŞ SONRASI EDEBİYATIMIZDAKİ DÜŞÜŞÜN NEDENLERİ*

Hızla inen dağ sularının olduğu yerlerde doğmuş çok eski bir söz vardır: «Yalnızca sığ ırmaklar gürültülüdür».

Keskin tartışmaların olduğu, meydan okuyan konuşmaların yapıldığı yazarların bölgesel ve yerel toplantılarının patırtısı ve heyecanı sona erdi. Cumhuriyetler düzeyindeki toplantılar daha yatışmıştı ve şimdi tüm ülke çapındaki Kongremiz, sayısız büyük ve küçük kolları kendine katmış büyük bir nehir gibi gerçekten heybetli ve bana göre korkunç bir dinginlikle ilerliyor.

Konuşmacıların yüzlerinde heyecan yok, raporlar son derece resmi, yazarlarımızın pek çoğunun konuşması dikkatlice hazırlanmış ve hatta polemiklerde genellikle erkeklere göre daha çabuk kızan kadın yazar ve şairlerimiz bile, birkaç istisna dışında, sessizlik içindeler. Değerli ve atılgan hanımlarımız sözlü enerjilerini önceki toplantılarda tümüyle kullandılar da şimdi yaratıcılıklarının tükendiğini mi hissediyorlar, yoksa güçlerini kongrenin sonuna doğru yeni bir patlama için mi saklıyorlar? Kadınlar anlaşıl-

(*) II. Tüm Yazarlar Kongresi konuşmasından.

mıyor, yazar bile olsalar. Bir sonra ne yapabileceklerini söylemek mümkün değil. En azından, ben asla bilemiyorum.

Kongre yedinci gününde, fakat hava değişmeden sürüyor. Yalnızca Valentin Oveçkin'in konuşması bir parça ama ölü doğan bir canlılık yarattı. Yirmi yıldır bizi kaygılandıran sorunların tümüyle çözümlenmiş olması; şimdi yapmamız gereken şeyin kazanımlarımızı ve yanlışlarımızı toparlamaktan ibaret bulunması; yanlışları dikkate alıp, oybirliğiyle yeni kararları kabul ederekten, rahatlamış bir kafayla kalemi yeniden ele almak mümkün mü? Pek değil.

Kongrede hüküm sürmekte olan klasik durgunluğu —ki, yalnızca iki-üç konuşmacı tarafından hafifçe çiğnendi— bozmaktan nefret ediyorum ama yine de, izninizle, edebiyatımız hakkında ne düşündüğümü söyleyeceğim ve hepimizi kaygılandırması gerekenin ne olduğu üzerinde kısaca duracağım.

Burada genel olarak başarılarımız üzerine pek çok şey söylendi. Çokuluslu Sovyet edebiyatımızın geçen yirmi yılda gerçekten büyük sonuçlara ulaştığı ve pek çok yetenekli yazarın edebiyat sahnesine girdiği inkâr edilemez. Ama bununla birlikte renksiz, bayağı bir edebiyatın kasvetli akıntısı edebiyat dergilerinin sayfalarından fışkırmaya ve piyasayı basmaya devam ediyor.

Bu bulanık akıntıyı sağlam bir baraj yaparak durdurmak üzere çabalarımızı birleştirmenin zamanıdır, yoksa okurlarımızın saygısını yitirme tehlikesi ile karşı karşıyayız ki, ciddi yazarlarımız bu saygı için hiç de az çaba ve zaman harcamadılar.

Doğal olarak bu durumdan söz ederken, hiçbir şekilde, edebiyata yeni katılan ve her kitapta daha iyisini yapan genç yazarlarımızı kastetmiyorum; bu, yalnızca işine ve okurlarına saygısını yitirerek, şevki kırılmış ve ustalıktan.

para için yazan aşağı sınıf yazarlığa doğru başaşağı yuvarlandıkları görülmekte olan tanınmış yazarlar için sözkonusudur.

Geçmişi düşünerek bu son yıllara bir göz atalım; son yıllardan kastımız savaştan bu yana geçen süredir. Savaş sırasında, doğal olarak, yazarlarımızın pek çoğu, konuları uzun ve güç işlenen büyük romanlar, zahmetli, dili ve üslûbu kusursuz kitaplar düşünecek halde bile değildiler. Savaş sırasında yazarın kalemi silahtı ve biçimin kusursuzluğu için kaygılanacak zaman yoktu. Yazarların tek bir görevi vardı: Kalemlerinin hedefi öyle olacaktı ki, doğrudan doğruya düşmanı vuracak, askerlerimize destek olacak, Sovyet halkının yüreğinde düşmana karşı kavurucu nefreti ve anayurda karşı tutkun sevgiyi ateşleyecek ve bu ateşi diri tutacaktı. Herkes biliyor ki, yazarlar bu görevi gayet iyi yerine getirdiler. Fakat savaştan sonra yazarlarımızın büyük bir çoğunluğu, bu başlangıç noktasında kaldılar ve özensizce yazmayı sürdürdüler, sonuç olarak kitapların pek çoğunun sanatsal düzeyinde düşme oldu. Okurun bizi savaş sırasında bağışlamaya hazır olduğu şey savaştan sonra kabul olunamazdı. Ve Fadeyev, Fedin, Auezov, Pavlenko, Gladkov, Leonov, Paustovski, Upits, Tvardovski, Yakub Kolas, Gonçar, Nekrasov ve ötekilerin kitapları gibi gerçekten yetenekli savaş-sonrası edebiyat, *edebi düşük* denilmeyi hakeden çabaların sefil bayağılığını daha da açıklıkla göz önüne getirdi.

Söylemeye gerek yok, savaş sırasında yerleşen acelecilik huyu, kitaplarımızın düzeyindeki genel düşüşün tek ya da ana nedeni değildir.

Ana nedenlerden birisi, bana göre, gerek yazarlar arasında, gerekse eleştirmenler arasındaki ölçütlerde şaşırtıcı ve anlaşılması güç düşüştü. Yazarlar, yoldaşlarının kesinlikle kötü, alelade romanlarını yalnızca hayret veren bir ilgisizlikle ve anlamsız sözlerle bırakıverdiler gitsin.

Yeterince titiz olmayan okurlarımızda ucuz zevkler yaratacak, genç insanlarımızı bozacak ve değerlendirmelerinde titiz, uzlaşmaz olan nitelikli okurlara edebiyatı kötü tanıtacak süprüntülerin basılmasına karşı çıkarak, haksızlığı önlemek amacıyla seslerini duyurmadılar.

Ve kimi eleştirmenler açısından durum daha da kötüydü. Değerli ve üstelik bir de ödül sahibi bir yazar berbat bir kitap çıkardığında, eleştirmenlerin pek çoğu —bu çirkinliği göre göre— boş şeyler yazdılar ve çoğu zaman büyük bir utançla arkalarını dönmekten başka birşey yapmadılar. Okur kamuoyu zaman zaman gerçekten şaşırtıcı, tuhaf dönüşümlere tanık oldu: Bu «hiddetli Vissarion'lar»(*) birdenbire utangaç küçükhanımlara döndüler. Bazıları sessizce utanç içindeyken; kimileri doğruluğu büsbütün unutarak ve küçük bir «sermaye» edinmeye karar vererek, bu şöhretli yazar hakkında coştu; onun üzerine bir alay hakedilmemiş ve taşkın övgüyü bol keseden harcadı. Gerçekten de basınımız, bir edebiyat ustasının değersiz bir kitabı için hiçbir hoşgörü göstermeden ya da söylenmedik şey bırakmadan tam anlamıyla hakettiğini yazan tek bir eleştirel yazı basmış mıdır? Asla. Bu üzüntü vericidir. Bağışıklık hakkından yararlanan insanlarımız olamaz olmamalıdır.

Kimileri karşı çıkarak, böyle yazıların *yazıldığını*, ama eleştirmenlerin elinde olmayan nedenlerle yayınlanmadığını söyleyebilirler. İç Savaş sırasında işçiler ve köylüler «Sovyet iktidarı elimizdedir» diyordu. Bugün, bizim, «Sovyet edebiyatı elimizdedir» demek için her hakkımız var. Gazete ve dergilerde Ryurikov gibi korkaklar ne kadar az olursa, daha uzlaşmaz, cüretli ve fazlasıyla gerek duyulan yazılar o kadar çok basılacaktır.

(*) Vissarion Belinsky (1811-1848), ödün vermez tavırlarıyla tanınan Rus eleştirmeni.

Literaturnaya Gazeta, okurların fikirlerini biçimlendirmeye çağrıldı. Bu gazete, edebiyatımıza açılan bir anahtardır, edebiyatla önyargısız bir tanışıklık kazanmanın bir aracıdır. Fakat, edebiyat eleştirisi alanındaki ilerlemesinde yoldaş Simonov'a çok şey borçlu olan ve hamisini Güneş gibi görüp, gözlerini parlayan ışığa kapayan bir kişi tarafından yönetilirken, gazete nasıl önyargısız olabilir?

Biz gelecek üzerine düşünüp taşınırken, Birliğimizin sahip olması gereken politik önder tipinden söz ederken, pek çoğumuz minnetle ve üzüntüyle yoldaş Polikarpov'u hatırlıyoruz: minnetle, çünkü edebiyatımızın bir bütün olarak gelişmesi için yalnızca hiç bir gruplaşmaya katılmamanın erdemiyle bile çok şey yaptı; üzüntüyle, çünkü bizim sessizce gözyummamızla en sonunda, iki yeteneği —yazarlık ve entrika yeteneklerini— bizim talihsizliğimize çok iyi birleştiren o edebiyatçı delikanlı ve kızlarımız tarafından «diri diri yenip bitirildi». Yazma zahmetine ara verince dolap çevirmeye dalıyor ve ne yazık, ikinci becerilerinde birinciye göre çok daha başarılı oluyorlar.

Literaturnaya Gazeta'nın ihtiyaç duyduğu kimse, hiç bir grup ya da gruplaşmaya ait olmayan biri olmalıdır, ki kendisini Sovyet edebiyatına adasın, yoksa onun baş papazlarına —ister Simonov, ister Fadeyev, ister Ehrenburg ya da Şolohov olsun— değil. Gazetemizin editörü yürekli, güvenilir ve elbette edebiyat sorunlarında mutlak dürüst biri olmalıdır. Böyle bir editörü hayal etmek yetmez yoldaşlar! Böyle bir editörü istemeliyiz. Böyle bir istemde bulunmak, yasal ve vazgeçilmez hakkımızdır.

Eleştirmenler konusuna tekrar dönersek, denebilir ki, orta halli, biraz tanınan ya da yetişmekte olan bir yazarın zayıf bir öyküsü yayınlanınca, eleştirmenler yeniden hayata dönüyorlar. Böyle bir durumda eleştirmenlerimiz tekrar pantalonlarını ayaklarına geçiriyor —benzetme için affedin— ve lirik sopranolardan derhal güçlü bariton ve baslara

dönüşüyorlar. Şimdi istediklerini yapabilirler, tüm güçleriyle etkinlik gösterebilirler. Şimdi Ryurikov bile Vorovksı sokağından(*) kızacaklar korkusu duymadan onların yazılarını memnunlukla basabilir ve şimdi eleştirmen kendini gerçekten serbest bırakabilir ve lütfettiği nükteler, öldürücü istihzalarla parlak bir gösteri yapabilir.

Şöhretliye daha az önce, yağ ve şerbet çekmişken, bu eleştirmenler şimdi başka bir kaptan ve çoğu kez misk gibi kokmaktan uzak, değişik bir sıvıyı kepçelerle doldurup, ödül kazanmamış - dolayısıyla şöhret olmamış zavallıların başından aşağı cömertçe boca ediyorlar. Bazen bu zavallı çocuk daha henüz ilk darbenin etkisiyle yıldızları sayarken, bir başka eleştirmen de onu arkadan vurmak için yeniden sokulmuş bile.

Aklıma gelmişken, burada pek çok insan bizim «edebiyat fişekliği»nden —önde gelen beş-on yazarımızdan— söz etti. Eski askerler olarak cephanemizi yoklamanın zamanı değil mi yoldaşlar? Merminin fişeklikte, hem de buzların çözüldüğü, yağmurlu-çamurlu havada çok uzun kalırsa oksitleneceğini, pas tutacağını bilmeyen var mı? Öyleyse eski, bayatlamış olanları çıkarıp fişekliği yeni ve daha taze olanlarla doldurmamızın zamanı değil mi? Eski mermileri atmayı önermek benim çok uzağımda; onlar hâlâ yararlı olabilir, fakat üzerleri alkalik solüsyona o işe yaramazsa zımpara kâğıdı ile temizlenmek zorunda. Üzülmeyin, derileri soyulmaz. Bu eskileri hiçbir şekilde atmamalı, çünkü hiç biri artık ateş almaz diye bir şey yok. Bu da takdir edilmelidir.

Tek bir fişekliği olan asker zavallıdır. Böyle zayıf cephaneyle asla savaş kazanamayacaktır. Hepiniz gibi ben de fişekliklerimizin çokça mermiyle dolmasını ve fazladan, elimizin altında gerektiğinde kullanılmak üzere cephane

(*) Vorovski sokağı, Yazarlar Birliği merkezinin bulunduğu yer.

olmasını istiyorum. Onları korumak okurlarımızın işi olacaktır. Okurlar aç gözlü değildir, ama aynı zamanda, müsrifliği de kabul etmezler.

Bir şey daha var: «Öncü» sözü gerçekten diğerlerine öncülük eden biri için kullanıldığında doğrudur, fakat bir zamanlar öncülük eden bir yazarın artık kimseye öncülük etmediği ve yerinde saydığı da oluyor. Yalnızca bir ay, bir yıl için değil; on yıl, hatta bazen daha fazla bir süre —benim gibi veya bana benzer biri gibi— yerinde sayıyor.

Anlarsınız yoldaşlar, kişinin kendisi hakkında böyle şeyler söylemesi pek hoş değil, ama yapmak gerek: Öz-eleştiri, bilirsiniz. Öyleyse, diyelim ki, böyle bir yazar yeni bir yol ağzında durup kalacak. İş yapmayan bir yazarken, ona nasıl öncülük eden yazar denebilir?

Parti çalışmasında işlerin nasıl yürüdüğünü herkes bilir saygı duyulan, öncülük eden bir kişi bölge Parti komitesine sekreter olacaktır. İlk yıl oldukça iyi çalışır, ikinci yıl daha az, derken ona büyük bir nezaketle «git, işi öğren» denir.

Dedikleri gibi, makam kısa sürede dolacaktır Ve «edebiyatın fişekliği» de doldurulacaktır. Onu dolduracak olan, doldurmayı *isteyen* yazar olmayacaktır, çünkü bunun için *istemekten* daha fazlasına ihtiyaç vardır; onu gerçek bir ustanın eliyle dolduracak olan, kendi kültürü için, mutluluğu için (.....) uğraşan halktır.

Kitaplarımızın düzeyindeki düşüşün bir başka nedeni ise, edebiyat alanındaki ödüllendirme sistemidir ve esefle söylemeli, bugüne kadar sürdü. Yoldaş Oveçkin bu soruna ayrıntılı olarak değindi, benim ekleyeceğim yalnızca birkaç söz var. Dürüstçe söyleyeyim, edebiyat yapıtlarını birinci, ikinci ve üçüncü diye sınıflara ayırmak bana fiyat listesini düşündürüyor.

Peki bu fiyat listesine giremeyen çalışmalar ne olacak? Herhangi bir ödül kazanamamış bütün o kitaplara ne diye-

ceğiz? Iskarta mı ya da ne? Bu saçmadır, yazarlar kötü biçimde haksızlığa uğradıklarını hissedeceklerdir. Bu sistem hiç de iyi değildir, hele insan pek çok iyi kitabın —yetenekli, akıllı kitapların— asla ödül almadıklarını, ama ödül kazanmış olanlardan daha fazla talep edildiklerini düşünürse!

Şöyle bir şey olabiliyor: Örneğin bir yazar şöyle böyle, orta hallice bir kitap yazıyor. Kendi yeteneği üzerine hayalleri yok ve kitabın geniş çaplı başarısını beklemiyor Bir sonra yazacağı kitabın daha iyi olmasını umut ediyor Ve birdenbire kitabı bir ödül alıyor. Gerçi, ikincilik ödülü. Yazardan, ödül verenlere, tam bir dürüstlükle, «Ne yapıyorsunuz kardeşler? Bana ödül vermeyin, kitabım bunu haketmiyor» demesini mi bekliyorsunuz? Hayır, bunu yalnızca bir budala yapabilir. Böylece yazar ödülü kabul eder ve çok geçmeden kendisinin ve ödül verenlerin kitabın değerini yeterince bilemediğini ve ikincilik değil, birincilik ödülünün verilebileceğini düşünmeye başlar.

İşte yazarları ve okurları böyle yanlış yola yöneltiyoruz.

Kongreye bu konuda kesin bir şey önerecek kadar cüretkâr değilim. Fakat bir şey açık edebiyat ve sanat ödülleri sistemini yeniden gözden geçirmesi isteğiyle hükümete başvurmalıyız, çünkü işler böyle gidemez.

Eğer bu durum sürerse, kısa süre sonra biz kendimiz altını bakırdan ayırt edemez olacağız ve sabrı iyice tükenmiş okur, ödül kazananların kitaplarına karşı tetikte bulunacaktır.

Yüksek bir ödül teklifsizce ve kolayca verilemez, verilirse yüksek ödül olmaktan çıkar.

Var olan ödül sistemi sürerse on-onbeş yıl içerisinde kimi yetenekli insanlarımıza ne olacağını düşünün. Olağanüstü yeteneğiyle hepimizin sevdiği bir hanım (Alla Konstantinova Tarasova'dan söz ediyorum) kazandığı ve

daha kazanacağı madalyalarla öyle yüklü olacak ki, desteksiz yürüyemeyecek. Yoldaş Simonov da cabası. Şiir, öykü ve benzeri önemsiz olanları saymazsak, onun, yılda bir oyun, bir şiir ve bir roman üreteceğinden emin olabiliriz. Madalyaya çevirirsek yılda üç madalya demektir. Simonov şimdi bu salonlarda edebiyatın veliaht prensinin gururlu havasıyla dolaşıyor; onbeş yıl sonra ise şöhretle tıkabasa doymuş bir halde, artık iki tarafından desteklense de yürüyemeyecek, tekerlekli sandalyeyle dolaştırılır olacak.

Korkunç, gerçekten!

Şimdiden ödül kazananlarımızın pek çoğu korku değilse, titreme içindeler. Böyle giderse ne olacak?

Geçen gün sivil giysiler içinde bir adam gördüm, tüm göğsü altın ve madalyalarla kaplıydı. Aman yarabbi, İvan Poddubni mezarından mı kalktı? diye düşündüm. Hayır, vücudu güreşçiye benzemiyordu, anlaşıldı ki adam bir film direktörü ya da kameramanıymış. Tam bir kargaşa, açıkçası. Hayır, yoldaş yazarlar, madalyalarımızdan çok kitaplarımızla parlayalım!

Madalya kazanılan bir şeydir, kitap ise kendi eseriniz.

Beni yazar arkadaşlarım hakkında bazen hoş olmayan şeyler söylemeye zorlayan, edebiyata olan derin bağlılığımdır.

Alçakgönüllü yaradılışı ve yazılı olmayan yasamıza bağlılığıyla, yoldaş Simonov, raporunda kendisi hakkında hiçbir şey söylemedi. Boşluğu benim doldurmama izin verin.

Kitaplarını ayrıntılı olarak ele almanın burası ne yeri, ne de zamanı. Ben bir bütün olarak çalışmasından söz etmek isterim.

Konstantin Simonov edebiyatta hiç de yeni değildir, yeterince eski ve deneyli bir neferdir. Edebiyatta bilinen her türde bir sürü şey yazmıştır. Fakat kitaplarını yeniden okuduğumda, onları yazdığı zaman en iyisi için uğraş-

madığı kuşkusundan kurtulamıyorum. Tartışmasız, yetenekli bir yazardır ve kendisini kitabına tümüyle vermedeki isteksizliği (yoksa beceriksizlik asla söz konusu olamaz) bu kuşkumu güçlendiriyor. Genç yazarlar Simonov'dan ne öğrenebilirler? Belki yalnızca sürat ve bir yazar için pek de gerekli olmayan diplomatik manevra eğilimi. Bu beceriler, samimi söyleyeceğim, büyük bir yazar için yetmez. Son kitabı beni özellikle kaygılandırıyor: Yüzeyde herşey iyi, herşey yerli yerinde Ama kitabı bitirdiğiniz zaman, kendinizi, bir davete çağrılmış ve sade suya tirit —hem de açlığınızı bastıramayacak kadar az— ikram edilmiş aç bir adam gibi hissediyorsunuz Hayal kırıklığı içinde, açsınız ve evsahibinizin cimriliği karşısında öfkelisiniz

Yoldaş Simonov uzun yıllardır yazıyor ve şimdi geriye dönüp meslek hayatına bakmasının ve durup, küçük bir çocuğun onu göstererek «hey, kral çıplak!» diyeceği günün geleceğini düşünmesinin zamanıdır. Sizin çıplaklığınızı görmek istemeyeceğiz Konstantin Mihailoviç, onun için dostça sözümüzü, söylediğimiz ruhla dinleyin. Acele edin, üzerinize birşeyler daha giyinin, asla eskimeyecek türden olanları yeğ tutarak.

Madem eski dostlarız, Ehrenburg için de söylemeliyim. Telaşlanmayın, yazmanın sorunları üzerine bir tartışma başlatmayacağım. Allah göstermesin! Öfkeyle kendini savunan biri ile tartışırken sorun yoktur, ama Ehrenburg daha eleştirinin en küçük bir belirtisinde güceniyor ve bunun kendisini yazmaktan tümüyle alıkoyduğunu söylüyor Karşınızdaki daha dokunduğunuz anda yaşlılığını öne sürer ve ona acımanızı isterse, bu ne biçim tartışmadır? Hayır, biz iyi olmadığı sırada insana vurmayız, bu bizim işimiz değil Ehrenburg'u yazmaktan alıkoymak istemiyorum Barış için ortak mücadelemize etkin olarak katılmakla büyük ve çok yararlı bir iş yapıyor. Fakat biz onu yazar olarak eleştiriyoruz, barış savaşçısı olarak değil ve

bu bizim hakkımızdır. Örneğin, *Buzların Çözülüşü* hakkındaki yazısı yüzünden Simonov'a gücendi. Bu tavrı takınmamalıydı, çünkü eğer Simonov, yazısında o kadar çabuk davranmasaydı, bir başka eleştirmen farklı şeyler yazacaktı. Gerçekte Simonov, Ehrenburg'u çok keskin eleştiriden kurtardı. Ehrenburg halâ kendisine haksızlık edildiğini düşünüyor. Sanırım bu, Ehrenburg'un önceki gün tüm yazarları eriştirdiği «aşırı duyarlık»la açıklanabilir yalnızca.

Fakat Ehrenburg'la Simonov arasında geçen yüksek sesli tartışma için çok fazla kaygılanmamıza gerek yok. Aralarında halledeceklerdir.

Yoldaş Ehrenburg'a yalnızca bir noktayı belirtmek isterim. Konuşmasında dedi ki: «Eğer bir kitap daha yazabilirsem, onun, son kitabımdan —*Buzların Çözülüşü*'nü kastederek— bir adım daha ileride olmasına çalışacağım.» *Fırtına* ve *Dipten Gelen Dalga* ile kıyaslandığında *Buzların Çözülüşü*'nün geri bir adım olduğu su götürmez. Şimdi Ehrenburg bir ileri adım için söz veriyor. Bu dans adımlarına başka dillerde ne deniyor bilmiyorum, ama Rusça'da «ayağını sürümek» denir. Böyle düşünürsek, bize pek bir söz vermediniz İlya Grigoryeviç.

Dışardaki kötü niyetli düşmanlarımız, biz Sovyet yazarlarının Parti'nin emriyle yazdığımızı iddia ediyorlar. Gerçekte işin aslı hiç de öyle değildir, çünkü her birimiz kendi yüreğinin emrettiğini yazıyor ve yüreklerimiz sanatımızla hizmet ettiğimiz Parti'ye ve halka aittir.

Zaman zaman, birbirimize karşı gereksiz bir kabalık içinde oluyoruz, zaman zaman kitaplar hakkındaki düşüncelerimizde hoşgörüsüzüz, fakat kesinlikle, bizi harekete getiren; garez, kendini beğenmişlik veya hırs değildir. Yalnızca edebiyatımızı, kitleleri (....) eğitme işinde Parti'ye daha iyi bir yardımcı yapmak, onu büyük halkımıza ve hakkıyla mirasçısı olduğumuz ülkemizin büyük edebiyat geçmişine daha lâyık kılmak isteğimizle hareket ediyoruz.

Üçüncü kongremizde biraraya gelmeden önce çoğumuzun yeni, üstün yapıtlar üreteceğine yürekten inanıyorum.

Her birinize, yoldaş yazarlar, yeni yaratıcı başarılar ve iyi bir iş yapıldığını bilmenin mutluluğunu —o her işçinin tanıdığı kaygısız sevinç hissini— yüreğimin en derinliklerinden diliyorum.

1954

ELEŞTİRMENLERE CİDDİ ÇALIŞMA OLANAKLARI SAĞLANMALI*

Anıtları, parkları, bahçeleri, güzel binaları ve caddeleri ile eski Kiev'in görkemli görünüşü karşısında büyülendim. Otomobillerin ve insanların kesintisiz aktığı ana yol Kreşçatik, hayranlık verici güzellikte. Ziyaretçinin kendinden geçmiş bakışları önünde iki Kiev yükseliyor Slav halklarının beşiği eski Kiev ve gözlerinizin önünde uzanan, yeni, Sovyet şehri modern Kiev.

Büyüsü yüreğinizin derinliklerine işlerken bu şehre nasıl âşık olmazsınız!

Dinyeper'e akan suların meyillerinde, kıyıda ve nehrin öte yakasında ormanın çok çok uzaklarında, ufukta beliren kara çizgilerinde nasıl anlatılmaz bir güzellik var! Kudretli Dinyeper'i durgun Don'um kadar seviyorum.

Sovyet kardeş ulusların dost ailesinde kendi kaderlerini şekillendirme uğruna ve yeryüzünde hayat, barış, mutluluk adına çalışan Ukrayna'nın yetenekli ve çalışkan insanlarına karşı şimdi daha da derin bir bağlılık duyuyorum.

(*) Ukrayna'yı ziyareti sırasında konuşmalarından.

Ukraynalılar sevecen, yüreği sevgi dolu, doğalarında nükte kıvılcımı olan insanlar; aynı zamanda güçlü ve yüreklidirler. Ukrayna'yla bağım annemin bir Ukraynalı —Çernigov bölgesinden bir köylüydü— olması nedeniyle daha da güçleniyor.

Ukrayna edebiyatı —özgün ve çok yönlü niteliğiyle— gelişme yolunda hatırı sayılır adımlar attı ve yalnızca ülkemizde değil, sınırlarımız ötesinde de haklı bir üne kavuştu. Bu, konuk olarak katıldığım Ukrayna Yazarlar Üçüncü Kongresi'nde açıkça görüldü.

Kiev'de tanıştığım Ukrayna yazarları bende çok güzel izlenimler bıraktılar. Özellikle, nispeten genç olanlar arasında, kendilerine özgü bireysellikleriyle umut veren, yetenekli pek çok yazar var. Adlarını sayabileceğim pek çok yazar var: Gerçek bir romancı Oles Gonçar, Vadim Sobko, yetenekli oyun yazarı Vasili Minko, çok genç şair Dmitri Pavliçko ve güçlü mizahçı Ostap Vişnya.

Ukrayna edebiyat eleştirisininse, yeterli olmadığını üzülerek söylemeliyim. Ukraynalı eleştirmenler, Rus meslektaşları ile aynı yanlışlara düşüyorlar. Gördüğüm kadarıyla, nedeni, eleştırmenlerin pek çoğunun yüzeysel bir eleştirme tavrı geliştirmesi ve bunun ötesine gitmeme yönünde eğilim göstermeleridir.

Gelecek vadeden eleştirmenler titizlikle seçilmeli, yetiştirilmeli ve çalışmaları için gerekli tüm koşullar sağlanmalıdır. Örneğin, herkes bilir ki, her Sovyet yapı kuruluşu, elinin altında farklı işler için gerekli kolaylıklara sahiptir. Öyleyse neden Sovyet edebiyat eleştirmenlerine gerçekten yararlı ve ciddi çalışma yapacakları koşulları sağlamayalım? Bu uzun süredir var olan sorunu aşmanın zamanı geldi, geçiyor. Bence, oyun yazarlarına ödenen ücretler indirilebilir ve bu parayla eleştirmenler için bir fon oluşturulabilir.

Ukrayna edebiyatının Rusça'ya ve SSCB halklarının

diğer dillerine çevrilmesi konusunda da işler pek yolunda gitmiyor. Bize sunulan çevirilerde Ukrayna dilinin ahenkli sesi kayboluyor.

Hepiniz gibi ben de, Ukrayna yazarlarının ülkemize ve tüm ilerici insanlığa pek çok üstün nitelikli, yeni roman sunacağına inanıyorum....

1954

GENÇ YAZARLAR GELECEĞİN UMUTLARIDIR*

...Yirmi ya da otuz yıl öncesinden çok daha iyi yazmamız gerektiği kesin. Okurlarımızın ölçülemeyecek boyutlarda gelişen kültürel nitelikleri bizden bunu istiyor. Bu koşullarda dostça eleştirinin çok gerekli olduğu da kuşkusuz. Hem tanınmış yazarlar, hem de genç yazarlar eleştirilmelidir.

Ama elbette eleştiride farklılık vardır, herkes bilir. Konuşmasında Muhtar Auezov çok haklı olarak dedi ki: İlgilendiğiniz ve düşündüğünüz insanları eleştirirsiniz.

Böyle dostça eleştirinin bir örneği Kazakistan'ın önde gelen yazarlarının hazırladığı raporlarda görülebilir. Eğer yargılarında belirli bir keskinlik varsa, bu, yoldaşlarının edebiyat geleceğine olan ilgilerinden ötürüdür.

Georgi Munblit'in Sabit Mukanov hakkında *Literaturnaya Gazeta*'da çıkan eleştirisi ise çok başka bir şey. Böyle alaycı bir eleştiriyi, kitabındaki kusurları gidermesi için bir yoldaşa yardım isteği olarak değerlendirmek olanak-

---

(*) Kazak Yazarları Üçüncü Kongresinde yaptığı konuşmadan.

sızdır. Bu yazı, yazara yardım etmek değil, onu harap etmek amacındadır.

Bir yazar, bilerek, ideolojik yönden yoz bir kitap yazar ve politik bakımdan halka ve Parti'ye zarar verecek fikirleri şu ya da bu bahaneyle yaymaya çalışırsa, tümüyle yıkıcılığa yönelmiş eleştiriden yanayım. Bu durumda nazik sözcüklere hiç gerek yoktur ve kalem, öldürücü bir silah olarak kullanılabilir. Ama yazarlarımızdan biri baş aşağı düşmüşse ona dostça yardım edilmeli, nerede yanlış yaptığı gösterilmeli ki, gelecekte aynı yanlışı yapmasın. Eğer yazar, birkaç yoldaşının fikrini dinlemeyecek kadar kibirliyse, kollektif bir yardımı kabul etmek durumundadır; kitabı üzerine geniş, yaratıcı bir tartışma, onun doğruyu yanlıştan ayırmasının en çıkar yolu olacaktır. En kendini beğenmiş adam bile —doğanın sağduyu verirken onu dolandırmamış olması kaydıyla— bu koşullarda, «tüm bölüğün adımları uygun değilken, çavuşun tek başına uygunadımda» olamayacağını anlayacaktır.

Pek doğru olmayan (insaflı) eleştiriye bir örnek olarak Konstantin Simonov'un bir eleştirisi, İlya Ehrenburg'un *Buzların Çözülüşü* üzerine yazısı gösterilebilir. Simonov kitabın kusurlarından içtenlikle ve açık olarak söz etmek yerine, satır aralarına gizleniyor. Hayır, bu yazıyı yazarken Simonov edebiyatın iyiliğini gözetmiyordu.

Genç yazarların çalışmalarını gözden geçirirken, eleştirmenler onlara bir babanın ciddiyet ve özeni ile yaklaşmalıdır. Bir keresinde bana, kaya kartalının yavrusuna uçmayı nasıl öğrettiğini anlattılar. Yavruyu hiç alçaklara indirmeden yukarı, daha yukarı uçmaya zorluyor; ta ki iyice yorulup, tükenene kadar. Ancak böylelikle genç kaya kartalı çok yükseklerde uçmayı öğrenecektir.... Genç yazarlarımızı eğitirken bu yöntemi kullanmalıyız; onları yükseğe, daha yükseğe tırmanmaya zorlamalıyız; ancak böylece edebiyatın gerçek kartalları olacaklardır; şaşkın

kargalar ya da evcil tavuklar değil. Ama kaya kartalı ilk denemesinde istenilen yüksekliğe tırmanmayı başaramadı ya da korktu diye yavrusunun kanatlarını kırmaz. Eleştirmenlerimizin de yeni boy veren yazarların kanatlarını kırmaya hakları yoktur. Ama ne yazık ki böyle şeyler oluyor. Fazlasıyla ateşli bir eleştirmen genç bir yazarın kafasına öyle ağır bir sopa indiriyor ki, gencin kendine olan tüm güveni gidiyor. Tüyleri henüz bitmiş bu yavru artık bir daha havalanır mı, bilinmez.

Genç bir yazara iyi ücret ödenmesi onu şişirir ve yaratıcı gücünü olumsuz etkiler yolundaki korkuyu paylaşmıyorum. Sağlıklı ahlak ilkelerine sahip bir adam, ne kadar ünlü ve başarılı olursa olsun ne genç, ne de ileri yaşlarda şişinir. Aslında yüreğinde bir parça çürüme olan insan, daha beşikteyken kibirlenmeye başlayacaktır....

Hayatta bu da oluyor: Genç bir yazar ne iyi, ne kötü, orta halli bir kitap yazıyor ve diyelim üç yılın emeği olan bu ürün için çok az para alıyor. Kitap ikinci kez basılacak nitelikte değil ve yazar kendisini tümüyle yanlışlarını düzeltmeye verecek koşulların uzağında. Yeni bir kitap yazmaya ayıracak zamanı daha da az; çünkü borçlarını ödedikten sonra elinde kalan, yalnızca ayağındaki biricik pantalonu kaybetme felâketini önlemeye yeterli. Ve bu durumda, edebiyatı bırakır, belki bir daha hiç dönmemecesine.

Size sormak istediğim şu: Büyük yazarların hangisi işe dahiyane çalışmalarla başladı? Kural olarak, ilk çabaları daima ortalama bir düzeyi aşmıyordu.

Ne derseniz deyin, ben gençlerin çıkarına, biz yaşlı saygıdeğer yazarların ve özellikle saygıdeğer oyun yazarlarının ücret yönünden sıkıştırılmasından yanayım.

Onlar geleceğin umutlarıdır ve edebiyatın yaşlanmasına izin vermeyecek olan onlardır....

1954

ÖNEMLİ OLAN İLKELERDE ANLAŞMAKTIR*

Değerli yoldaş editör,

Derginizin ilk sayısını henüz okudum ve kendisine yüklediği görevlerin çabaya değer olduğuna inanıyorum. Derginin, Sovyet halkına, diğer ulusların edebiyatları hakkında daha geniş bilgi edinme ve değerlendirme yönünde yardımcı olması beklenir.

Bu konuda bana önemli görünen belirli bazı noktaları vurgulamak isterim.

Uluslararası kültürel ilişkilerimizi, Sovyet ve yabancı yazarlar arasında geniş bir deney alış-verişini düşünüyorum.

Küçük büyük her ulusun kendi kültür değerleri vardır. İnsanın manevi zenginliği bu değerlerden oluşur.

Ulusumuz dünya kültür hazinesine büyük katkıda bulundu. Ulusal kültür değerlerini tüm insanlığın emrine verme isteğinde cömertti, bencil davranmadı.

Aynı zamanda diğer ulusların kültürel kazanımlarını da daima büyük dikkatle izledik. Bu, kültür işçilerimizin

(*) Inostrannaya Literatura'nın editörüne mektuptan.

dış ülkelere yaptıkları çok sayıda ve sıkça gezilerden, yabancı konuklara daima gösterdiğimiz konukseverlikten yeterince anlaşılabilir.

Genel olarak bilindiği için burada bilgi ve rakam vermek istemiyorum. Yalnızca okurlara şunu hatırlatmak isterim: Bir tek geçen yıl, 1954'te, yaklaşık onbin yabancı konuğu kabul ettik.

Diğer ulusların kültürüne olan büyük ilgimizin elle tutulur kanıtı, SSCB'de yayımlanan yabancı yazarların kitaplarında —yalnızca klasikler değil— görülebilir.

Sovyet halkı dış ilişkilerini mümkün olan en geniş ölçüde geliştirmek istedi. Bu istekle harekete geçen SSCB Yüce Sovyeti, 9 Şubat'taki ikinci oturumunda herkesçe bilinen deklarasyonu kabul ederek, uluslararası durumun normalleşmesine yardım edici önemli bir unsur olarak uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesini vurguladı.

Ben de temsilcilerden biriydim ve sevinerek deklarasyon lehine oy kullandım.

Şimdi Cenevre Konferansı artık tarihi bir olguyken, Sovyet halkını, diğer ülkelerle kültürel alış-verişi hatırı sayılır ölçüde genişletmekten alıkoyan şeyin ne olduğunu söylemeye gerek yok.

Ne de «soğuk savaş»ın kültürel işbirliğinin iyi amaçlarıyla uygun düşmediğini bir daha tekrarlamaya gerek var.

Bir zamanlar ABD gibi bir ülke ile kültürel ilişkilerimiz güçlenmeye ve gelişmeye başladı. Amerikan ve Sovyet halklarının askeri işbirliği, savaş sonrasında dostça ilişkilerin gelişmesi için gerekli tüm önkoşulları yarattı.

Ne yazık ki, sonuç bu olmadı.

ABD ile kültürel ilişkileri geliştirme girişimlerimiz, bütün bütün değilse de, pratik olarak başarısızlığa uğradı.

Doğru, Sovyetler Birliği'ne turist ya da konuk olarak gelen binlerce yabancı arasında Amerikalılar az değildi.

Ama öte yandan kısa süre öncesine kadar, gösterdiğimiz konukseverliğe karşılık görmedik.

Ama tekrarlıyorum; bugün gelecekten konuşmak istiyorum, geçmişten değil!

«Cenevre ruhu» uluslararası ilişkilerin tüm alanlarına yayılırsa, kültürel ilişkilerin gelişmesinde de iyi şeyler bekleneceğine kesinlikle inanıyorum.

Dünya yazarlarının kendi yuvarlak masaları olmalıdır. Görüşlerimiz farklı olabilir, ama insanlara yararlı olma isteğimiz bizi birleştirecektir.

Biz Sovyet yazarları, dünyanın tüm yazarları ile ilişkilerimizin, Batı ve Doğu'da pek çok ülkeden dost yazarlarla artarak güçlenen bağlarımız kadar yakın ve güçlü olmasını içtenlikle isteriz.

Amerikan, İngiliz, Batı Alman ve Japon meslektaşlarımın bu konuda ne düşündüklerini bilmeyi çok isterim.

Öncelikle bu yazarları söylüyorum, çünkü onların ülkeleriyle savaş sonrası kültürel ilişkilerimiz istenenin çok gerisinde kaldı.

Mektubumda söylemek istediğim ilk nokta buydu.

İkinci olarak, yeni kurulan derginizin gelecekteki çalışmalarına ilişkin bazı önerilerde bulunacağım.

Anladığım kadar, derginiz gerçek yetenek gösteren, insanlara insanca bir yaşam sürdürmeleri için yardımcı olan herşeyi yayınlamak üzere çıkıyor.

Eğer derginiz modern edebiyatla yakından ilgilenen insanların birbirleriyle bağ kurabileceği bir platform olursa, bundan ben ve inanıyorum ki benim gibi düşünen çoğu insan sevinç duyacağız. Eğer dergi, Sovyet okurları (ve de yazarları) ile tarafınızdan basılacak roman ve öykülerin yazarları arasında bağ kurarsa sevineceğiz.

Bu çalışmaları okuduktan ve değişik ulusların iç dünyaları, mücadeleleri, umutlarını öğrendikten sonra Sovyet okurların yabancı yazarlara ilginç düşüncelerini aktarma-

ları mümkündür. Dünyada hiçbir yazar, okurlarının düşüncelerine kayıtsız kalamaz. *Ve Durgun Akardı Don* hakkında yabancı okurların, Amerikalıların da, söylediği herşeyi nasıl merakla okuduğumu hatırlıyorum. Fikirler çelişikti, onlardaki herşeyi kabul etmekten uzaktım, ama herşeye rağmen hepsi de son derece öğreticiydi.

Önerdiğim böyle bir haberleşmenin karşılıklı kültürel zenginliğimizi ve anlayışı geliştireceğine inanıyorum.

Bu mektubu, iyi niyet ve karşılıklı saygının olması kaydıyla, kültürel ilişkilerin daha geniş çapta geliştirilebilirliği —çaba karşılıklıysa, kuşkusuz— zamanının geldiğine inanarak yazıyorum.

Doğal olarak, tüm bu noktaları çok genel bir düzeyde ele alıyorum, çünkü, önemli olanın ilkede anlaşmak olduğuna ve geri kalanın yoluna gireceğine inanıyorum.

Bu konuda yabancı meslektaşlarımın fikrini öğrenmek isterim.

Ortak bir dil bulacağız, buna kesinlikle inanıyorum.

1955

KOLAY BAŞARI ARAMAYIN*

Sevgili Arkadaşlar,

Farklı tarzda ve farklı üslûpta yazan, aynı görüşleri paylaşan ve insanlara gerçeği söylemek konusunda aynı istekle yanıp tutuşan kimseler olarak burada toplandık. Sorumluluğumuz çok büyük. Çünkü halk için yazmak büyük bir onurdur. Burada genç şair, yoldaş Mihailov'un şiirini ve yoldaşlarının sert eleştirilerini dinliyorum. Şiirinin bir parça fazla sulandırılmış olması sorun değil, gereksiz uzatmalar her zaman için kırpılabilir. Önemli olan, bu genç şairin, daha yaşlı yoldaşları gibi, halka gerçeği söylemek istemesidir.

Yazarın halka karşı sorumluluğu çok, çok büyüktür. Hepimiz birlikte ve her birimiz ayrı ayrı halkın vicdanı olmalıyız. Size şunu söylemem gerek, genç arkadaşlarım; genç bir yazarın işi pek öyle her zaman kolay değildir, hatta çoğu kez oldukça zor zamanlar geçirir demek daha doğru, fakat yine de kafanızda iyice şekillenmeyeni kelimelere dökmekte acele etmeyin. Ürettiğiniz kitap bir tepki yaratmalı, uzun süre yaşamalıdır.

(*) Rostov ve Kamensk bölgesi genç yazarlar seminerinde konuşmadan

Edebiyata durmadan yeni kan geliyor ve Rostov yazarlar örgütü üye sayısı sürekli artıyor.

Rostov, savaştan önce de parlak yazar topluluğuna sahipti. Şair Grigori Kats ve harika yeteneğiyle nesir yazarı Aleksandr Busygin vardı. Her ikisi de Anayurdumuzu kahramanca savunurken savaşta öldüler. Saflardaki yerlerini doldurmak için yeni, genç yazarlar geldi ve siz de önünde sonunda daha yaşlı yoldaşlarınızın yerini alacaksınız. Hepimiz birlikte Sovyet yazarlarının büyük ordusunu, söz yerindeyse, edebiyat neferlerinin güçlü «yumruğu»nu oluşturuyoruz.

Burada yaratıcı çalışmamızdan söz etmek üzere toplandınız. Bu çok iyi. Bu sorunlar hararetle ve titizlikle tartışılmalıdır. İşe yüreğinizi koymalısınız ve güç mesleğimize kendinizi tüm varlığınızla adamalısınız.

Sizi bir kere daha uyarmak istiyorum: başlangıçta ne kadar güç olursa olsun, kolay başarı aramayın. Herşeyden önce bizim yerimizi alacak olan, umudumuz sizsiniz. Siz geleceğimizsiniz. Pek çoğunuzun bugünü var ve hepinizin geleceği, bir yazarın geleceği var. Siz, olağanüstü bir halkın olağanüstü temsilcilerisiniz. Değerli arkadaşlarım, size iyilik, size başarı ve büyük kazanımlar dilerim!

1955

EDEBİYAT YAZARLARIN ÖZEL SORUNU DEĞİLDİR*

(.....)

Sekreterimiz Yoldaş Surkov'dan öğrendiğiniz gibi Sovyet edebiyatının 6. Beş Yıllık Plan için belirlenmiş hedefleri yoktur. Ben buna yalnızca şunu ekleyebilirim, bir planımız olsaydı bile yerine getiremeyecektik; hem işimizin doğası gereği, hem de gerçeği söylemek gerekirse, biz yazarlar, ülkemizin en örgütsüz insanları olduğumuzdan.

Sovyet Yazarlar Birliği'nin 3247 üye ve 526 aday üyesi var; yani kalemle silahlanmış ve edebiyat ustalığına az çok sahip toplam 3773 kişi. Gördüğünüz gibi bu, oldukça önemli bir güçtür ama bu rakam sizi hayran bırakmasın ya da sevindirmesin. Kulağa etkileyici geliyor, ama gerçekte bu yazar listesi büyük çapta «ölü canlar»dan oluşmaktadır.

Yazık ki günümüzde Çiçikov'lar(**) yok, yoksa işadamlığındaki tüm beceri eksikliğine rağmen Surkov yalnızca

---

(*) 20. Parti Kongresi konuşmasından.

(**) Çiçikov Gogol'ün Ölü Canlar'ının ana kişisi.

bir büyük operasyonla Sovyet Yazarlar Birliği için bir servet yapabilirdi.

Partimle doğrudan konuşurken, edebiyat hakkında gerçeği ne kadar acı olursa olsun söylemeliyim. Parti görevim beni buna zorluyor, yazarlık bilinç ve onurum da.

Yoldaş Surkov son birkaç yıldaki kazanımlardan biraz üstü kapalı biçimde söz etti, durumu anlatmak için Sovietski Pisatel'in 1953, 1954, 1955'te yayımladığı kitapların artan sayısına işaret etti. Açıkçası, buna, göz boyama denir.

Elbette edebiyattaki ilerleme bir yılda basılan kitap sayısı ile ölçülemez. Son yirmi yılda basılan iyi, akıllı kitapları parmakla sayabilirken, alelade olanların sayısız olduğunu söylemeliydi. Yirmi yılda binlerce yazarın kalemi on kadar iyi kitap üretti. Pek iyi bir gösteri değil, değil mi? Sizler bunu biliyorsunuz ama, yoldaş Surkov, yine de söylemeliydi.

Bugün Sovyet halkı dünyanın en büyük hidroelektrik enerji istasyonlarını kurarken, propagandistlerimiz halâ, kim ne derse desin bizim 1932'de Dinyeper (barajını) kurduğumuzu söylemeye devam etseler garip olurdu.

İşte biz yazarların yaptığı aynen bu: Kendimize 20-30 yıl önce yazılmış kitaplardan bir edebiyat «Dinyeper barajı» kurduk ve birisi sıkıştırdığında hemen o barajın arkasına saklanıp, kendimize güvensizce oradan konuşuyoruz: «Hiç kitap yok ne demek? Biz yazmıyoruz ne demek? *Klim Samgin'in Hayatı* ne, peki? Ya Sergeyev-Tsenski'nin romanları? Ya Serafimoviç'in *Demir Seli*? Ya Gladkov'un *Çimento*'su? Ya Fadeyev'in *Bozgun*'u? Leonov ve Fedin'in romanları? Furmanov'un *Çapayev*'i? Panferov'un *Bruski*'si?» Okurun sevdiği ve zaman ayırdığı daha bir düzine kitabın adını düşünmeden sayıveriyoruz. Daha ne kadar bu koruyucu barajın kutsal örtüsü altında oturacağız?

1930'lardan bu yana geçen sürede çokuluslu Sovyet edebiyatımızın saflarına nesir, şiir ve tiyatro edebiyatının yeni ve harika ustaları aktı. Kuşkusuz, tüm var oluş sürecinde edebiyatımız oldukça fazla sayıda değerli kitaplar üretti ve hakkıyla dünyanın önde gelen edebiyatı oldu. Fakat tüm dürüstlüğümüzle söylemeliyiz, onun başı çeken edebiyat olmasının nedeni, sanatsal yetkinliğin o zamana dek erişilmemiş yüksekliklerine eriştiği için değil, hepimizin yeteneğimizin elverdiği en ileri sanat gücüyle, (...) insanlığın en büyük umudunun muzaffer fikirlerini yaymamızdandır. Başarımızın sırrı burada yatar. Günümüzde bir yazar, herhangi bir yazar anti-komünist bir bakışla kitap yazmaya çalıştığında, adı aşağılayıcı bir unutuluşla derhal gömülüyor ve okunmayan kitabının kopyaları raflarda küf bağlıyor. Görüyorsunuz itibar, kitapları yazanlardan çok, bu çabayı esinlendiren Partimizindir. Ve biz yazarlar, içtenlikle ve tüm kalbimizle buna katılıyoruz, son nefesimize kadar (...) ona yazarak hizmet etmeye ve soylu çıkarlarını hem yaşamda, hem edebiyatta yukarıda tutmaya hazırız.

Son birkaç yıldır, eğer nesrimiz, üzüntü verici bir hareketsizlik içindeyse, tiyatro edebiyatımız daha iyi durumda değil. Çok az iyi oyun yazıldı, Korneyçuk ve diğer birkaç oyun yazarının yiğitçe çabaları dahi tiyatrolarımızı derin bir repertuar kıtlığından kurtaramaz. Korneyçuk dayanıklı adamdır ama bir başka Ukraynalı, hatta Taras Bulba'nın kendisi yirmi kişinin işini yapsa iki büklüm olurdu.

Yanlış olan ne? Neden edebiyatımız geri kalıyor?

Herkes bilir, Lev Tolstoy Rus köylüsünün ruhunu biz modern yazarların hiçbirimizin bilmediği kadar iyi bilirdi, Gorki tüm Rusya'yı yaya, Leskov posta arabasıyla dolaşmıştı; Çehov son derece ağır hastalığına rağmen insanlarına olan çok büyük sevgisi ve profesyonel yazarın öğrenme tutkusu ile Sahalin'e gidecek gücü buldu. Ama

bugünün yazarlarının çoğu, özellikle Moskovalıların çoğu bir tür sihirli üçgen içinde yaşıyorlar: Moskova-daça-deniz kıyısı ve aksi yönden, deniz kıyısı-daça-Moskova. Hayatlarını ve yeteneklerini böyle harcamaya utanmıyorlar mı?

Moskova'da yaklaşık 1200 yazar yaşıyor. Bu doğaldır sanırım, Moskova başkenttir, ülkenin en büyük kültür ve sanayi merkezidir. Doğal olmayan, başkentte yaşarken bile yazarların kendilerini hayattan tecrit edebilmeleridir Yüreğimin tüm saflığıyla, Moskova'da yaşayan yazar arkadaşlarımın büyük sanayi işletmelerinin işçileri ile kaynaştığını, şu ya da bu fabrikadaki üretimle, aynı zamanda işçilerin ihtiyaç ve tasarıları ile yakından ilgilendiğini düşü nüyordum. Böyle bir şey yok. Ormanda yaşıyorlar, ağaçları görmüyorlar.

Yazarların hangisi herhangi bir fabrikadaki bir sanayi işçisi, bir mühendis, üretim teknisyeni ya da bir Parti işçisi ile dostluk kurdu ve onun ailesine karıştı? Çok azı. Öyle olmasaydı, Zhurbinler, Koçetov onları Leningrad'da keşfetmeden çok önce, Moskova'da keşfedilecekti Yazar kardeşlerim herşeyi kendilerine saklıyorlar, yabancılar gibi, el-etek çekmiş zavallı yaşlılar gibi yaşıyorlar. Moskova'nın büyük fabrikalarından hiçbirinin, gerek Serp i Molot, gerek Stalin Otomobil Fabrikası, gerekse Dinamo ya da Krasny Proletary fabrikalarındaki işçilerin bir yazar-dostları olmadığını görmek beni üzdü. Yanıldığımı umarım, ama korkarım aynı şey Frezer, Trekhgornaya Manufaktura, Kalibr, Ballbearing Fabrikası ve diğerleri için de söz konusu.

Doğru, yazarlar ara sıra büyük fabrikalara konuk, daha doğrusu konuk sanatçı oluyorlar. Utanmamız gerek, kimi zaman bu boygöstermeler için işçilerin kasasından utanmadan para kabul ediyorlar. Ne zamandan beri kamu faaliyeti paralı iş oldu? Hatta bazı yazarlar askeri akademilerde konuşmak için para alıyorlar. Bu yüzkarasına son vermenin vakti geldi de geçiyor. Edebiyatçı işadam-

larına, bir yazarla günlük ekmeğini sesiyle kazanan bir varyete şarkıcısı arasında bazı farklılıkların olduğunu anlatmanın zamanıdır. Bu, ilke olarak hoşgörülemez; hele komünist bir yazarın eli bir fabrika ya da başka bir işletmeden yapılacak ödemeye uzanırsa, bu hiç hoş görülemez.

Öyleyse neden bu 1200 yazar Moskova'da yaşar? Moskova'ya neden öyle yapışıyorlar ki, traktörler bile çekip ayıramıyor? Bu sorulara yanıt bulamıyorum. Bu bilmeceye belki siz bir yanıt bulabilirsiniz. Bildiğim tek şey var, yaratıcı güçlerin bu dağılımı hem yanlış, hem haksız. Ne yazık ki Leningrad, Kiev, Minsk, Alma-Ata ve tüm büyük kentlerde durum aynı. Her yerde yazarlar kentte yaşıyorlar, işçilerin arasında ya da köyde yaşayan birini bulmak güç.

Yeni kitaplar bekliyorsunuz yoldaşlar, size sormak isterim: Kimden? Kollektif çiftçileri ya da işçileri doğru dürüst bilmeyen yazarlardan mı? Köşelerinde oturan veya kabuklarına çekilmiş yazarlardan mı? Çok eski bir söz vardır, aramayan hiçbir şey bulamaz. Eğer edebiyattaki durum kökünden değişmezse, yakın gelecekte kayda değer, iyi kitaplar çıkmayacaktır ve bunu yalnızca Parti değiştirebilir. Bu konuya sonra döneceğim.

Yoldaş Gafurov'un konuşması, ya da konuşmasının edebiyata değindiği kısmı üzerine birkaç söz söylemek isterim. Yoldaş Gafurov edebiyatın geri kaldığını söylerken oldukça haklıydı. Fakat yoldaş Gafurov, bunu, yaratıcı etkinlikte bir düşmeye bağladığında haklı değildi. Oysa nedeni başkadır.

Edebiyatın hayatın biraz gerisinde kalması doğaldır, çünkü ciddi bir edebiyat, haber bülteni değildir ve Lev Tolstoy'un söylediği gibi büyük kanavaların yaratılması çok zahmetli çalışma ve çok zaman ister.

Yoldaş Gafurov, Aleksi Tolstoy'un *Zorlu Sınav* romanı için yirmiiki yıl çalıştığını ve onbeş yıl çalıştığı *Birinci Petro*'yu bitirmeye ömrünün yetmediğini biliyor mu?

Bunun çok sayıda örneği verilebilir ve tüm bunları eminim yoldaş Gafurov bilir. Ama öte yandan, eminim, şu nükteli Ukrayna deyişini bilmez: «Hızla yapılan çocuk kör doğar». Bu deyişin haklılığı, acele üretilen, kör ya da yarı-kör doğmuş sayısız kitabın okur yüzü görmemesi ile kanıtlanıyor.

Sovyet okurlarımız bizim yavaşlığımızı bağışlayacaklardır, ama kötü, yeknesak kitaplarımızı asla.

Sizin gibi yoldaş Gafurov, ben de günlük hayatta öküz arabası yerine uçakla seyahat etmeyi severim. Ama edebiyatta, insanların en çok ihtiyaç duyduğu ağırlıklarla yüklü böyle bir arabada gitmeyi, içinde tırnak törpüsü, birkaç fırça ve diğer çıtkırıldım tuvalet malzemeleri olan hafif bir el çantası ile uçakta seyahat etmeye tercih ederim. Söz gelmişken, edebiyat konularında konuşurken dahi zaman zaman ağır adımlarla zahmetli yürümek, uçarı bir kelebek gibi dolaşıp durmaktan iyidir.

Sevgili yoldaş Gafurov, lütfen beni yanlış anlamayın ve polemikte aşırı hararetimi bağışlayın. Ama, nihayet ben de sizin gibi güneyliyim ve ateşli tartışmaya, karşımdakinin gerisinde kalmamaya alışığım. Siz yaratıcılık ateşinden söz ettiniz. Bilirsiniz, bu, termometre ile ölçülemeyecek türden bir şeydir, fakat iş sizinle tartışmaya geldi mi siz bir Tacik, ben bir Rus olduğum halde aynı ateşe sahibiz. Siz bir okursunuz, ben bir yazarım ve siz beni nasıl tutkuyla sevdiğinizi, ben de sizin isteklerinize nasıl istekle karşılık verdiğimi gözler önünde kanıtlamış bulunuyoruz. Sizse halâ yazarların okurlara gösterdiği yakınlığın yetersiz olduğunu söyleyeceksiniz! Yetersiz, ama bir buldozer gibi çekip ayırmaya kalkıştığı zaman! O halde, umarım, şimdi ödeştik yoldaş Gafurov? Öyleyse sorun yok.

Son zamanlarda kitap çıkmadı; geniş okur kitlelerinin yürek ve zihinlerinde yer edecek kitaplardan söz ediyorum. Kimi suçlamalı? İlk önce yazarları kuşkusuz, ama aynı

zamanda kültür sorunlarıyla ilgili Parti örgütlerini ve okurları da. Okurlar kenarda durup seyredemezler, edebiyatın mevcut durumundan belirli ölçüde onlar da sorumludur; çünkü herkes bilir, edebiyat yalnızca yazarların özel işleri değil, tüm halkın ve herkesten önce Parti'nin bir sorunudur.

Edebiyat mücadelesinin değişik aşamalarında ideolojik yanlışlar yapıldığında, Parti, Yazarlar Birliği'ni birkaç kez doğruya getirdi ve onun güçlü ve yönlendirici elini daima hissettik, bunun için içtenlikle şükran borçluyuz.

Ama beni asıl şaşırtan, bu kadar yazarın hayattan kopuk bir durumda ve edebiyata hiçbir katkıda bulunmadan yaşıyor olmalarını hepimiz nasıl görmezden geldik? Parti'nin kırsal bölgelere yolladığı otuzbin kişi arasından, kimi kollektif çiftlik ve Makine-Traktör İstasyonu yöneticilerinin eskiden çalıştıkları kentlerde yaşamayı sürdürüp, bulunmaları gereken kollektif çiftlik ya da istasyonlarda arada bir göründüklerinde neler olduğunu hatırlayın. Tüm ülke çapında tam bir kampanya başlatıldı. *Pravda* tekrar tekrar yazdı, tüm basın tetikteydi. Kamuoyu, yöneticisi oldukları işletmelerden uzakta yaşamak isteyen bu kişileri şiddetle kınadı. Ve işte yazarlarımız, yıllardır edebiyat kaynaklarından uzakta yaşıyorlar ve kimse onlara tek söz etmiyor, sanki herşey yolundaymış gibi, sanki bir savaşçı için ikinci kademe nizamı geçici değil, sürekli ikametgâhmış gibi.

Yazarlar Birliği'nin tüm çalışması kesinlikle yeniden örgütlenmelidir. Size de öyle görünmüyor mu, Gorki'nin ölümünden bu yana yazarlar arasında hiç kimse onun omzuna kadar bile gelemedi? Aramızda hiç kimse, işçi sınıfında, ülkemizdeki ve sınırlar ötesindeki emekçilerde yarattığı sınırsız sevgi, yaşamı ve yazdıklarıyla lâyık olduğu sevgi yönünden Gorki'ye denk olamadı ve herhalde olamayacak da.

Gorki'nin ölümünden sonra ne yapmaya karar verdik? Yazarlar Birliği'nde yoldaş Fadeyev'in başkanlığında kollektif önderlik kurmaya karar verdik, hiç iyi olmadı. Birlik, olması gereken yaratıcı birlikten yönetsel birliğe doğru adım adım gitmeye başladı. Sekretarya, nesir, şiir, dramaturji ve eleştiri bölümleri düzenli toplandıkları, teknik personel tam-gün çalıştığı, haberciler oraya buraya koşuşturduğu halde ortalıkta kitap yoktu. Bizimki gibi bir ülkede, bir yılda birkaç iyi kitap, umut vermeyecek kadar azdır.

Bana garip gelen bazı sözcükler yazarlarca kullanılmaya başlandı, örneğin: «Falan filan yaratıcı geziye çıktı». Tüm yaşamı yaratıcı bir yolculuk olması gerekirken bir yazar niçin «yaratıcı gezi»ye çıkar? Ya da daha iyisi: «Yazarlar Birliği sekreterine bir yıl süreyle yaratıcılık izni verildi.» Bunun anlamı, yazarın «yaratıcı çalışma için izin» almadan önce yazı yazmadığının, başka işlerle uğraştığının samimi bir kabulü değilse, ne? Eh, bir şey diğerine yol açıyor. Fadeyev yeterince hırslı bir genel sekreter olduğunu gösterdi ve kollektif önderlik ilkesini göz önünde tutmayı reddetti. Diğer sekreterler onunla çalışmayı olanak dışı gördüler. Bu iş onbeş yıl sürdü. Ortak çabayla Fadeyev'in yaratıcı yaşamının en iyi onbeş yılını çaldık, sonuçta şimdi ne genel sekreterimiz var, ne de yazarımız. Zaman geçmeden Fadeyev'i uyarıp, diyemez miydik: «Yazarlıkta güç kazanma peşinde koşmanın hiçbir yararı yoktur. Yazarlar Birliği bir ordu birimi değildir, hele ceza taburu hiç değil ve yazarların hiçbiri sizin önünüzde hazırol'da durmayacaklardır yoldaş Fadeyev. Siz akıllı ve yetenekli bir yazarsınız, sanayi konusu sizin için çekici; öyleyse neden gidip Magnitogorsk, Sverdlovsk, Çelyabinsk ya da Zaporozhye'de üç dört yıl yaşamıyor ve işçi sınıfı hakkında iyi bir roman yazmıyorsunuz?»

Bu bizi Fadeyev'in genel sekreterliğinden yoksun bırakmış olsaydı da hiç önemi yoktu, çünkü o zaman yazar

Fadeyev'i yeniden kazanacaktık ve yeni kitabını —herhalde *Bozgun* kadar iyi bir kitabını— sevinçle karşılayacaktık.

Son onbeş yılda Fadeyev ne yaptı? Yazarlar Birliği'ni ideolojik ve politik olarak yönlendirdi mi? Hayır, biz daima haklı olarak bize rehberlik edenin Parti olduğuna inanırız. Fayedev yıllarca edebiyat toplantılarına katılmak, rapor vermek, yazarlar arasında ev dağıtmakla meşguldü ve tek kelime yazmadı. Kitap yazmak gibi «saçmalık»la uğraşacak zamanı yoktu. Fakat 1944'ten başlayarak sekreterlik görevlerinden birkaç yıllığına kurtulduğu zaman derhal çalışmaya başladı ve çok kısa bir sürede Krasnodon'daki *Genç Muhafız* hakkında mükemmel bir kitap üretti. Bizim hiçbirimizde Fadeyev'in genç insanlara dair o heyecan verici mükemmel yazma yeteneği yok ve *Genç Muhafız*'da büyük yeteneğinin bu özelliği tam olarak açığa çıktı.

Birkaç yıl sonra bir kere daha yazar Fadeyev gözden kayboldu ve yeniden edebiyat müdürü Fadeyev gözüktü. Kişinin bazen tanık olmak zorunda kaldığı ne inanılmaz dönüşüm! Böyle dönüşümlerin yer aldığı harikalar diyarı ise bir taş atımlık uzaklıkta, Vorovski Sokağı'nda.

Bu yöneticilik işi için Partimizde boyu bosu daha küçük bir kişi bulunamaz mıydı?.. Eğer biri çıkıp Fadeyev'in, yazarlar topluluğunun sanat danışmanı —böyle diyelim— olduğunu söylerse, bu da doğru değildir. Ne Fedin, ne Gladkov, ne Leonov, ne de büyük yazarlardan herhangi biri gelip sormuştur Fadeyev'den nasıl roman yazılacağını. Her birimizin kendi yazış tarzı, dünyaya kendi bakışı, kendi üslûbu vardır ve Fadeyev sanatsal ustalıkla ilgili sorunlarda bizim için tartışmasız otorite olamazdı ve asla olmadı. Nesir yazanlar nasıl Fadeyev'e gitmedilerse, Yakub Kolas, Rylski, Tyçina, Tvardovski, Tihonov, Marşak, İsakovski, Sçipaçev ya da büyük şairlerden hiçbiri de, şimdi Surkov'dan ders almaya gelmiyorlar. Hepsi de, Surkov'un kendisi de biliyor ki, bir orkestrada davullar, ziller ve böyle vurmalı çalgıların yanında başka şeyler de vardır.

Öyleyse Surkov'dan ne öğrenebilirler ki? Ama şairler, yazarlar, eleştirmenler, oyun yazarları Gorki'yi hep arayıp buldu.... Yoldaşlarının hiçbiri Fadeyev veya Surkov gibi edebiyat önderlerine sorunlarını getirmiyorsa ya da hiç böyle bir eğilimleri yoksa, o zaman insan sorar, «böyle önderlere neden ihtiyacımız var?»

Birliğin başında örneğin Şolohov ya da Simonov olsa işlerin başka türlü olacağını mı sanıyorsunuz? Kesinlikle hayır. Herşey aynı kalacaktı ve yazarlarımız daha iyi durumda olmayacaktı.

Yazarlarımızı bir sürü toplantının telâş ve sıkıntısından, asıl işleri olan kitap yazmaktan alıkoyan herşeyden özgür kılmalıyız. Şimdiki halde Leonov, Tihonov, Fedin ve diğerleri gibi büyük ustalar, yaşamı incelemek ve yazmak için özgür kalmalarının gerekli olduğu bir sürü değerli zamanı, türlü toplantılarda harcadıkları için daha da yoksuluz. Buna son vermenin zamanıdır. Okurlar bizden kitap istiyor, toplantılarda konuşmamızı değil. Yazarların yaşamla doğrudan ilişki kurması, yüzlerini tümüyle yaşama döndürmeleri için yardımcı olmak zorunludur. Bunun için özel kararlara ise gerek yok.

Sanırım, Birlik'ten, yazarların her biriyle konuşup isteklerini araştırmasını istemek daha kolaydır. En nihayet, hepsi de, bir değişiklik olsun diye dışarıya çıkmaksızın, sürekli olarak büyük kentlerde yaşamak isteğinde değiller. Neden, kollektif çiftlik ya da devlet çiftliğini konu alan romanları için ciddi bir çalışma yapmak isteyen yazarlara istedikleri bir kırsal bölgeye üç-dört yıllığına gitmeleri için yardımcı olmuyoruz? Yaşamaları için istedikleri gibi yazabilecekleri evler yapardık. Kuşkusuz istedikleri zaman Moskova'ya, Minsk'e, Kiev'e ya da ayrıldıkları kent neyse oraya gelebilirler, fakat zamanlarının çoğunu yazacakları romanların kahramanları arasında geçirecekler ve bu, başarının bir güvencesi olacaktır. Mühendis ve teknisyenler

için ev yapıyoruz değil mi? Neden aynı şeyi yazarlar için yapmayalım? Bunun üzerinde duruyorum, çünkü yazarın işi, gerçekte, ev içinde yapılan iştir. Eğer materyal toplamaya çıkmamışsa evdedir, masasında yazar ve çalışması, sıradan işgünü saatleriyle ölçülemez. Bu nedenle, örneğin, devlet çiftliğinde komünal bir dairede yaşaması fikri kabul edilemez. Mutfakta tek bir sobanın ıslıkları ve evde tek bir kadının olması —ne kadar geveze olursa olsun— bir şeydir, bu takdirde kocanın istediği sessizliği sağlamak için savaşma şansı vardır. Ama mutfakta sekiz sobanın sesi duyuluyor ve sekiz kadın karşılıklı geçmiş konuşuyorsa, bu başka bir şeydir. Burada çalışmak söz konusu olamaz.

Bu adımı atmaya karar veren yazarlar, işi ciddiye almalı ve tüm ailesini, karısını, çocuklarını ve tüm eşyasını da beraberinde götürmelidir. Bu, «yaratıcı gezi» değildir. Eğer otomobil almalarına yardımcı olunursa iyi olur, böylece işi gerektirdiğinde oraya buraya gidebilir; yol ortasında araba durdurma ihtiyacından kurtulurlar; ve elbette, her zaman yerel Makine-Traktör İstasyonu müdürü, yerel Parti komitesi sekreteri ya da bölge Sovyeti başkanının isteğine bağımlı olmaktan da....

Kuşkusuz yazarların hepsi köye taşınmamalıdır; yalnızca, kollektif çiftlik hayatı hakkında ilk elden bilgi edinmek isteyenler! İşçi sınıfı ya da kentli aydınlar hakkında yazmak isteyen yazarları, Sovyetler Birliği'nin her sanayi kenti ya da ötekiler konuk edecektir.

Parti üyesi bir yazar seçtiği kır bölgesine vardığında yerel Parti örgütüne katılacak ve kendi ana işini engellememek üzere elbette yararlı birşeyler yapabilecektir. Partili olmayan bir yazar da, kimi kamu görevlerini üstlenebilecektir. Materyale gelince, o, orada toplamanız için hazır olacaktır. Yeter ki, siz, etrafınızda olan bitene dikkatle bakın, yakalayın! Bir yazar, gerçekten halkın yaşadığı

hayatı yaşar, onlarla üzülür, onların sevincini paylaşır, onların endişe ve ihtiyaçlarına kişi olarak katılma hissini duyarsa, yazdığı kitap gerçek bir kitap olacaktır, okurların yüreğine dokunan türden.

Neden örneğin Panferov, bir Volga adamı, Volga kıyılarında birkaç yıl yaşayıp, okurlara bu nehrin neden onlar için de «Volga ana» olduğunu ve üçüncü dereceden bir teyze olmadığını duyumsatacak bir roman yazmasın? Sağlam Rus diline üstün bir hakimiyeti olan ve keskin bir gözlem gücü ile donanmış Pautovski, her yıl, yoldaş Larionov'un öyle canlı biçimde anlattığı Meşçera ovalarına gelmekten söz eder. Neden Pautovski'ye Oka kıyılarında bir yerde temelli yerleşmesi için yardım edilmesin? İnanıyorum ki, olta avcısı Pautovski, uzunca süre bir şey tutamayınca, çevresindeki kollektif tarım dünyasına bir sanatçının ilgili gözüyle bakar. Bu düşünce, gerçekten sağlam bir kitabı haber veriyor. Perventsev de Moskova'yı bir süre bırakabilir ve yerlisi olduğu Kuban'a dönebilir. Sergei Vasilyev yetenekli bir şair, Kurgan bölgesinde, doğduğu yerlere kısa bir gezi yaptı ama, güzel şiir getirdi. Daha uzun kalırsa bir dizi mısra, hatta uzunca bir şiir üretecek. Altay bölgesinden gelen Permitin'in oralara dönmesi zarardan çok yarar getirebilir ve birkaç yıl içinde bir kitap daha zenginleşebilirdik. Babayevski, oldukça yerinde bir kararla, *Altın Yıldız Sahibi*'nin kendisine dördüncü Stalin Ödülü'nü getirmeyeceğini düşünerek üç yıllığına Çin'e gitti, öyle deniyor. Eh, eğer dostlarımız Çin köylüleri hakkında iyi bir romanla dönerse, bu hepimize harika bir armağan olacak.

Geniş topraklarımızın bir yerlerine yeniden yerleşmek isteyen tüm yazarlara yeterince yardım etmek gerekecek; çünkü yazarların yakılacak kadar çok paraları olduğu sözü, aptalca bir efsaneden başka bir şey değildir.

Size bunları söylüyorum yoldaşlar, ama yüreğim pek rahat değil. Şurada katı yürekli Maliye Bakanımız yoldaş

Zverev, benim zorlama planlarımı dinliyor ve eminim beni sınıf düşmanı olarak görmeye başladı bile. Onu rahatlatmak için ne demeliyim? İlk olarak planımın gerçekleşmesinden önce bir sürü eğer'ler ve ise'ler var. İkinci olarak, yer değiştiren her üç yazardan bir tanesi iyi, üstelik son derece ihtiyaç duyulan bir kitapla gelirse, yapılan masraf gayet yerinde olacak. Sevgili yoldaş Zverev'i gerçekten yatıştırmak için burada ciddiyetle söz verebilirim ki, bundan sonra, yaşadığım sürece, kollektif çiftçilere ait meyva ağaçları konusunda *Pravda*'ya bir daha yazı yazmayacağım. Herşey bir yana, benim ne işime? Yoldaş Zverev bu konuda benimkinden daha geniş uzmanlık bilgisine sahip. Çiftçilerin meyva ağaçlarını ne zaman kesmeleri ve yenilerini ne zaman dikmeleri gerektiğini biliyor. Bu işi ona bırakıyorum.

Dikkatinizi, özellikle yerimizi alacak genç yazarlara çekmek isterim. Yazarların yaşlı kuşağı için söylediğim herşey ve çevre değiştirme gereği gençlerden daha yetenekliler için de tümüyle geçerlidir; şu farkla ki, onların daha da fazla mali desteğe ihtiyacı olacaktır; ayrıca daha dikkatli gözetilmeliler. Hemen hepsi hayatını kazanmak için çalışıyor ve ilk büyük roman ya da öykülerini yazmak için işlerini bırakırlarsa kendilerini çok darda bulacaklardır. Bazıları, örneğin öğretmenler, okulu kaçınılmaz olarak hepten bırakacaklardır, çünkü aynı zamanda hem öğretmen, hem yazar olmak mümkün değildir. Öğretmenlerimizin bir gününün ne korkunç derecede dolu olduğunu bilen, tesadüfen tanık olan herkes için bu durum açıktır.

.Yazarların ilk kongresinde Gorki şöyle dedi: «Bir mükemmel yazarlar ordusu geliştirmeliyiz! Bunu yapmalıyız!» Gorki'nin bu sözleri asla unutulmamalı yoldaş delegeler. Hatırlayın, Gorki öldüğü zaman, geride Sergeyev Tsenski, Prişkin, Serafimoviç, Yakub Kolas, Gladkov, Olga Forş, Marietta Saginyan, Veresayev, Aleksi Tolstoy, Novi-

kov-Priboi, Şişkov ve diğer yazarlar kaldı. Bunlar kıdemlilerdir. Sonrakiler saflara zamanla katıldılar, bugün geniş ölçüde tanınan yazarlardır, ama en genci ellisini geçti bile. Yerimizi alacak olanların gelişi ise yavaş. Bugün, 1936'ya, Gorki'nin öldüğü yıla kıyasla daha az genç yazar var. Geleceğin yazarlarını yetiştirmek sorumluluğumuz her zamankinden daha büyük. Yazarlar yavaş yetişirler ve şimdiden yalnızca 6. Beş Yıllık Plan dönemi için değil, bundan yirmi, yirmibeş yıl sonra, bugünün önde gelen yazarlarından hemen hiçbirinin artık hayatta olmayacağı zaman edebiyatımıza ne olacağı konusuna ciddiyetle eğilmeliyiz.

Biz hepimiz büyük Partimizin çocuklarıyız. Her birimiz Parti'yi düşündüğümüzde, muazzam bir duyguyla zihnimizden şunu geçiriyoruz: «Sen bizim için ana gibisin, bizi besledin, çelikleştirdin, bize hayatın içinde tek doğru yol boyunca rehberlik ediyorsun.» Son olarak şunu söyleyeceğim:

Partim! Sende güçlü ve berrak-düşünen kollektif zihin ve bir ananın, hem sert, hem şefkatli eli var. Sen yazarlarını gözetmenin bir yolunu bulacaksın ve onlar senin dikkat ve ilginden esinlenerek, sana - Partimiz ve ülkemize lâyık yeni eserler yayınladıkları zaman, müteşekkir Sovyet ve yabancı okurların ilk teşekkür edeceği de yine sen olacaksın!

1956

YAZARLIKTA BAŞARI YÜREKLİLİK İSTER*

Birliğimiz yöneticisi arkadaşlarımın genç yazarlara «derin» birşeyler söylemem gerektiğine dair ısrarları bana garip göründü.

«Tam olarak, ne?»

«Eh, onlara yazarın işinin kolay olmadığını, hatta çok zor olduğunu, gerçekte kutsal bir dava olduğunu, vs.»

İşte buradayım ve ne oluyor? Karşımda en yetenekli ve en yetkinlerinden 360 genç yazar var. Böyle yetkin insanlara işin ilk adımlarını vazetmenin anlamı var mı? Öyleyse onlarla eşitlerim olarak konuşacağım.

Edebiyat ve bu konferansla ilgili olarak, konuşmacı yoldaş Azhayev'le bazı noktalarda aynı fikirde olmadığımı söylemeliyim.

Örneğin konuşmasında şu ya da bu kitaptan olumlu söz ederken, neşe kaçıran sokuşturmalar yaptığı bölümleri beğenmedim. Bunu, kitabın tüm iyi ve kötü yanlarının, yazarın üslûbunun ve diğer yaratıcı öğelerin ayrıntılı biçimde tartışılacağı seminere bırakabilirdi.

(*) Genç Yazarların Tüm Ülke Üçüncü Konferansı konuşmasından.

Bu kürsüden ayrıntıları ve özgül durumları belirtmeye gerek var mı?

Yoldaş Azhayev, bence, Gorki'nin «ağaçların kabuklarını soymayı öğrenmek bir şeydir, bu kabuklardan çarık örmek başka bir şey» deyişini çok yerinde kullandı.

Çok fazla zamanınızı almayacağım. Benzetmeyi sürdürerek söyleyeceğim; bir orayı bir burayı zedelemek yerine, en iyisi ormanın bilinen bir yöresindeki ağaçların kabuklarını soymak ve bu işe özen göstermektir. Bu görüşüme uygun bir örnek: Yazarlarımız, yaşlı ya da genç, tema ve konu avcılığı için bakir toprakların geliştiği bölgelere aceleyle gittiler; ama sonuç pek iyi değil, hatta daha çok, acınası... Orada bir ya da iki ay, belki de altı ay kalmışlar ve epeyce ağaç kabuğu soymuşlar, ama halâ kabuktan nasıl çarık örüleceğini öğrenmemişler.

Çoğunuz taşradan geliyorsunuz, bu çok iyi, çünkü hayata yakınlığınızı sürdürüyorsunuz demektir.

Sizi, yaşı geçmiş *genç* yazarlar, söz yerindeyse, edebiyatın yaşlı kızları olma gülünçlüğüne karşı uyarmak isterim. Yaratıcı olgunluğa çabuk yükselin. Bunu yalnızca biz yazarlar değil, okurlar —dünyanın her köşesindeki okurlardan belki de daha kadirbilir, titiz ve ilgili okurlarımız— da bekleyecektir.

Bir şey daha! Lütfen yaşlanıncaya dek çocuk tulumu giymeyin, çünkü üzülerek söyleyeyim, aramızda halâ böyle yapanlar var.

Bu kısa konuşmamın sonunda, size, yalnızca gelecek yıl değil, önünüzdeki yaşamda, çalışmalarınızda, daha bir yüreklilik isteyen daha büyük başarılar dilerim.

1956

YAZAR VE HALKI*

Sevgili Taganrog'lular, sevgili yurttaşlarım!

Bu konuşmamın tantanasız, törensiz, resmi olmayan bir konuşma olmasını isterim.

Dört dönemdir temsilci seçiliyorum. Benim için beşinci kez oylamaya gideceksiniz. Seçilirsem SSCB Yüce Sovyet Prezidyumu'na ne önereceğim biliyor musunuz? Donuk, resmi konuşmaların yasaklanmasını önereceğim. Çalakalem notlardan okunan türdeki konuşmaların...

Burada yanımda oturan şehir Parti komitesi sekreterine «Çok konuşmacı var» dedim. «Senin hakkında düşündüklerini söylemek durumundalar» diye yanıtladı. Tekrar ona, «eğer kişinin dinlemeye değer bir söyleyeceği yoksa, en iyisi susmasıdır» dedim.

Size ne söylemem bekleniyor? Bir temsilcinin seçmenlerine yaptıklarının hesabını vermesi gelenektendir. Bizim işimiz anlatılabilir mi gerçekten? Yapmak, söylemekten kolaydır, bilirsiniz. Burada iki adayız: Nikolay Vasilyeviç Kiselev ve ben; yıllardır da yakın dostuz, ama bu hiç anlaşmazlığımız olmadığı anlamına gelmez. Önemli bir

(*) Taganrog'lu seçmenlere yaptığı konuşmadan

sorun olduğunda tüm geceyi ayakta geçirmeye hazır olan ve Veşenskaya'yı sabahın ikisinde telefonla arayabilen bir bölge komitesi sekreteri iyi bir sekreterdir, onunla kolayca çalışırım ve sonuç olarak, bazı yerel sorunları aramızda zahmetsiz çözümleriz. Her türden sorunumuz var.

Biliyorsunuz, temsilci olmamın yanısıra ben bir yazarım. Nasıldır az çok bilirsiniz; zaman olur, bir bölüm istediğiniz gibi gitmez, yazdığınızı beğenmezsiniz ve uyuyamazsınız. Biraz dışarıya çıkmanız, bir sigara içip Don'u seyretmeniz, üzerinde yeniden düşünmeniz gerekir. Bir keresinde sabah dörtte güneş doğmadan önce dışarı çıktım, yazdı ve kapımın önünde bir araba, çözülmüş bir çift öküz, iki boş petrol varili ve bana doğru gelen bir Kazak kadını gördüm. «Temsilcimiz olduğun için derdimi söylemeye geldim» dedi. Sebze bahçesinden altıyüz metrekarelik bir kesim yapılmıştı. Bu kesim yasal değildi, ama konumuz bu değil! Ona yavaşça, nezaketle sordum: «İyi ama sevgili bayan, buraya niye sabahın dördünde geliyorsun?» Yanıtladı: «Ama sizi uyandırmadım. Kalkmıştınız, dolaşıyordunuz, gördüm....» Yine ısrar ettim: «Dokuzdan önce çalışmayacaklarını bile bile sabahın yedisinde yerel yürütme komitesine gider miydin?» Dedi ki: «Ama siz büro değilsiniz, değil mi?» Ve işte tartışma bitti. Elbette ben «büro» değildim. «Pekalâ» dedim, «söyle isteğini....»

Ruslar çok inatçıdırlar.

Bir cephe öyküsü hatırladım. 1942'de Karkov yakınlarında ordumuz «Victoria» denilen İtalyan tümenine kan kusturuyordu, alayla birlikte ben de savaştaydım. Adamlarımız batarya komutanını tutsak almışlardı. Adam Romalı bir mimardı ve özenle kesilmiş küçük yuvarlak bir sakalı vardı. Boynundan yaralanmıştı. Bizim istihbarat şefi, onu askeri konularda sorguladı. Ben bir yazar olarak başka şeyleri merak ediyordum, örneğin ne marka sigara içiyordu, —bak sen, Bulgar sigaraları—, İtalyan askerlerine

ne tür yiyecek veriliyordu, İtalyan subayları genellikle çizme giyerken o neden ayakkabı giyiyordu. «Siz Ruslar gerçekten çok garipsiniz» dedi bana. «Neden?» diye sordum. «Kurşunu yediğim zaman düştüm, orada yerde bir Rus vardı, hafif makineli taşıyan bir er. Ona üç kez ateş ettim, vuramadım. Bu çocuk bana doğru koştu, tüfeğinin tersiyle beni patakladı, çizmelerimi çıkarttı, beni iyice bir sarstı ve bir kulübenin duvarına yasladı. Ellerim titriyordu. Bir sigara sardı ağzıma koydu, bir tane de kendisine sardı, yaktı ve tekrar savaşmaya koştu.»

Dinleyin, ne iyi bir harman değil mi? Bir tutsak alıp sopalamak, çizmelerini çıkarmak, ona bir sigara verip, tekrar savaşa dönmek! İşte size Rus. Rus askeri.... Onun ruhunun tüm iç yapısını göstermeyi başarabilecek miyiz? Keşke bilebilseydim....

1958

ASLOLAN NİCELİK Mİ?*

Benim ağır bir yazar olduğumu bildiğiniz anlaşılıyor. Savaştan bu yana geçen onüç yılda üç kitap yazdım, ben bunu kendim için normal bir hız kabul ediyorum.

Bu yıl *Uyandırılmış Toprak*'ın ikinci ve son kısmını bitirdim, sonbaharda *Vatanları İçin Dövüştüler*'in ilk kısmını bitireceğim; böylece hepsi, savaş sonrası çeşitli yazı ve öykülerle üç kitap ediyor.

Bir yıl içinde iki kitabın yayımlanması kolayca anlaşılabilir. Bu iki kitap üzerinde aynı zamanda çalışıyordum.

Öyleyse çocuklar, açık yürekle düşünelim, aslolan nicelik mi?

Umarım yanıtım doyurucudur. Derslerinizde başarılı ve herşeyde mutlu olmanızı yürekten dilerim. Size sağlık dilemiyorum, çünkü genç insanlarsınız ve benim iyi dileklerim olmadan da sağlığınızın mükemmel olması gerekir.

Sizin, M. Şolohov.

1958

(*) Lvov öğrencilerine mektuptan.

YAZAR VE TOPLU ESERLERİ*

Sevgili Vitaly ve Aleksandr,

Moskova'dan henüz döndüm ve bu nedenle iyi dileklerimi zamanında iletemedim. Ama mektubunuz o kadar hoştu ki, bunca geç de olsa yanıtlamaya karar verdim.

Bana, «uzun yıllar, yaşam ve çalışmamda yeni başarılar» dileyerek başlıyorsunuz. Çok naziksiniz. Ve ikinci paragrafta şöyle diyorsunuz: «Kısa bir süre önce çoğumuz sizin toplu eserleriniz için adlarımızı yazdırdık, ama tamamlayamadığınız için üzgünüz.»

Toplu basımın yalnızca yazarın ölümünden sonra yapıldığını bilmiyor musunuz? Yoksa, siz yaramazlar, henüz ölmediğime mi üzülüyorsunuz? Eh, gerçekten çok naziksiniz! Yazık ki Belaya Tserkov, Veşenskaya'dan bu kadar uzak, yoksa gelip sizinle «iyi» dilekleriniz konusunda ödeşirdim.... Yine de sizin kadar hain değilim ve sizin 10. «A» öğrencilerine herşeyin en iyisini —en iyi notları, sağlık,

(*) Kiev bölgesinde Belaya Tserkov köy okulunun iki öğrencisine mektuptan.

mutluluk ve okulu bitirdikten sonra da durmadan gelişmelerini yürekten dilerim.

Sizi kucaklarım sevgili çocuklarım.

Sizin, M. Şolohov.

Görüyor musunuz, mektubunuz ne iyiydi? Sizinle şakalaşmak güzel bir değişiklikti, şimdi yeniden çalışmaya daha kolay döneceğim.

1959

YAZAR EDEBİYATTAKİ YERİNİ SAVAŞMADAN BIRAKMAZ*

Bu önemli toplantıda, ilk olarak, beni bir yazarın kalemiyle donatan ve romanlarıma tükenmez materyal kaynağı sağlayan Sovyet halkına teşekkür etmek isterim.

Sayısız dostlarıma - beni Lenin Ödülü'ne aday gösteren okurlarıma da teşekkür etmek isterim.

Çalışmama verdikleri böyle yüksek değerden dolayı Merkez Komitesi ve Sovyet Hükümetine yürekten teşekkürler. Ve adlarını en sonra anmamdan dolayı bağışlayıcılıklarına sığınarak, Lenin Ödülü Komitesi'ne de, doğal olarak teşekkür ederim.

Biliyorum, birisine bir ödül verildiğinde, onun gelecekte de bu kadar çok çalışacağına söz vermesi âdettendir. İlerlemiş yaşım ve mesleğimin özellikleri beni bu konuda uyanık davranmaya zorluyor.

Kuşkusuz, benden, gelecek yıl yazdığım her şeyde, en üstün notlardan başkasını bilmeyen iyi bir öğrenci gibi olmaya söz vermem beklenemez. Fakat size bir insanın

---

(*) Uyandırılmış Toprak'a Lenin Ödülü verilmesi nedeniyle Kremlin'de yaptığı konuşmadan.

dayancı, yeteneklerime ve gücüme olan mutlak güvenimle söyleyebilirim ki, kalemimle, Partime ve halkıma hizmet etmeyi önceden olduğu gibi bağlılıkla sürdüreceğim.

Okurlarımla ilişkilerimin oldukça düzgün ve bütünüyle iyi gittiğini söylemeliyim. Okurlarla sürekli ilişki, yazarın kendine güvenini pekiştirir ve çalışmasında yardımcı olur. Fakat bazı okurlarımla ilişkim, pek kötü değilse de, nasıl anlatsam ilişkilerimiz biraz soğuk. Yazardan sık sık aşırı isteklerde bulunulur. Örneğin bir okur, tüm ciddiyetiyle, *Yuri Miloslavski*'nin yazarı kahramanlarını yaşatırken, Şolohov'un hem Nagulnov, hem de Davidov'u öldürmesinden yakınıyordu. «Bunun sosyalist gerçekçilikle ne ilgisi var?» diye sordu. Bu, dikkat gerektiren türden bir öneri değildir. Gelecekte de ne yazmam gerektiğini hissediyorsam (onu) yazacağım.

Bir örnek daha. Lostekhsyrye çalışanlarından bir işletme yöneticisi ile üç kızın imzaladığı öfkeli bir mektup aldım. Onları bu kadar kızdıran şey, *Uyandırılmış Toprak*'ta pek çok değişik şeyi yazdığım halde, ilaçlık otları toplama işinden hiç söz etmeyişimdi. Bu da imkânsız bir istek. Böylesi bir yığın yakınma var. Ama herkesi memnun edemem.

Benim durumumda, Lenin Ödülü almak, gecikmiş görülebilir. Gelecek yıl, yerimde genç bir yazarı (birden fazla olursa daha iyi) görmek isterim.

Biz eski kuşak yazarları edebiyat mesleğine ilk başladığımızda fazla ilgi görmedik bize ödüller yağdırılmadı, özendirici yakınlık gösterilmedi. Edebiyata kabulün o kadar kolaylaştığını söylemek istemiyorum, yaşanmakta olan, yaşlının yerini gencin almakta oluşu, mantıksal bir süreçtir. Ve ben tümüyle, bu kürsüye gençlerin çıkmasından yanayım.

Emin bir öngörüyle, bir daha Lenin Ödülü almayacağım ama bu, edebiyattaki yerimi savaşmadan bırakacağım demek değildir!

Burada yoldaşlarım yaşlı kuşağın yazarlarını görüyorum; gerçekten yaşam ve edebiyat deneyimi ile yüklü iken, yerimizi savaşmadan terketmek bize yakışmayacaktır.

Tümüyle, gençlerin bizim yerimizi almalarından yanayım, ama bırakın, bizimle aynı sıraya girmeden önce biraz terlesinler.

Burada, önceki yılların Lenin Ödülü sahiplerini görüyorum; eğer ödül töreninde hazır bulunmaları gelenek haline gelirse hiç de fena olmaz. Gelecek yıl, genç yazarlarımızdan biri hak ettiği ödülü alırken, ben de onlar arasında olacağım. Bunun, edebiyat ve sanat alanında sosyalist sanatın söndürülemez meşalesinin sembolik devir-teslim geleneğine dönüşmesi yabana atılacak fikir değil.

1930

HALKIN DEV ÇABASI VE SANAT*

....Parti'yi, Parti dostlarını ve yoldaşları düşünürken, Gogol'ün unutulmaz sözleri akla geliyor. *Taras Bulba*'da savaşın Dubno'ya erişmesinden hemen önce yaşlı Taras'ın Zaporozhye Kazaklarına söylediklerini hatırlıyor musunuz? Onlara şöyle diyor: «Yoldaşlıktan daha kutsal bir bağ yoktur! Bir baba çocuğunu sever, bir ana çocuğunu sever ve çocuk anasını, babasını sever. Fakat aynı şey değil kardeşler, çünkü hayvan da yavrusunu sever. Yalnızca insanlar kan bağıyla değil, ruh bağıyla bağlanabilir.».... Biz çocuklarımızı ve karılarımızı da severiz, ama Taras Bulba'nın dediği gibi: «Aynı şey değildir, kardeşler». Çocuklarımızı ve karılarımızı gücendirecek bir şey demiyoruz. Bunun yolu yok, bu olguyu kabul edecekler, hepsi bu. Ama işte burada aciz kalıyorum.... Bizim için Parti yoldaşlığı bağlarımızın evlilik bağlarımızdan daha kutsal olduğu düşüncesinin eşlerimizi derhal öfkelendireceği apaçık. Eşlerden söz ederek bir gaf yaptım sanırım. Doğrusu Taras Bulba onlar hakkında tek söz etmemişti. Ve şimdi Gogol'un ölümsüz eserinden bu alıntıyı bulup getirdiğim

(*) 22. Parti Kongresi konuşmasından.

için evde cezasını çekeceklerin ilki ben olacağım. Ama korkmuyorum, çünkü içten desteğinize inanıyorum ve ona dayanarak evimde beni bekleyen en acımasız yargılamalara göğüs gereceğim. Lütfen, bu gece, dualarınızda beni unutmayın, sizden tüm istediğim bu!

Ama yoldaşlık duygularını, bizler ve kapitalistler çok farklı anlıyoruz. Bu, O'Henry'nin «Gittiğimiz Yollar» öyküsünde çarpıcı olarak gösteriliyor. Konu çok basit: Üç haydut bir Amerikan trenindeki posta vagonunu soyar. Birisi tren muhafızı tarafından öldürülür, diğer ikisi yağmaladıklarıyla birlikte kaçarlar. Dört nala giderken atlardan biri düşer, ayağı kırılır. Geriye kalan Bolivar güçlü bir attır ve iki kişiyi taşıyabilir, ama sahibi —adı kendisine tam uyan Shark Dodson— başka düşüncededir. Gayet soğukkanlı olarak Bolivar'ın «çifte yük taşımayacağını» söyler ve aynı soğukkanlılıkla arkadaşını vurur.

Çaldığı parayla Shark Dodson zengin, saygın bir burjuva olur, artık kendi borsa ofisi vardır. Bir banker arkadaşı iflâsla karşı karşıya geldiğinde Dodson, bir zamanlar soygun arkadaşını öldürdüğü gibi, bu arkadaşını da gözünü kırpmadan mahveder, aynı sözleri tekrarlayarak: «Bolivar çifte yük taşıyamaz.» der.

Bu kongrede konuşmacılar, Parti yoldaşlığının kutsal bağlarını küçük gören fesatçı güruh için pek çok şey söylediler; işledikleri suçların yeni ayrıntılarını öğrendik. Doğal olarak kafamızda şu soru beliriyor: Partiye böylesine büyük, onulmaz zararlar veren insanlarla, Parti saflarında daha ne kadar birlikte olacağız? Vicdanlarında Parti'nin ve ülkenin binlerce sadık evlâdının ölümü ve o kurbanların ailelerinin harap olmuş hayatlarını taşıyanlara karşı fazla hoşgörülü değil miyiz?

Kongre Parti'nin yüce organıdır. Bırakın fesatçı ve dönekler hakkında sert ama âdil yargısını versin.

Bu sevimsiz insanlar hakkındaki sevimsiz konuşmayı bitirmek için izninizle Taras Bulba'dan arkadaşlık üzerine bir başka alıntı yapayım.

Yaşlı Taras da zamanında fesatçılarla mücadele etti, yalnız, o zamanlar, onlara mürtet denirdi. İşte Taras'ın söyledikleri: «Bu hainlerin en kötüsü, ne kadar çürümüş olursa olsun, hatta şeytana taparak isler içinde yuvarlansın, onda bile bir parça Rus duygusu vardır, kardeşler! Bu duygu onda bir gün uyanacak ve o zavallı yaratık, kendini yerlere atarak, başını ellerinin arasına alıp, bağıra bağıra namert hayatına lânet yağdıracak, yaptığı utanç verici işler için cezasını çekmeye hazır olacaktır.»

Fakat bu, kuşkusuz, Zaporozhye Kazakları arasındaki mürtetler için söylenmişti ve bugünün döneklerinin «kendi namert yaşamlarına lânet haykıracak» cesareti olup olmayacağı ve «yaptıkları utanç verici işlerin cezasını çekmek» için gerekli dayanıklılığa sahip olup olmayacakları tartışma götürür. Her nasılsa, böyle davranacaklarına inanmak güç; onlar o tür adamlar değiller. Onlar dönektir, tamam, ama başka türden. Gerisini zaman gösterecek.

Burjuva basının yükselteceği çığlıkları insan gözünde canlandırabilir. Bizim için «bakın» diyecekler, «bunlar gerçekte neye benziyorlar. Mesleklerinin gerektirdiği ruhla, insancıllık göstereceklerine, intikam istiyorlar!...» Bu türden şeyler burjuvazinin yılışık kalem efendileri tarafından yazılacaktır. Bu kiralık muharrirlere cevabım hazır: «Sinirlenmeyin, saygıya değer olmayan baylar, kimse intikam düşünmüyor, kimse bu güruhun entrikayla zehirlenmiş kanını istemiyor; ama halka ve Parti'ye karşı işledikleri suçların karşılığını vermelidirler, vereceklerdir. Bu, evrensel yasadır.»

Yoldaşlık gibi insancıllık da kapitalistlerin, ya da onların dünya görüşünü paylaşanların, bizden farklı anladıkları bir başka kavram. Dişçilerin yaptığı gibi, biz, güçlü

ve sağlıklı bir organizmaya rahatsızlık veren çürümüş dişi çekerek insancıl davranırız. Karşılaştırma için, işte size farklı insancıllık anlayışının bir örneği. İtalya'dayken Roma eteklerinde dev bir bina dikkatimi çekti. Bana onun kediler için yapılmış bir sanatoryum olduğunu söylediler. Elbette kentin sefalet mahallelerinde İtalya'nın düşük ücretli ya da işsiz işçilerinin aç çocukları ile oynayan bir deri bir kemik, uyuz kedileri için değil, İtalyan ve diğer milyonerlerin ipek gibi parlak kedileri için.

Bu, şişmanlıktan ve tembellikten hasta kediler, uzman doktorlar tarafından bakılıyor, hemşirelerce yıkanıyor, fırçalanıyor ve kokular sürünüyor, nazik hastabakıcılar bu onulmaz hastaları en leziz şeylerle besliyor, havalandırmaya çıkarıyor ve onların herşeyine koşuyorlar. Bir taş atımı uzaklıkta aç çocuklar çöpleri karıştırıyor ve çökmüş gözlerinde hiç de çocukça olmayan bir umutsuzlukla size bakıyorlar. Buna da mı insancıllık deniyor? Bizim dilimizde buna tümüyle ruhu bozukluk denir. Bırakın kapitalistler yüksek değer taşıyan «insancıl» sözünü sözlüklerinden atsınlar, çünkü o, insan kılığındaki canavarların kullanması için değildir.

Bir yazar olarak edebiyat hakkında konuşmalıyım, fakat hepiniz gibi ben de önce Partiliyim ve bu nedenle beni en çok harekete geçiren şeylerden söz etmekle işe başladım; edebiyatın da genelde Parti mücadelesinin bir parçası olduğunu bir an bile aklımdan çıkarmadığım halde. Sözü uzatmamak için, bu uzunca girişten ötürü beni bağışlamanızı istiyorum. Şimdi edebiyat konularına geçiyorum....

Birçok kitap çıkıyor ve söz yerindeyse, çok kısa sürede hal-hamur olduğu yere dönüyor. Nedeni? Nedenini hepimiz biliyoruz: Ürünün düşük niteliği ile okurun yüksek beğenisi arasındaki anlaşmazlık. Yine de durum ilk anda, üstünkörü bakıldığında göründüğü kadar korkunç değil. Okur-

ların pek fark edemediği, sevinçle karşıladığımız bir süreç gözleniyor; dergilerde öyküleri basılmış genç ve gerçekten yetenekli yazarların seçkin bir topluluğu olgunlaşıyor ve gelecek için umut veren ustalara dönüşüyorlar. Bu yalnızca Rus edebiyatında değil, Sovyetler Birliği'nin tüm ulusal edebiyatlarında söz konusu. Okurlar onları yeterince tanıdığı için burada isimlerini saymayacağım, tüm söylemek istediğim şu: Onlara her yönden yardım edilmeli ki, yarın için kaygılanmadan ve uzunca süredir gerçekleştirmeyi düşündükleri, bunun için yetkinlikle seçerek materyal biriktirdikleri büyük kanavalardan kopmak zorunda kalmadan iki üç yıl çalışma şansına sahip olsunlar.

Yalnızca kent merkezlerindekilere değil, taşrada tüm ülkeye yayılmış çok sayıda yazara yardım edersek, bunların sayısı hatırı sayılır ölçüde artacaktır. Bu insanların hepsi kendi deneylerinden hayatı biliyorlar, çok gezdiler ve çok gördüler; ama temel sorun, bu yetenekli yazarların kendilerini büyük —yalnızca hacim olarak değil elbette— romanlar yazma işine yoksunluklar yüzünden tümüyle vermeye hazır durumda olmayışlarıdır ne yazık ki! Bunlar, umudumuzu bağlamamız gereken insanlar. Herhalükârda çoğunluğu bizi yanıltmayacaktır, bu da az şey değildir.

Son zamanlarda bazı iyi kitaplar basıldı, fakat sayıları üzüntü verecek kadar az. Daha fazla üretebilirdik ve bu düşünce bizi, siz yoldaş delege ve okurları üzdüğünden çok daha fazla üzüyor.

Edebiyatımızın neden aynı düzeyi korumadığı ve sıradan kitapların göründüğü konusunda, ana nedenlerden birinin yazarların gerçek hayata yabancılaşması —yazar çevrelerinde yerleşen bir olgu— ve hızla ilerleyen hayatımız ve onun sürekli değişen özellikleriyle tanışıklıklarının yüzeyselliği olduğunu savunuyorum halâ....

Kanımca, kollektif çiftlik ya da devlet çiftliğindeki insanlar hakkında yazan bir yazarın, tarım hakkında hiç

olmazsa bir tarım teknisyeni düzeyinde bilgisi olması gerek. Demir çelik fabrikası, oradaki işçiler, mühendisler, teknisyenler hakkında yazanlar mutlaka üretim hakkında yüksek-kalifiye bir işçi kadar bilgili olmalılar. Kalemini ordumuza adamış bir yazar, askeri konularda Kuprin ve Lev Tolstoy'un uzmanlığından daha azına sahip olamaz, yoksa bilmediği şeyden dem vuracak ve eseri ucuz bir şey olacaktır. Ama bir sevda öyküsü, herkesin yazmakta özgür olduğu, hiçbir özel bilgi istemeyen bir konudur....

«Ölmez değerler» yaratan genç taşra şairlerinin Moskova'ya ya da büyük kentlerden birine gelmelerini yasaklayan yok. Moskova edebiyat gecelerinde modaya uygun süslü şairlerimizin muzaffer boy gösterişlerinin hikâyesini kalabalığı zaptetmeye çalışan atlı polisler ve isterik abartılarla bağıran artist taklidi kız hayranlara dair atlanması güç ayrıntılarla birlikte dinliyorlar. Taşralı genç şairler de, bu inanılmaz dar pantalonlar ve akıl almaz kocaman süveterler giyen kızların geçici aşkı olmak istiyorlar. Onlar da şöhretin tatlı meyvasından tatmak istiyorlar. Ve iman edenlerin Mekke'yi ziyaret ettiği gibi, gözü kapalı Moskova'ya akıyorlar. Hiçbir ikna ya da engelleme onları tutamayacak. Moskova'ya gelmekte kararlılar, artık hangi yolla olursa!

Diyelim, Fedin, Leonov, Maksim Rylski ya da benim için, yolda genç bir kadının yanındakine dönüp, coşkuyla «Bak bak, falan filan bu!» demesi ne ifade edecek? Böylesi ilgilerin bizim için artık pek çekiciliği yok. Adınızın öyle uluorta söylendiğini işittiğiniz zaman eğilip bükülüyorsunuz, ama genç bir yazar için bu, gurur okşayıcı; gençlerden bazıları da gerçekten bundan pek hoşlanıyor. Düşkünlük hoş değil, ama insan gençleri de anlamaya çalışmalı.

Pek çoğunuz eski zamanlarda köylülerin ekim yapmadan önce tohumları iplere asılmış büyük bir elekten geçirdiklerini görmüşsünüzdür. Toz ve saman rüzgârla uçar ve

yalnızca tohum kalır geriye. Edebiyatta da aynı şey olacak: Saman uçup gidecek ve tohum kalacak. Bu eleği döndürecek olan yaşamın kendisidir ve gerekli temizlenme süreci kaçınılmazdır.

Gençlere ilişkin sorunlar böyle de, daha yaşlı yazarlar için nasıl? Hiç de daha iyi değil. Kentli bir adamı, ilerlemiş yaşında, ona öylesine korkutucu gelen taşraya gitmeye nasıl isteklendirirsiniz? Ve orada kime yararı olacaktır? Kişisel olarak, yazarları yazdıkları kişilerin çevresine yakınlaştırma umudunu terk edeli çok oldu. Umutsuz bir iş!

Bu kongrede, biz yazarlar ve sanatla uğraşanların halkın müşfik ve akıllı danışmanları olmayı sürdüreceğimiz umudu dile getirildi. Ama hayatı bilmeyen insandan iyi bir danışman zor olur. Onun öğüdüyle girdiğiniz karmaşadan kendinizi asla kurtaramazsınız.... Gerçekten de bir yazar —köyü en son otuz, kırk yıl önce görmüş ve onunla bağını tümüyle yitirmiş, ya da onunla hiç ilgisi olmamış tipik bir kentli— işini iyi bilen deneyli bir kollektif çiftlik başkanı veya devlet çiftliği yöneticisine üretim konularında kayda değer bir öneride bulunabilir mi? Ahlaki sorunlarda bile bu mütevazi tarım insanlarından bazıları, kimi yazarlardan baskın çıkar. Baharı kış ürünlerinden, yulafı arpadan seçemeyen bir yazar için çağrılmadık danışman rolüne kalkışmaması en iyisidir. Yok, akılsızlık edip başını öğüt vermeye sokmuşsa, işler iyiyken hemen sıyrılsın.

Konuşmamın sıkıcı olduğunu biliyorum, ama elimden başkası gelmiyor. Korkunç bir hırs beni yiyip bitiriyor, daha fazla iyi kitap istiyorum, sayıları öyle az ki. Kendime ve başkalarına kızıyorum. ama ne yararı var? Bu sorunlar ortaklaşa ve boş yere acele etmeksizin çözümlenmeli.

Böyle bir konuda acelenin pek yardımı olmayacaktır. Bir başka sorun daha var, bilirsiniz dertler tek tek gelmez. Çok iyi ve ilginç konuşmasında Ukrayna Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri yoldaş Podgorni, bir konuyu

atlarken, sanırım çok iyi bir fırsatı da kaçırdı. Bu kongreye delege seçilen Ukraynalı yazarların yalnızca Kiev'den gelmediğini söyleyemez miydi? Şunu da söyleyebilirdi: SBKP'nin bu Kongresine Ukrayna bölge merkezlerinden seçildiğinize bakarak, değerli yoldaş yazarlar, neden oralarda yerleşmiyor, orada sağlık ve mutluluk içinde ve sizi seçen emekçiler hakkında yazarak yaşamıyorsunuz? Eğer Poltava bölgesinden seçilmişseniz, Poltavalılar hakkında yazın, Çernigov bölgesinden ise Çernigovlular hakkında. Ama hayır, bunu söylemedi. Şimdi yazarlar bir kez daha başkent Kiev'e dönecekler ve yine herşey eski hamam eski tas. Aynı şey, yazarlarla dolu diğer bölgelerin sekreterlerinden de istenebilir. Sekreterler yazarlarla bir araya gelmeli ve onları canlı taşra kent ve köylerine, onlara yaşam hakkında derin bilgi verecek ve gerçekten yaratıcı çabayı esinlendirecek, uyuşukluğa yer olmayan militan bir yaşama davet etmeliydiler. Sanırım bu halâ yapılabilir.

Edebiyatımız, önde gelen edebiyatlardandır ve bu, yalnızca ideolojik içeriği bakımından böyle değil. Yurtdışındaki yayımcılarla bağlarımız genişliyor. Kitaplarımız her yerde basılıyor. Yabancı ülkelerde hayatımıza, mevcut gerçekliğimize karşı ilgi çok fazla olduğundan, biçimden çok konu okurları çekiyor.

Ama biz Sovyet yazarlarının yabancı eleştirmenlerden şikâyetimiz, kendi eleştirmenlerimizden de fazla. Eğer bizim çoğu eleştirmenlerimizin hayat hakkında hiçbir bilgisi yoksa; yabancı eleştirmenlerin, bilgi şöyle dursun, fikri var denemez. Bizden, çok sıkça yakınmaları akıl dışı. Yazarken yan tuttuğumuzu söylüyorlar. Ne yapmamızı isterlerdi?

Diyelim bir Sovyet askeri hakkında yazıyorum, benim için sonsuz ölçüde sevgili ve değerli bir adam. Ondan nasıl söz edebilirim? O, tepeden tırnağa benimdir, yüzündeki çiçek bozuğunu veya karakterindeki kimi kusurları görmezden gelmeye çalışırım. Eğer bunları fark edersem,

öyle yazmaya çalışırım ki, okurlar onu, komik küçük çiçek bozukları ve karakterindeki ufak tefek kusurlarıyla sevsinler.

Burada gördüğüm insanlardan çoğu, zengin yaşam deneyleriyle dolu. Bilirsiniz, zaman olur, bir adam için, sade bir kadının yüzündeki çiller, dünyanın tüm kusursuz, pürüzsüz, güzel yüzlerinden daha değerlidir. Sevdiği kadının gözlerinin etrafındaki yorgun kırışıklar, genç bir flörtün parıldayan, kaygısız gülümsemesinden daha güzel gelir. Ve bazen de ikinci kez dönüp bakmayacağınız bir kadına öylesine yakışıklı bir adam tutulur ki, soluğunuz kesilir! Hayatta bu tür şeyler oluyor, bunu benim kadar siz de bilirsiniz. Öyleyse bir yazar, eğer «cansız bir gündelikçi» değilse, sevdiği insanlar hakkında, nasıl olur da soğuk bir kayıtsızlıkla yazar?

Çehov'un şöyle dediği söylenir: «Yazmaya oturduğunuzda buz gibi soğuk olun.» Aynı görüşte değilim. Bir sanatçı yaratırken soğuk olamaz! Eğer damarlarınızda bir balığın kanını, göğsünüzde heyecanlanmayacak kadar yağlı bir yüreği taşıyorsanız, gerçekten edebi bir çalışma yaratamazsınız, okurlarınızın yüreğine giden yolu asla bulamazsınız.

Ben yazdığı sırada, yazarın damarlarındaki kanın kaynamasını istiyorum, düşmanı hakkında yazarken ona olan nefreti zaptettiği için, nefretinden yüzünün sararmasını istiyorum; sevdiği, onun için çok değerli olan kahramanlarıyla gülmesini, onlarla ağlamasını istiyorum.

Yalnızca böylelikle gerçek bir sanat eseri —taklidi değil— yaratılacaktır.

Aslında sizi pek ilgilendirmiyordu ama, buraya kadar kendi işim hakkında konuştum. Şimdi Sovyet edebiyatının önündeki görevlere kısaca değineceğim.

Çaba göstermemiz gereken çok şey var ve ilk olarak, gördüğüm kadarıyla, genç insanlarımız üzerinde etkili

olmak için çalışmalıyız. Bizimkiler olağanüstü gençler. Ülkemiz onların heyecanlarına ve kahramanca çalışmalarına çok şey borçlu. Fakat gençliğimizin çok belirsiz bir kesimi ruhsal yönden tedirgin, günlük hayatımızda serüven arıyor ve bulamıyorlar. Serüven işte orada, tüm yapmaları gereken, ona ellerini uzatmak ve çevrelerindeki yaşama daha yakından bakmak. Bu gençleri yabancı etkilerden korumak, onlarda çalışmaya ve kahramanca çabaya yönelik doğru tavrı yavaş yavaş öğretmek görevimizdir.

Yazarların bugün karşı karşıya olduğu ve yarın da olacağı tek sorun bu değil. Sovyet ailesi, yeni insanın ahlâk değerleri ve halkımızın dev çabası, tümü birden sanatsal görünümlerde şekillenmeyi istiyor, tüm bunlar büyük, çaplı edebiyat çalışmalarında anlatılmak gerekiyor. Biz, sanatla ilgili insanlar, bunu çok iyi anlıyoruz, halka ve Partiye karşı sorumluluğumuzun büyüklüğünden tümüyle haberliyiz.

Bitirirken şunu söylemek isterim: Burada, delegeler arasında kendilerinden sevgiyle «fener» diye söz edilen çok insan var. Bu iyi ve yerinde bir sözcük. Ben bu «fener»lerden yalnızca kendi çalışma alanlarındaki insanların yolunu aydınlatmadıklarını unutmamalarını istiyorum. Bilimin, teknolojinin, sanayinin, ve tarımın «fener»leri, biz yazarlar için de aydınlatıyorlar. Onlara gıpta ile bakıyoruz, çünkü çabamızda onların ulaştığına biz henüz ulaşamadık. Ama onların ışığı üzerimize düşüyor, bizi ısıtıyor ve alacakaranlık saatlerde karanlığın içinde yol gösteriyor.

Büyük, yürekten teşekkürüm, işte bu ışığı yayanlara.

Ve aynı yürekten teşekkürler, bu ışığın taşıyıcıları için enerji biriktirenlere; büyük teşekkürlerimiz bize gösterdikleri, belki tam olarak hak etmediğimiz, ama ona lâyık olacağımıza kesinlikle inandığım sıcak ilgi için.

1961

VAR OLMA HAKKI HANGİ SANATINDIR?*

Sanatın belki de başka hiçbir alanında ideolojik çatışma edebiyattaki kadar keskin değildir. Karakterlerin iç dünyaları ve politik görüşlerinin yansıtıldığı bir romanda, yazar, sempati ve antipatisini saklayamaz ya da gözlerden gizleyemez, ideolojik inancını okurdan saklaması mümkün değildir.

Yazarlardan ayrı ayrı söz etmek edebiyattan söz etmektir; çünkü biz, sanatsal düşünce ve edebi geleneklerin sürekliliği ile birbirimize bağlıyız. Biz yazarlar, gerçekte, ayrı halkalardan oluşan tek bir zinciriz.

Günümüzde hayat gösterdi ki, yalnızca halkın çıkarlarına hizmet eden sanat kitlelerin içinde yaşayabilir ve gelecekte var olma hakkını koruyabilir. Ve doğal olarak yalnızca bir sınıfın, köleciler sınıfının, tarih sahnesinden gitmekte olan asalak bir sınıfın manevi taleplerini karşılayan sanat, unutulmaya ve ölüme mahkûmdur.

Bu, modern edebiyat tarihinden de açıkça anlaşılabilir. Bunin, hem nesirde, hem şiirde ne kadar yetenekli olursa olsun hemen hemen unutulmuştur; okurlarımızca, özellikle

---

(*) A. S. Serafimoviç üzerine konuşmasından

gençlerce çok az bilinmektedir. Bunun nedeni, Bunin'in SSCB'de yeniden basılmaması değildir. Basılıyor. Ama öte yandan Gorki ve Serafimoviç unutulmayacaklardır. Onlar da Bunin'in çağdaşıydılar, edebiyat sahnesine birlikte girdiler, ne ki, insanlara hizmetleri farklıydı. Ve bu yüzden, eserlerinin değerlendirilmesi de farklıdır. Bunin'e *Arsenyev'in Yaşamı*'ndan dolayı Nobel Ödülü verildi, ama İsveç Akademisi Gorki'yi *Klim Samgin'in Yaşamı* için, tümüyle yetkinliğe erişmiş ve Çarlık Rusya'sındaki toplumun tüm katman ve tabakalarını kucaklayan anlatım örgüsüyle gerçekten dev kapsamlı olan bu çalışma için, onurlandırmadı.

Benzer biçimde, İsveçli edebiyat uzmanları Gorki'nin üstün romanı *Artamonovlar*'ı da görmediler. Yine, Serafimoviç'in *Demir Seli* ve Sovyet nesrinin pek çok öbür önemli ürünleri, aynı değerbilmezliğe uğradı.

Gördüğünüz gibi uluslararası alanda sanat eserlerinin değerlendirilmesi de sınıf çıkarlarının emrindedir. Ve bu, burjuva teorisyenlerin, doğası gereği sanatın sınıfsız olduğu sözlerini yalanlamaktadır....

Ülkenin her yanında Sovyet halkı Aleksandr Serafimoviç'in yüzüncü doğum yılını kutluyor. Bu üstün yazarın eserleri, tıpkı Gorki'nin, Mayakovski'nin, Aleksi Tolstoy, Yesenin ve Sergeyev-Tsenski'nin eserleri gibi ülkemizde ve dünyada asla unutulmayacak, gelecek kuşaklar tarafından bir kültür hazinesi olarak miras alınacaktır.

Demir Seli daima Sovyet edebiyatının zenginliklerinden biri olarak kalacaktır. Serafimoviç'in yazdığı kitaplar arasında bu roman bizim için özellikle önemlidir, çünkü Sovyet iktidarı için (...) savaşanların ön saflarında yürüyen kahramanların etkileyici bir portresini —Devrimin bu ilk neferlerine olan sevgi ve saygıyla kaynaşmış bir portreyi— veren ilk iki kitaptan biriydi. Diğeri Furmanov'un *İsyan*'ıydı.

Aleksandr Serafimoviç'in tüm yaşamı, tıpkı çalışması gibi gerçekten devrimciydi. Sonuna kadar gelişmeye, devrime ve Partimize dürüstçe hizmet etti.

Biz Don insanları, Serafimoviç'e özel bir şükran ve sıcak bir saygı duyuyoruz; yalnızca ülkemizin bizim tarafında doğup büyüdüğü için değil, aynı zamanda orada yaşayan tüm insanlara —ister Don Kazakları olsun, ister Don'a yeni gelenler, Kuban Kazakları ya da Stavropol bölgesinin köylüleri olsun, Güney Rusya'da Sovyet iktidarını kurmak ve sağlamlaştırmak için silaha sarılan, onu, kanlarının harcıyla güçlendiren tüm insanlara— aynı baba şefkatini gösterdiği için.

30 yıl kadar önce yoldaş Serafimoviç'le yakından tanışma şansım oldu. 1925'te Moskovsky Rabochy yayımcıları, öykülerimden bir kısmını basmaya karar vermişler ve ilk provaları Serafimoviç'e göstermişler. Okuduktan sonra, Serafimoviç, genç yazarla tanışmak istediğini söylemiş. Ondan sonra birbirimizi sık sık gördük. Serafimoviç benimle kalmak üzere Veşenskaya'ya geldi, ben de ne zaman Moskova'ya gitsem onu aradım. Birlikte Don'da balık tutmaya ve kayık gezilerine çıktık. Serafimoviç o sırada Don topraklarında olup biten herşeyle çok yakından ilgiliydi.

Tanışıklığımız, aramızdaki oldukça büyük yaş farkına rağmen, yakın bir dostluğa dönüştü. Bu sevgili, alçalgönüllü adamın, gözlerini tipik Kazak pırıltılarının doldurduğu hayalini ruhumun derinliklerinde taşıyorum. Benim de aralarında olduğum yeni başlayanlara yardım eli uzatmaya her zaman hazır bir büyük yazardı.

Şimdi Don toprağımızda yaşananların bu eşsiz, ünlü yazarımız ve memleketimiz için en iyi anma töreni olduğuna inanıyorum....

1963

YAZARLARIN ORTAK DİLİ*

Sizi Sovyet Yazarlar Birliği adına selâmlamak ve bu konferansa başarı dilemekle onur duyuyorum.

Burada gördüğüm insanlar —hanımları kastetmiyorum elbette— çoğunlukla gençliklerini geride bırakmışlar; hem yaşam, hem edebiyat deneyimi ile yüklü yazar ve eleştirmenler, kuşkusuz. Öyleyse safdillik etmeyelim; sizi ilk selâmlama onurunun bana verilmesi, ak düşmüş saçlarımdan dolayı değildi. İyi dostum Alyoşa Surkov ve Sovyet Yazarlar Birliği'nin diğer yöneticileri, beni hırçın bir tartışmacı olarak bildiklerinden, şöyle düşündüler: «Bırakalım, Sovyet yazarlarından ilk konuşan, Şolohov olsun. Açış konuşmasından sonra diğer konuşmacıları eleştirmek ona uygun görünmeyecektir....»

Bu, diplomasidir, hiç yanılmaz! Ama ben de arkadaşlarımın duygularına aynen katılıyorum; güzel şeyleri söylemek, güzel olmayanları söylemekten kolaydır.

Yine de biri kalkıp tahtaları düzlemeye, içine romanın konulacağı bir tabut hazırlamaya başlarsa, tekrar söz alma hakkımı saklı tutmak isterim.

(*) Avrupa Yazarlar Komitesi toplantısı konuşmasından.

Benim için roman «olmalı ya da olmamalı» sorunu söz konusu değil, nasıl ki köylü için tarlasını ekmek ya da ekmemek diye bir sorun yoksa.

Köylü için soru şöyle sorulabilir: «Tarlayı en iyi nasıl ekmeliyim ki hasat daha iyi olsun?»

Benim için de tastamam aynı şey söz konusu ve soru şu: Romanımı nasıl edip iyi kurayım ki, gerçekten halkıma ve okurlarıma onurlu bir hizmet götürsün?

Yine de, bu konuyu, toplantımızın iş konuşmaları bölümüne gelince konuşacağız.

Konferansımızı tarihi bir günde açıyoruz. Nükleer Deneme Yasağı Anlaşması bugün Moskova'da imzalanacak. Elbette, eğer büyük politik liderler ve diplomatlar arasında anlaşmaya varılmışsa, biz yazarlar insanlara ve barış davasına sanatımızla en iyi nasıl hizmet edeceğimiz konusunda anlaşmaya varabilmeliyiz. Varamazsak, okurlarımızın yüzüne asla bakamayacağız. Ortak bir dil bulmalıyız; bu bulunmalı!

Biz Sovyet yazarları, siz değerli konuklarımızı açık yürekle ve gerçek Rus konukseverliğiyle karşılıyoruz.

Bu konferansın çalışması için en iyi koşullar yaratılmıştır. Leningrad'da toplanıyor olması iyi; çünkü burası Moskova kadar sıcak değil. Ama tartışmalarımız çok hararetlenirse, her zaman için konferansı Arhangelsk ya da Murmansk'a taşıyabiliriz. Kısacası, roman üzerine tartışmalarımız saygın, akılcı bir biçimde yol aldığı ve iyi sonuçlar getirebildiği sürece istediğiniz yere!

Bu konferansın yararlı olacağına inanıyoruz ve ülkemizde konukluğunuzun güzel bir deneyim olmasını ümit ediyoruz.

1963

GERÇEK AVANT-GARDE GÜNÜMÜZ YAŞAMINI YANSITIR*

Bu önemli günde bana Nobel Ödülü verdiği için İsveç Kraliyet Akademisi'ne bir kez daha teşekkür etmeyi sevindirici bir görev sayıyorum.

Bu onurun, bana yalnızca bir yazar olarak mesleki becerilerimin ve özgül niteliklerimin uluslararası kabulü (tanınması) yönünden, haz vermediğini, daha önce kamuoyuna açıklama fırsatını buldum. Bu ödülün bir Rus, bir Sovyet yazarına verilmesinden gurur duyuyorum. Ülkemde pek çok yazar var ve ben burada onları temsil ediyorum.

Önce de söylediğim gibi, bu ödül dolaylı da olsa roman türünün bir kere daha onaylanması olduğu için de sevinç duyuyorum. Son zamanlarda roman biçiminin modası geçtiği ve modern gerekleri artık karşılamadığı yolunda, beni gerçekten şaşırtan iddialar okudum ve işittim. Oysa, gerçekte, yazara gerçekliğin dünyasını en geniş kapsamlı biçimde anlatmak ve bu gerçeklik ve onun ivedi sorunları üzerine kendinin ve benzer düşüncede olanların tavrını yansıtmak olanağını sağlayan, romandır.

(*) Nobel Ödülü töreninde yaptığı konuşmadan.

Diğer herhangi bir türden daha çok, roman, yazarı kendi küçük varlığını evrenin merkezi gibi gösterme gayretinde olma yerine, bizi çevreleyen yaşamın enginliğini derinine incelemeye yöneltir. Doğası gereği, bu tür, gerçekçi yazara en geniş hareket alanını sunar.

Sanatta pek çok modern akım, devrini doldurduğu iddiasıyla gerçekçiliği reddediyor. Tutuculukla suçlanma korkusunu duymadan, karşı görüşte olduğumu ve gerçekçi sanatın inanmış bir savunucusu olduğumu ilân ediyorum.

Avant-garde edebiyat üzerine pek çok konuşuluyor; bu insanların gerçekte düşündüğü, biçim alanındaki denemeler.... Fikrimce, edebiyatta gerçek avant-garde, kitaplarında günümüzdeki yaşama özgü yeni özellikler, ilişkiler ve tavırlar yansıtan yazarlardır.

Böyle bir gerçekçilik ve gerçekçi roman, geçmişin büyük ustalarının deneyimine dayanır. Ama gelişimi boyunca, öz bakımından yeni ve ayırt edici modern özellikler edinmiştir.

Yaşamı yenileme ve onu insanlığın çıkarına yeniden oluşturma görüşünü taşıyan gerçekçilikten söz ediyorum. Kuşkusuz, sosyalist gerçekçilik dediğimiz şeyden söz ediyorum. O, hayalciliği ya da gerçeklikten bir kaçışı kabul etmeyecek, tersine, insanları ilerlemek için mücadeleye çağıran, onlara milyonlarca insanın benimsediği amaçların değerini anlamalarında yardım eden ve bu mücadelenin yollarını aydınlatan bir dünya görüşünü yansıttığı için benzersizdir.

İnsanlık, yerçekimi sınırının ötesine gittiklerinde kozmonotlara olduğu gibi, bir ağırlıksızlık durumunda hareket eden bireyler yığınına dağılmış değildir. Yeryüzünde yaşıyoruz, dünya yasalarına uyuyoruz. Yeryüzü nüfusunun çok büyük bölümü ortak çıkarlara sahiptir ve aynı amaçlara ulaşmayı arzulamaktadır; ve bu amaçlara erişme çabası onları ayırmaktan çok birleştirmektedir.

Bunlar, elleri ve beyinleriyle herşeyi yaratan emekçilerdir. Ben emekçilere kayıtsız şartsız hizmet edebilmeyi en yüksek ayrıcalık ve en büyük özgürlük kabul eden yazarlardanım.

Her şey buradan doğar. Buradan hareketle benim, bir Sovyet yazarının modern dünyada bir sanatçının yerini nasıl gördüğüm sonucu çıkarılabilir.

Tedirgin bir çağda yaşıyoruz. Fakat dünyada savaş isteyen bir ulus yoktur. Ne ki, bütün ulusları savaşın alevlerine fırlatan güçler var. Bir yazarın yüreği İkinci Dünya Savaşı'nda geniş topraklardan artakalan, için için yanan viranelerin feryadına sağır kalabilir mi? Namuslu bir yazarın, insanlığı kendi kendini yok etmeye mahkûm etmek isteyenlere karşı çıkmaması mümkün mü?

Öyleyse, kendisini, karşıt güçlerin çarpışmasının üstünde Olimpos tepelerine yükselmiş ve insan ıstıraplarına kayıtsız kalan bir tür tanrı olarak değil; kendi halkının bir evlâdı, insanlığın ufacık bir parçası olarak gören bir yazarın görevi nedir?

Görevi, okuruna dürüst olmak, insanlara gerçeği söylemektir; belki katı ama daima cesur gerçeği. İnsanların yüreklerinde geleceğe ve bu geleceği kurmak için yeteneklerine olan inançlarını güçlendirmektir. Dünyada barış için savaşmak ve böyle savaşçıları, sözlerinin ulaşabileceği her yerde, yüreklendirmektir. İnsanları ilerlemek için doğal ve onurlu çabalarında birleştirmektir.

Sanat, insanların zihin ve yüreklerini etkileme gücüne sahiptir. Bence, «sanatçı» diye nitelenmek hakkı, bu etkiyi, insanlığın yararına ve insanların ruhlarında bir güzellik dünyası yaratmak için kullanan yazarlara aittir.

Benim ulusum, tarihi ilerlemesinde, yürünmüş yolu izlemedi. Bizim yollarımız, yol açanların, öncülerin yolları oldu. Yazar olarak görevim —ki onu hep böyle gördüm—, tüm yazdıklarım ve yazacaklarımla, Sovyet halkıma; kim-

seye saldırmamış ama tüm yarattıklarını savunmaya, özgürlüğünü ve onurunu ve kendi seçtiği geleceği kurma hakkını savunmaya her zaman muktedir olmuş, çalışkan, yaratıcı, kahraman halka bir saygı borcu ödemektir.

Kitaplarımın insanlara daha iyi olmaları ve yüreklerini daha arındırmaları için yardımcı olmasını isterim, kitaplarımın onlarda insanlara karşı bir sevgi, hümanizm ve ilerleyiş idealleri için savaşma isteği uyandırmasını isterim. Eğer bunu biraz olsun başarabilmişsem, mutluyum.

Burada bulunan herkese ve Nobel Ödülü dolayısıyla beni kutlayanların tümüne teşekkür ederim.

1965

ÖDÜL, ROMAN TÜRÜNÜN HAKKINI KORUDU*

Nobel Ödülü kazanmanız dolayısıyla neler hissediyorsunuz?

Nobel Ödülü verildiği için doğal olarak sevinçliyim, ama duygularımı doğru anlamanızı isterim: Hissettiğim şey, çalışması, bu yüksek ve uluslararası düzeyde *tanınmayı* sağlamış bir bireyin, bir profesyonel yazarın kişisel doyumu değildir. Duygularımda ağır basan, ülkemin, yaşamımın yarısından çoğunda saflarında bulunduğum Parti'min ve kuşkusuz Sovyet edebiyatımızın şanına, çok küçük de olsa, katkıda bulunan birşeyler yapmış olmamın mutluluğudur. Bu benim için tüm kişisel hislerimden daha önemlidir.

Belirli edebiyatçılar tarafından, modern dünyada varlığının mutlak geçerliliği tartışma konusu edilen roman türünün, bu vesileyle hakkının korunduğu da söylenebilir. Bunu bilmek de sevinç verici.

1965

(*) Nobel Ödülü dolayısıyla Pravda'da yayınlanan mülâkattan

GERÇEKÇİLİK VE EDEBİYATIMIZIN ENGİN DENEYİMLERİ*

(.....)

Rusya Yazarları İkinci Kongresi'ni açma görevi, bu çok onurlu ve sorumlu görev bana verildi.

Sovyetler Birliği'nde ve dışarıda milyonlarca insanın dikkatinin, büyük Rus edebiyatımızın ve Rusya'nın geniş toprakları üzerindeki pek çok harika edebiyatın temsilcileri olan yazarların bu toplantısı üzerinde olduğunu bilerek, bu görevi yerine getirmek beni mutlu ve aynı zamanda biraz tedirgin ediyor.

İnanıyorum ki, Kongremizin çalışmalarına dünya kamuoyu ve özellikle basın kayıtsız kalmayacaktır. Kuşkusuz, hazırlıklı olmalıyız ve bilmeliyiz ki, bu toplantıya, başarılarımıza içtenlikle katılan ve uğradığımız aksiliklerde yakınlık gösteren dostlarımız değil, çalışmamız üzerine mutlaka yorum yapmak isteyecek düşmanlarımız da ilgi duyacaklardır. Bunu söylerken, işlerimiz hakkında dedikodu yapmayı pek seven bayları kastediyorum.

(*) Rusya Federasyonu Yazarları İkinci Kongresi Açış Konuşmasından.

Neyse, onlara aldırmayın. Bu toplantıda samimi biçimde ve iş toplantısı tavrıyla tartışmamız gereken sorunların sonu yok. Bunu, halkımızın, milyonlarca okurumuzun şunu düşünebileceğini öngörerek söylüyorum: Ne demeye bütün yazarlar yapacak başka işleri varken ve zaten bir sürü toplantı varken, masalarından kalkıp toplantıya gidiyorlar?

Halk biz yazarların herkesten daha değerli olması gerektiğini düşünüyor. Her birimizin yaşamı ve çabasının hakkını teslim edecek olan, halkın güvenini kazanmamızdan ve her şeyimizi Parti'ye ve ülkemize verdiğimizin bilinmesinden başka nedir?

Toplumumuzun hayatında sanatçı aydınlar sorununa —eğer böyle bir sorun varsa— çözüm için bakmamız gereken açının bu olduğuna inanıyorum.... İçtenlikle söyleyeyim, zaman zaman bu sorunu çok abarttığımızı düşünüyorum. Kuşkusuz, ilgi görmek, nazik sözlerle yardım edilmek ve yüreklendirilmek çok güzel şey. Fakat biz, Partinin ve halkın yetiştirdiği Sovyet aydınları, her birimiz, kendi payımıza, halkımızın, Partimizin, kendi Sovyet iktidarımızın yarım asırlık zor mücadelesiyle kazanılmış her şeye büyük bir dikkat ve evlât sevgisiyle davranmak yükümlülüğünde değil miyiz?

Kişisel düşüncem sorulacak olursa, ülkemizde aydınlar sorununun çözümünün çok basit olduğunu söyleyebilirim: Partinin sadık bir neferi olmak! Partili olun ya da olmayın, tüm varlığınızı, tüm gücünüzü ve ruhunuzu halka verin, halkın hayatındaki mutluluk ve güçlükleri paylaşın! İşte «sorun»un sonu budur.

Burada, Moskova'da birlikte bir kaç gün geçireceğiz. Birlikte çalışma yapacağız ve çok da çalışacağız. Bu bir kaç günden Sovyet edebiyatının çıkarına en iyi çalışmayı çıkarabilmek için, önceden —kardeş neferler gibi— iyi niyetle çalışmak ve önemsiz kırgınlık ve yanlış anlamaları

unutmaya çalışmak konusunda anlaşalım. Bizi birleştiren düşünceyi —büyük Sovyet edebiyatımızın daha ileri gelişimine olan ilgimizi— daima en önde tutalım. Parti ve tüm ülke bizden bunu bekliyor.

Ne demek istediğimi anlayacağınıza eminim: Birbirinizin boynuna sarılıp, bütün yanlışları bağışlamanızı istemiyorum. Dostluk çok iyidir, ama edebi, ideolojik işlerimizde ilkeler vardır, bu ilkelerden bir sapma en sevgili arkadaşınız bile söz konusu olsa bağışlanmamalıdır. Birliğimiz, yalnızca birbirimizin yanlışlarını görmezlikten gelmeye son verdiğimiz ve beyaza beyaz, kadıya körsün demeyi öğrendiğimiz zaman gerçekten sağlam olacaktır. Eğer olağan çalışmamıza, edebiyatın olağan gelişimine engel olan bir şey halâ varsa, bu şeyi yolumuzdan acımasızca söküp atalım. Eğer aramızda ara sıra liberalizmle flört eden ve ideolojik mücadelede boşboğazlık yapanlar halâ varsa, onlar hakkında ne düşündüğümüzü yüzlerine açıkça söyleyelim.

Açık konuşmaktan sakınmaya hakkımız yok, sorumluluğumuz bunu yapamayacağımız kadar büyük ve bize emanet edilen dava çok önemli.

Doğal olarak, her birimizin duyarlı olduğu sorunlar var; her konuşmacı bunlara değinmek ve kendi edebiyat örgütünün işleri ve ilgilendiklerini anlatmak isteyecektir. İzin verin bu noktayı özellikle belirteyim; en önemli nokta, ana çalışmamız, ana konumuzdan —edebiyat ve halkın yaşamı, edebiyat ve sınıfsız toplumun kuruluşu konusundan— uzaklaşmamaktır. Eğer siz ve ben, bu noktaya dikkat edersek, çalışmalar iyi gidecek ve kongremiz yalnızca güncel edebi bir olay olarak kalmayacak, aynı zamanda yaşam ve sanatımız üzerine ciddiyetle düşünen insanların verimli bir toplantısı olacaktır.

Dışarıdaki insanlar —kimileri kötü niyetle, kimileri gerçek bir öğrenme merakıyla— bize sık sık sosyalist

gerçekçiliğin ne olduğunu soruyorlar. Teorisyenleri ekmeğinden etmeye yeltenmeyeceğim, hem de bilimsel formülasyonlar benim güçlü olduğum bir yan değil. Ama, yanıt olarak genellikle şunu söylüyorum: Sosyalist gerçekçilik yaşamın gerçeğini, sanatçının partizanlık konumuyla anladığı ve yorumladığı gerçeği tasvir etmenin bir yöntemidir. Daha da basitçe söylersek, insanlara yeni bir dünyayı kurmada etkin biçimde yardımcı olan bir yöntemdir.

Sosyalist gerçekçiliğin ne olduğunu dürüstçe anlamak isteyen herkes var oluşunun elli yılında Sovyet edebiyatının biriktirdiği engin deneyimleri yakından incelemelidir. Bu edebiyatın tarihi, gerçekte, kahramanlarının hayali olmayan görüntülerinde ve halkın gayretinin gözle görülür tasvirinde şekillenen sosyalist gerçekçiliktir.

Geleceği tartışırken, bırakalım Sovyet edebiyatının ve özellikle onun ana parçalarından birisi olan Rus edebiyatının katettiği şanlı yol gözümüzün önüne gelsin. Biriktirdiğimiz servet muazzamdır. Gurur duyacağımız, gürültücü, fakat kısır soyutlamacılığa karşı çıkacağımız bir şeyimiz var. Halkın güvenine lâyık olmak için yapmamız gerekenler ne kadar çok olduğu halde, çalışmamız, halâ bizim için yeterince doyurucu değilken, ne edebiyatımızın insanlığın manevi değerler hazinesine yaptığı katkıyı, ne de dünyanın her yanında sağladığı tartışmasız üstünlüğü unutmalıyız.

Değerli yoldaşlar!

Rusya Federasyonu yazarları, SSCB'de kongrelerini toplama bakımından ilk sıradalar. Cumhuriyet düzeyinde böyle diğer kongreler de birbirini izleyecek. Bu nedenle eğer biz, Ruslar, bu toplantıyı ciddi, iş toplantılarına yakışır tartışmalarla gerçekleştirirsek yararlı olacaktır. Böyle yapacağımıza inanıyorum.

Bu umudu taşıyarak, Rusya Federasyonu Yazarları İkinci Kongresi'nin açıldığını duyurmama izin verin.

1965

BARBARLIĞIN KARANLIĞINA KARŞI YAZARIN TAVRI*

Değerli Dostlar ve Kardeş Yazarlar,

İlk olarak, soylu bir amaçla bir arayâ geldiğimiz bu toplantıya başarı diliyorum.

Çağrımızı kabul ederek, uzun ve zorlu bir yolculukla bu toplantıda yer almaya gelen konuklarımızı, diğer ülkelerden meslektaşlarımızı yürekten selâmlarım.

Bu, yazarların yalnızca edebi konuların tartışıldığı herhangi bir toplantısı değildir. Burada yazarın görevini, işimizin amacını ve yazarın insanlığa olan sorumluluğunu konuşacağız.

Biçimsel olarak, edebiyat mesleği dünyadaki en bireysel mesleklerden birisidir. Yazarın münzevi bir yalnızlık içinde masasının başında uzun saatler harcamasını gerektirir. Bilmiyorum ki, bir yazar için bir başka yazara benzemekten daha feci bir şey var mıdır? Bu, medeni sorumluluğun en ağır yükünü taşıyan bir meslektir. Ve bu açıdan gerçek sanatçılardan hiç biri diğerinden farklı değildir. Herbirimiz sözümüzü, onu duymak isteyen ne kadar insan varsa tümüne ulaşması umuduyla yazarız. Mutluluk, biz, «kendi»mizin ufacık dünyasını değil, milyonlarca insanın

(*) Bakû'deki Uluslararası Yazarlar Toplantısına mektuptan.

yüreği ve zihnini harekete geçiren bir şeyi anlatmayı başardığımızda gelir.

Dünyada, acil sorunlarımızı ortaklaşa çözmek ve çabamızın en temel niteliğini, yazarın bilincini, hümanistlerin bilincini ilgilendiren sorulara yanıt bulmak üzere bir araya gelmemizi gerekli kılan olaylar ve günler yaşanıyor.

Karşımızdaki soru, *tüm bir ulusun mücadelesi ve ıstırabı söz konusu olduğunda, yazarın ne tavır alması gerektiği*dir.

Hümanizm, insan sevgisi, insanlık sevgisi.... Bu kavramı, farklı insanlar, temsil ettikleri toplumsal güçlere bağlı olarak, ne kadar farklı yorumlama eğilimindeler!

Bizim inançlarımıza göre, biz, Sovyet yazarları; bir katil ya da soyguncu, kurbanına el kaldırdığında, gerçek bir hümanistin, katilin elini defetmek için savaşması ve onun kötü niyetini zararsız kılmasından yanayız; yalnızca zavallı kurbana acımakla ve dünyada cinayetin var oluşundan dolayı kederlenmekle kalamayacağı görüşündeyiz.

Öyleyse, kurbanları, küçük bir ülkenin bağımsızlıkları için yiğitçe savaşan onurlu ve yürekli insanları olan barbar cinayetler ve yağma, bir büyük, güçlü ülkenin emperyalistleri tarafından hainçe yürütülürken, hümanistin sorumluluk ve görevinin ölçüsü elbet daha da büyüktür.

Sanatçının ölümsüz *teması*, iyi ve kötü, aydınlık ve karanlık arasındaki mücadeledir. Zamanımızda bu mücadele belirgin bir sınıf anlamı taşıyor.

Bağımsızlığını ve onurunu korumak, yaşamını ve geleceğini uygun gördüğü biçimde kurmak, her ulusun ihlâl edilemez, kutsal hakkıdır. Bizi özgürlükten, yaşamın kendisinden yoksun etmek üzere hiç bir şeyden çekinmeyen kana susamış düşmana karşı savaşmanın ne demek olduğunu Sovyet halkı yaşadığı zalim deneyden bilmektedir. Biz, daima, emperyalist zalimlere karşı, ulusal kurtuluşu için mücadele veren halkın yanındayız.

Bugün bu yuvarlak masada toplanan yazarlar kesin

sonuçlara varmak gereği ile karşı karşıyalar. Sovyet yazarları seçimlerini çoktan yaptılar. İnanıyorum ki, nedenlerimizi konuklarımız, saygın edebiyatların temsilcileri takdir edeceklerdir. Kardeş Vietnam halkı ve ulusal kurtuluş hareketi tüm dünyanın etkin yardım ve desteğine ihtiyaç duyuyor.

Bugün dünya halklarını kaygılandıran olaylar, sizce, 30 yıl önce dünya çapında silahlı çatışmanın bir başlangıcı olarak faşizmin İspanya'da gücünü denemeye kalkıştığında olanlarla benzerlik göstermiyor mu? Herkesin bildiği gibi, «çömlekleri pişiren tanrılar değildir». Tanrılar, eğer çok uzak geçmişte çömlek yapımı ve ticareti ile uğraşmaya tenezzül etselerdi, bunun insanlığa bir zararının olmayacağı söylenebilirdi. Ama kendilerini tanrı sanan bugünün politik çömlekçilerinin kendi «yeni düzen»lerini her yerde silah zoruyla empoze etmeleri tümüyle farklı bir durumdur. Bu, ilk olarak bizi, yazarları uyanık olmaya zorluyor. Bu durum, düşünen bir insanda yalnızca haklı bir öfke ve kızgınlık yaratabilir. Julius Fuçik'in şu sözlerini hiç bir zaman unutmayalım: «İnsanlar, uyanık olun!» Ve yazarlar açısından denebilir ki, harekete geçme zamanıdır!

Gücümüz, yazarların gücü; insanların yürek ve zihinlerini yakalayan, onların enerjisini körükleyen, iradesini güçlendiren ve onları insan için, insanlık için, özgürlük ve kardeşliğin ışığı için, emperyalist barbarlığın karanlığına karşı mücadeleye kaldıran sözlerimizin coşkusunda yatar.

İşte bunun için biz Sovyet yazarları, dünyada yer alan olaylarla ilgili düşüncelerimizi dile getirerek, Asya ve Afrika'nın yazarlarına, tüm ülke ve kıtalardaki yazarlara, dayanışma için, birlik için çağrıda bulunuyoruz. Bu, yazar olarak görevimizdir, hümanistler olarak (...) görevimizdir.

Her ileri adım, amacı yakınlaştırır. Bugünkü toplantı da böyle bir adım olsun!

1966

«KÜLTÜR USTALARI KİMDEN YANASINIZ?»*

Yoldaşlar,

Nasıl ki insan Volga'nın görkemli akışının büyüleyici güzelliğini, her biri kendi başına Rus çekiciliği ve güzel liğine sahip de olsa, tek tek kollarına bakarak değerlendiremezse; ülkemizde kuruculuğun çapı ve soluk kesen kazanımların tam bir görüntüsünü de, işgünlerimize ve tek tek başarılarımıza ilişkin gazete haberlerinden çıkarmak olanaksız.

Ama Partimizin Kongresi için bir araya geldiğimizde, ana raporu dinleyerek ve söz konusu yıllarda Parti ve halkın yaptıklarının dökümünü veren rakamları duyarak, dev çalışmanın sonuçlarını gerçek anlamıyla görüyor; halkın kendi geleceği adına yarattığı şeyin büyüklüğünü gerçekten hissediyoruz.

Bu lirik girişten sonra birdenbire nesre geçecek olursam, tüm dürüstlüğümle, bu yüksek kürsüden sanayi, bilim ya da eğitimin şu ya da bu alanda başarıdan söz edebilenleri kıskandığımı söylemek isterim. Burada Sovyet

(*) 23. Parti Kongresi'ndeki konuşmasından.

edebiyatının bir temsilcisi olarak konuşuyorum ve acı da olsa, başarılarımızın kendimizin ve siz okurlarımızın istediği ölçüde büyük olmadığını kabul etmek zorundayım.

Tula'daki yazarlar örgütü sekreteriyle ilgili bir şaka var: İşlerin nasıl gittiği sorulduğunda neşeyle şöyle demiş, «İşlerimiz çok iyi! Eskiden Tula bölgesinde bir tek yazar vardı —Lev Tolstoy—, bugün Yazarlar Birliği Tula kolunun yirmi üç üyesi olmasıyla övünüyoruz.»

Onun kadar iyimser değilim. Sayımız artıyor, bu doğru, ama kooperatifçilerin dediği gibi: «Ürün her zaman istenilen nitelikte olmuyor.»

Kuşku yok, hem nesirde, hem şiirde şu son yıllarda bazı iyi kitaplar çıktı, ama yeterli değil. Bu, Lenin Ödülü'ne aday kitapların listesiyle yeterince kesin biçimde kanıtlandı. İkisi, üçü dışında bu kitapların daha ön elemeleri geçmesi güç. Bu, faaliyetsizlik değil. Yazarlar çok çalışıyor. Ama üstün kitaplar yıllık olgular değildir ve onları çok sıkça beklemek doğru olmayacaktır. Krasnodar gibi bereketli bir bölgeyi alın, orada bile kötü yıllar ve kötü hasat olduğu bilinir. Öyleyse edebiyattan ne bekleyebilirsiniz?

Örneğin savaş edebiyatını ele alırsanız, kanımca onun yavaş ilerleyişi, temanın kendi karmaşıklığına verilmelidir. Son yıllarda savaş anıları henüz yeni yeni görünmeye başladı ve değerli komutan ve askeri kişilerimizden pek çoğu daha bir şey söylemedi, hem de insanın anılarını yazması büyük bir roman yazmasından çok daha kolay olduğu halde. Lütfen kendimi mazur göstermeye çalıştığımı düşünmeyin, en nihayet, savaş hakkında yazan yalnızca ben değilim ve bizden sonra da pek çokları bu konuda yazacaklar. Yalnızca bir olguyu dile getiriyorum.

Sizi edebiyat işlerimizin ayrıntılı bir analizi ile sıkmak istemiyorum, zaten bu, bir kişinin yapabileceği bir şey değil. Soruna, bu yıl, daha sonra yapılacak yazarlar kongremizde ayrıntılı olarak eğileceğiz.

Geleneksel olarak toplum hayatında yazarın yeri denilen şey üzerinde de birkaç söz: Çağdaş toplumumuzun yaşamındaki karakteristik oluşlar nedir ve bu oluşum karşısında yazarın tavrı ne olmalıdır?

Her önyargısız insanın gözünde, bugün dünyadaki gelişmelerin dürüst bir yazar ya da sanatçıya tarafsız bir gözlemci tavrı takınmayı olanaksız kıldığı açıktır, buna eminim. Bu, yalın gerçektir, diye düşünülebilir, ama ara sıra insanların aklına getirilmelidir. Çağdaş insanlığın yaşamında olayların gidişi pürüzsüz değildir. Gerici burjuva sanatı her ulus ve ülkenin eski masal ve efsanelerinde, insanı insan görünümünden ve insan ruhundan yoksun karşıtına dönüştüren kötü güçler gibi, insanları en hayvanca tutkularına savurmak için her şeyi yapıyor. Belirtileri farklı; fakat hepsi de aynı kategoriye giren özelliği gösteriyor.

Ülkemiz ve diğer sosyalist ülkeler, farklı milliyetlerden, farklı siyasi görüşlerden ve farklı ırklardan milyonlarca emekçi için aydınlık ve adil bir geleceğe olan umudun, inancın siperini simgeliyor. Kurduğumuz her şey, işçilerimizin, çiftçilerimizin ve sanatçılarımızın üzerinde çalıştığı her şey, Partimizin yaratmamız için esin verdiği her şey, dünyada barış için, özgür emeğin zaferi için, demokrasi, sosyalizm, halkların kardeşçe dostluğu ve işbirliği adına yapılıyor. İnsan için. İnsanlık için.

Ve Gorki'nin sorduğu, «kültürün usta sanatkârları, kimden yanasınız?» sorusu, bugün 30 yıl önceki kadar önemlidir. Sovyet yazarları ve diğer ülkelerdeki ilerici yazarların ezici çoğunluğu, kitaplarında bu soruyu kesin biçimde yanıtlıyorlar.

Yazarın toplum hayatındaki rolü konusunu yazarlar, gazeteciler ve gazete muhabirleriyle büyük, temsili toplantılarda tartışmak için çok fırsat geçti elime. Bu konu, özellikle geçen yıl Nobel Ödül töreninde Stockholm'de

yaptığım konuşmanın belirli bir bölümünü oluşturdu. Dinleyiciler öz olarak buradakilerden farklıydı. Bu nedenle düşüncelerimi yansıtış biçimim de buna uygun olarak değişikti. Ama hatırlatırım; biçim değişikti, yoksa içerik değil.

(....)

Bir yazarın Sovyetler Birliği'nde bir şey yazması, ama dışarıda başka bir şey yayımlaması ise, bu söylediklerimden çok daha farklı bir şeydir. Bakılınca, her ikisinde de aynı Rus dilini kullanır, ama birincisinde kendisini daha iyi gizlemek için, ikincisinde ise Sovyet olan her şeye; bizim için değerli, kutsal olan her şeye karşı kudurmuş nefret ve kötülüğüyle bu dili kirletmeye yeltenmek içindir.

Büyük ve soylu Sovyet halkının küçücük bir parçası olmaktan onur duyan yazarlardanım. Güzel ve güçlü ülkemizin evlâtları olmaktan onur duyuyoruz. Ülkemiz bizi yarattı ve verebileceği her şeyi verdi. Sovyet yurdumuz bizim için anadır. Hepimiz bir büyük ailenin üyeleriyiz. Öyleyse bizim için en kutsal olanı kirletmeye kalkışan hainlerin tutumuna karşı tepkimiz ne olabilir? Eski bir söz, her sürüde bir kara koyun vardır, der. Ama kara vardır, kara vardır. Herkesin hak vereceğine eminim ki, kendi öz anasına kara çalan, ona bile bile hakaret eden ve el kaldırandan daha kötüsü ve alçağı yoktur.

Ülkemize iftira eden ve bizim için çok değerli olanlara çamur atanlar için utanç duymuyorum. Onlar ahlâkdışıdırlar. Ama bu yazarları savunmaya çalışanlardan, böyle davranmalarının nedeni ne olursa olsun, bunlardan utanç duyuyorum.

Ve bu mahkûm olmuş döneklere hizmet sunan ve onlara kefil olma izni için başvuranlardan iki kat utanç duyuyorum.

Kazandığımız her şeyin bedelini çok ağır ödedik; Sovyet iktidarımıza, ona iftira etmek için kimseye bağışıklık tanımayacak kadar, çok değer veriyoruz.

Bazıları hümanizmden söz ederek, 'hükmün sertliği'nden çığlığı basıyor. Burada, Sovyet Ordumuzun Parti örgütünden bir grup delege görüyorum ve merak ediyorum, eğer onların birimlerinden birinde hainler olduğu anlaşılsaydı ne yaparlardı? Askerlerimiz hümanizmle, ağzından salyalar akıtmanın tümden farklı şeyler olduğunu herkesten daha iyi bilirler.

Düşündüğüm bir başka şey daha var. Eğer bunlar, unutulmaz 1920'lerde; davaların, Ceza Kanunu'nun sınırları kesinlikle çizilmiş maddelerinden çok, devrimci adaletle görüldüğü zamanlarda olsaydı, ne farklı, hem de ne farklı cezalar biçilecekti bu döneklere! Ve burada, yazık ki, insanlar hükmün «katılığından» söz ediyor!

İftiracıların burjuva savunucularına şunu söylemek isterim: Ülkemizdeki eleştiri güvenliği için endişelenmeyin. Eleştiriyi destekliyor ve geliştiriyoruz. Bu kongrede de çok sert eleştiriler yapıldı. Ancak, iftira eleştiri değildir ve çirkef çamuru da sanatçı paletinin boyası olamaz.

Yoldaşlar; edebiyatla ilgili sorunlarda yeterince zamanınızı aldım. Biz yazarlar için her şeyin başı ve sonunun edebiyat işleri olduğunu düşünmenizi istemiyorum. Başka ilgilendiğimiz şeyler de var. Örneğin yazar Leonid Leonov, hayatının pek çok yılını Rus kırlığının güzelliği ve serveti, ormanların korunması mücadelesine adadı. Aklımızda başka sorunlar da var ve şimdi size söyleyeceklerimin edebiyatla bir ilgisi yok. Baykal Gölü sorununu çözelim. Ve planlamamız hakkında birkaç söz söylememe izin verin.

5 Mart'ta *Pravda* V. Titov'un «İdari Lirikçiler» başlıklı bir yazısını yayınladı. Yazının konusu kısaca şuydu; bir zamanlar Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin Gıda Sanayi Bakanlığı Kalyazin'de bir sebze kurutma fabrikası kurmaya karar vermiş. Bu fabrika kurulduktan sonra görülmüş ki tam kapasite çalışması için yeterli hammadde sağlanamayacak. Bunun soya salçası yapan bir

fabrikaya dönüştürülmesi kararlaştırılmış. İş yapılmış, görülmüş ki Moskova ve Serpukov fabrikaları Moskova ve bölgesinin kullanacağı tüm soya salçası ihtiyacını karşılıyormuş. Bunu bir süt fabrikasına çevirmek için pahalı ithalât yapılmış; ama fabrika tam olarak kurulmadan, bunun yerine kümes hayvanları paketleme işletmesinin daha iyi olacağı düşünülmüş. Bankadan büyük borç verilmiş. Ve bir kere daha görülmüş ki fabrikanın kapasitesi sağlanabilir hammaddeyi kat kat aşıyor. Fabrika on yıldır var ve çeşitli değişimler için bir milyon ruble kadar harcanmış bulunuyor. Bu belki çok büyük önemde bir olay değil, ama insan şu soruyu sormayı uygun buluyor: Bu ne türden planlama?

Volgagrad'da geçen yıl bir fabrikadan arıtılmamış pis sular aktı Volga'ya; ya ihmalden ya da koruyucu önlemlerin planlamasında yapılan dikkatsizlikten. Suyun kirletildiği noktadan dörtyüz kilometre ötesine bir mesafede ölü balıklar uzandı. Denetim noktalarınca kaydedilen kayıp toplamı 842 bin mersin balığı (ve mersin balığı türleri), 735 bin başka balık ve sayılamayacak kadar çok küçük yavru, larva ve yumurta. Ulusal ekonomimize verilen zarar kabaca tahminle onbir milyon rubledir. Mersin balıklarının yarısının öldüklerinde dibe çöktüğünü, su yüzüne vurmadığını düşünürseniz, zarar en azından iki kata çıkarılabilir.

Baykal Gölü'ne gelelim. Onun üzerine pek çok şey söylendi ve yazıldı. Ama basındaki ciddi uyarılar her zaman dinlenmiyor ve Volga'ya olanlar Baykal Gölü'ne de olursa ne olacak? Belki, Baykal Gölü çevresindeki ormanları kesip, orada kâğıt hamuru ve kâğıt fabrikaları kurma fikrini terk etme cesaretini aramalı ve bulmalıyız; bunların yerine Rus doğasının bu hazinesinin varlığını tehdit etmeyecek türden fabrikalar kurmalıyız. Herhalükârda Baykal'ı korumak için gerekli tüm önlemler alın-

malıdır. Korkarım Rusya'nın «Muhteşem Denizi Kutsal Baykal»ı koruyamazsak gelecek kuşaklar bizi bağışlamayacaktır.

Size söylemek istediğim kişisel bir sorunum da var, yoldaşlar. *Durgun* Don harap olacak. Uzmanlara göre her yıl sanayi işletmeleri ona yedi milyon metre küp kirli su boşaltıyorlar. Azak havzası gerçek bir tehlikeyle karşı karşıya, balık kaynakları gelecek birkaç yılda tümüyle tükenecek. Eskiden yakalanan değerli balıklar yılda 150 bin tonu aşarken, şimdi 15 bin tona, yani onda birine zor varıyor.

Sanayi artıklarının dökülmesi, Don sularının Tsimlyanskaya barajından düzenlenmesi ve hepsinin üstüne SSCB Balıkçılık Endüstrisi Bakanı yoldaş İşkov'un pek uzak görüşlü olmayan yönetimi Azak havzasını şimdiden felâketin eşiğine getirmiştir. *Literaturnaya Gazeta* ve *Komsomolskaya Pravda*'nın haklı saldırılarını uzun süre sessizlikle karşıladıktan sonra yoldaş İşkov, sonunda inandırıcı olmayan bir yazıyla —«Azak Denizi'nin Bugünü ve Yarını»— yanıt verdi. Eğer yoldaş İşkov bugünkü gibi yönetmeyi sürdürürse Azak Denizi'nin «yarını» olamaz. Yaklaşık iki yüz gemi, onun izniyle, yazın iki ay dışında tüm yıl boyunca balık yakalamakla meşguller. Onun direktifiyle makineli tarama âletleri her yıl on milyondan fazla turna balığı, levrek yavrusunu tahrip ediyor, Azak havzasındaki tüm yumurta döken ve balık üreten işletmelerin çabalarının sonucunu sıfıra indirerekten.

Destek için balıkçılık ve araştırma örgütleri konferansından söz eden yoldaş İşkov şimdi bile her yıl en az 40 ya da 50 bin ton sardalye yakalanabileceğini söylüyor. Söylemediği ise, sardalyelerle birlikte değerli balık yavrularının da yakalandığıdır.

İtiraf edeceğim, dün eğilimim yoldaş İşkov'a ağzımı açıp gözümü yummaktı. Ama akşam, bazı cephe arkadaş-

larım, kaç yıllık yoldaşlarımla karşılaştım ve şeytan dürttü, hazırladığım konuşmayı onlara gösterdim. Yoldaş İşkov'un hiç de kötü türden ve kötü bir işçi olmadığını söyleyerek beni kabalıkla suçladılar, konuşmamı yumuşatmam için söz verdirdiler. İnsan cephe arkadaşları için ne yapmaz! Ben mersin balığını —Bakanı— eleştirmek istemiştim, sardalyeyi —Rostov ya da başka bir balıkçılık yönetimini— eleştirmenin ne anlamı var? Ama söz sözdür, bu nedenle daha fazla söylemeyeceğim. Yoldaş İşkov'a tüm dileyeceğim şu: «Geçimi ve yediği sardalye olsun!»

Balık bilgisi uzmanlarımızın katkısının da çok belirsiz olduğunu ve ulusal ekonomimizin gereklerini karşılamadığını söylemeliyim. Japonya, Romanya gibi ülkelerde ve başka yerlerde gölde hektar başına yakalanan balık, bizimkini birkaç kat aşıyor. Gördüğünüz gibi bu karşılaştırma lehimize değildir; işleri, ekonominin bu belirli dalında düşünmek olanlar, bunu düşünmelidirler. Çabuk düşünmeleri gerek, çünkü nehirlerimizin bugünkü hızlı tükenişi ile göl balıkçılığı çok uzun zaman geçmeden tüm ivediliğiyle karşımıza çıkacaktır

Konuşmamda balıkçılık işine edebiyat kadar dikkat verdim. Konunun gözle görünenden fazla bir yanı yok diye mi düşünüyorsunuz? Kuşkusuz değil. Bol balığımız olsun istiyorum, sazan, ringa balığı, vb. ama deniz lahanası değil. Bırakın onu sevenler yesin. Ben balıkların korunmasından yanayım, çünkü oldukça fazla fosfora sahip ve söylendiği gibi fosfor, beyin için yararlı ve onu daha yoğun çalıştırıyor. Ne de olsa bu beyin denen şeye ihtiyacı olanlar yalnızca yazarlar değil!

Planlama hakkında birkaç söz daha; izin verirseniz — Görüşümü kanıtlamak için bir örnek vereceğim. Tümüyle planlamadan yanayım, ama bolluktan da yanayım. Rostov bölgesindeki kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri istediklerinden 2 bin traktör daha azına sahipler. Benim yandaş

olduğum plan türü o ki, Tarım Bakanı yoldaş Matskeviç bu traktörleri çiftliklere kendisi önersin ve biz bölge yetkililerimizi Moskova'ya gönderip, bunları haklı vasıtalarla ya da kuraldışı olarak sağlamayalım. Şimdi ne olmaktadır? Şunu ya da bunu sağlamak için bu insanların Moskova'ya gidişlerine bakarak, ben de yolumu yaptım. Doğal olarak, benim çapım daha alçakgönüllü; yeni bir okul yapılmasını istiyorum veya kollektif çiftlik için çatıya arduvaz ya da kereste istiyorum. Pekalâ, Bakana gelip diyorum ki: «Yoldaş Bakan, lütfen bize kollektif çiftlik sığır ahırlarımızın çatısı için üçbin parça arduvaz verin.» Bakan yanıtlıyor: «Ama anlamalısınız, bizimki planlı bir ekonomi. Plana göre size verilecek herşeyi aldınız.» Ona diyorum ki: «Ben anlıyorum, ama inekler, hele buzağılar, sonbahar yağmurlarından neden ıslanmaları ve kışın neden donmaları gerektiğini anlamayacaklardır». Çatılar yalnızca iyi göründüğü ve güzel olduğu için değil, ekonomik olduğu için arduvaz kaplıdır. Ayrıca inek ahırlarının üstü samanla örtülürse, bu, çiftçileri yem depolamaları için özendirici değildir. Çünkü, eğer yem az gelirse, inekleri çatıdan besleyebilirler; ama çatı arduvazdansa sapasağlam kalır.

Ve sürekli olarak istemeye gidince, karakterinizde ve hatta görünüşünüzde hoş olmayan değişiklikler oluştuğunu fark ediyorsunuz. Yazarın onurlu duruşuna ve yaşlı askerin akıllı haline ne oldu? Sırtınızın ricayla eğildiğini ve artık Bakana resmi biçimde «Yoldaş Bakan» diye değil, muhabbetle «sevgili İvan İvanoviç» diye hitap ettiğinizi farkediyorsunuz. Hayatın planlamamızda yapmaya zorladığı düzeltmeler, azar azar sende belirli açgözlü eğilimler yaratıyor. Burada Kongre'de bile, ara verildiğinde dışarıda gezinirken, atmaca gibi, bir Bakana veya başka birisine bakarken, aynı zamanda hararetle «ondan ne sağlayabilirim?» diye düşünüyorsun. Ve bir Bakana telefon edip seni kabul etmesini istediğinde, asla Yüce Sovyet temsilcisi olduğunu söylemezsin, yazar olduğunu söylersin. Bakanlar

yazarlara karşı daha heveslidirler! Kısaca, istediğini herhangi bir yoldan elde edersin. Böylelikle, görüyorsunuz işte, yazarın hayatı hep eğlenceden ibaret değil.

Bu yüksek kürsüden konuşurken güldüğüm için hoşgörünüzü dilemeliyim. Ciddiyetle söylersek Partimizin büyük dehasına ve Partinin bizi başarmaya çağırdığı görevlerin başarısına kesinlikle inanıyoruz.

Ve emin olabilirsiniz, değerli delege yoldaşlar, yazarların gerçek olarak ülkeye ve halka adanmış olan binlerce kişilik ordusu, Merkez Komitemizin raporunda belirtilen sanat ve edebiyat üzerine görüşlere tümüyle katılmakta ve Partimizin politikasını içtenlikle desteklemektedir.

1966

GENÇ YAZARLARIN YÜKSELMESİ İVEDİ BİR GÖREVDİR*

Değerli delege yoldaşlar, sayın konuklarımız,

Kongrenin ilk günlerine bakarak söylersek, bahçemizde herşey yolunda. Hiç keskin eleştiri olmadı, gereksiz heyecan yok, herşey iyi ve sakin, kutsal bir huzur ve ahenk bulunmuş; sonuç olarak herkes güzelce bir uyum içinde soluk alıyor, gülümseyişler mülayim ve genel hava o kadar sakin ki buradakilerden bazıları uyumaya başladılar bile....

Açık ki, Yazarlar Birliği yöneticileri bu kongrenin hazırlığında büyük çaba harcadılar ve bu nedenle, doğal olarak, saygı ve övgülerimizi hakediyorlar.

Hatırlıyorum, önceki kongrelerde işler biraz farklıydı. Kalem şövalyeleri, konuşmalarında kılıçlarını çekerlerdi, zırhlar şakırdardı, militan ateşimizi birbirimizden esirgemezdik ve savaş bitince şişiklerimize yavaşça dokunarak ve berelerimizi ovarak dağılırdık; çünkü o «eski mutlu günlerde» kolay kolay övmez, hoşgörüleri, tatlı şeyleri istemeyerek dağıtırdık, herhalükârda Markov ve Dudin'in bu

(*) Sovyet Yazarları Dördüncü Kongresi'nde konuşmasından.

kongrede bize yaptığı gibi cömertçe yağdırmazdık. Şişikleri ise gayretkeşlikle dağıtırdık. Bazen de hakkıyla.

Ben de sık sık ringe çıktım, yumruklar attım ve yedim. Fakat şimdi o çalkantılı kongrelerin anıda kalmasından üzüntü duyduğumu ve tekrar kavgaya girişmek istediğimi düşünmenizi istemiyorum. Tersine bu barışçı ortamı seviyorum, hepiniz gibi ben de hem Sovyet Yazarlar Birliği'nde, hem de onun dışında barıştan ve barış içinde yanyana varolmadan yanayım.

Sovyet iktidarının 50. yılında toplanan bir kongre, kuşkusuz, bir bakıma, bizim açımızdan bir değerlendirmedir. Ve konuşmacıların çoğunun elinde olmayarak, geçmişteki kazanımlarımız üzerinde durmaları da doğaldır.

Bununla birlikte şu akıllı Doğu deyişini asla unutmamalıyız: «Yola çıktığında, takılıp düşmek istemiyorsan, arkana çok sık bakma, önüne bak.» Daha az tökezlemek için, geleceği düşünelim, öyleyse.

Bu kongrenin ağırbaşlı ve iş toplantısı halinden memnunum; ama aynı zamanda Birliğimiz yönetiminin, keskinlikleri ne pahasına olursa olsun önlemeye yönelik açık isteği beni biraz kaygılandırıyor. Bu pek haklı gözükmüyor. Kongrenin sonu herhalükârda mutlu olacak, ama yedi yıldır görüşmedik ve yalnızca edebiyat sorunları ve görevleri dışında da konuşacağımız çok şey var.

Ben Birliğin tepelerinde değilim ve nasıl direktif verileceğini bilmeyen bir üye yazar olarak izninizle bazı sorunlara değinmek isterim, bunlar yalnızca beni rahatsız etmiyor sanıyorum.

Başlarken bu kongre üzerine birkaç söz. Varlıkları ve çalışmalarına gösterdikleri ilgiyle kongremizi onurlandıran yakın dostlarımızı konuklar arasında görmek hepimiz için mutluluk verici. Jaroslaw Iwaszkiewicz, Anna Seghers, Georgi Jagarov ve sosyalist ülkelerden diğer kardeş yazar-

ların, yine Pablo Neruda, Charles Snow, Pamela Johnson, Artur Lundkvist ve Maria Wine gibi büyük yazarların, iyi komşularımız ve dostlarımız Martti Larni, Linna Vaino, Maria Teresa Leon ve tüm değerli yabancı dostlarımızın yakınlığını duymak çok güzel.

Diğer delegeler ne hissediyor bilmem ama, ben, değerli eski dostum İlya Grigoryeviç Ehrenburg'un bulunmayışından dolayı son derece üzgünüm. Etrafıma bakınıyorum, bakınıyorum ve İlya Grigoryeviç'i göremiyorum; orada değil ve bu beni rahatsız ediyor, sanki orada olması gereken bir şey yerinde yok; içimde durmayan bir ağrı var ve üzüntü neşeme kara bir gölge düşürüyor. Ehrenburg nerede? Kongre arifesinde İtalya kıyılarına geziye gittiği söyleniyor. Doğrusu yapılacak garip bir iş bu!

Herhangi bir işyerinde sanatkârlar, işyerinin itibarı yanı sıra, kendi insanlık itibarlarını da yukarda tutarlar ve yaptıkları işten de onur duyarlar. İlya Grigoryeviç bizi gücendirmemeliydi. Kollektiflikte biri kendisini diğerlerinden üstün tutup, «patron benim, bana gücenilmez» diyen huysuz bir kaynana gibi davranmamalıdır.

Üzüntü verici diğer bir şey, kötü örneklerin yayılmasıdır. Ehrenburg'un kamu hayatının kurallarına saygısız davranışından cesaret alan kimi genç yazarlarımız, gerçekten büyüdüklerinde hatırlayınca utanacakları yaramazlıklar yapıyorlar.

Gençlere söz gelmişken, geçmişi hatırlayarak geleceğin neler vaadettiğine bakalım.

1930'larda Orta Rusya'da bir kasabayı ziyaretten dönüşünde Fadeyev'in anlattığı bir öykü var. «Görmek istediğim eski bir manastır vardı» diyerek anlattı bana. «Oraya gittim ve şöyle bir gezdim. Manastırın içinde çok eski, yarı yıkık küçük bir kilise halâ açıktı. Kasabaya dönerken manastır çevresinde bir hendek yamacında oynayan gürültücü bir oğlan kalabalığı vardı ve biraz ötede bir çocuk,

oyunu gıpta ile seyrediyor, ama yakına gelmeye cesaret edemeyerek, kendince soluk çimenleri koparark, ayaklarını sürüyerek eğlenebildiği kadar eğleniyordu. Zavallı çocuk, diye düşündüm, yaptığı bir şeyden dolayı oyundan atılmış olmalı. Yanına gelip sordum: 'Sen niye burada yalnız duruyorsun? Neden diğerleriyle oynamıyorsun? Ne yaptın?' Bana baktı, gözlerinde bir yetişkinin acısını gördüm. 'Benim babam papaz' dedi. 'Bu kilisede papaz. Bunun için beni oyunlarına almıyorlar, yalnız oynamak zorundayım.'» Fadeyev sustu ve hatırlıyorum, oldukça garip, keskin bir sesle, «Biliyor musun, ağladım. Arkamı döndüm ve ağladım. Yaşanacak ne korkunç bir çocukluk!» Doğru, öyküsünü kendisinden beklendiği gibi bitirdi: «Ama ihtiyar, bilirsin bütün köylüler bir parça duygusaldır.»

Bizim «çetin» genç yazarlarımız bana papazın küçük oğlunu hatırlatıyorlar. Yalnız başlarına oynuyorlar, arkadaşlık duyguları yok ve biz duygusal yaşlı köylüler onlara acıdığımızdan ağlamıyoruz bile. Ne de onlarla gerçekten bağ kurmaya çalışıyoruz. Yaptığımız şey, onlara bir yaşlı çavuşun acemilere davrandığı gibi davranmak.

Buna son vermenin zamanı gibi geliyor bana. Ve bir günah tekesi aramaya da son vermeli. Genç yazarların bir bölümüyle şu anda yolunda gitmeyen ilişkilerde hepimizin suçlu olduğunu dürüstlükle kabul edelim Komsomol suçludur, Yazarlar Birliği yönetimi ve biz yaşlı yazarlar da. Kuşkusuz kendimi bu suçlamanın dışında tutamam ve tutmak istemem. Eğer olanları açıkça yüzlersek, işler işte böyledir. Gençlik mağrur ve alıngandır. Öyleyse suçlamayı kabule istekliysek, uzlaşmaya doğru da ilk adımları atmalıyız. Yaldızımız dökülmeyecektir ve kanımca bu, yapabileceğimiz en akıllıca, ya da isterseniz, en uzak görüşlü iş olacaktır.

Bu genç insanların da bir Fronde tavrı takınmak ya da kabul edilmiş davranış biçimlerini tanımayı reddetmek

gibi bazı kusurları var. Akıllarında başka şeyler de var. Ama gelin bunları onların gençliğine verelim ve yüzlerine vurmayalım, yıllar geçtikçe onlara karşı daha mükemmel olacağız.

Genç yazarlardan bir bütün olarak söz edersek, yerimizin fevkalâde doldurucuları onlar; bunu fısıltıyla söylemiyorum. En mutluluk verici olgulardan birisi, bu, büyük sayıda çok genç yeteneğin ortaya çıkışıdır. Bunlar sesleri henüz çatlayan oğlanlar, bu yüzden genç bir horoz gibi ara sıra tiz ses vermeye yatkınlar. Bu çocuklar bizim gerçek zenginliğimizdir ve insan onlardan söz ederken heyecan ve haklı bir gurur duymadan edemiyor. Memleketimizin bereketli toprağının böylesine cömertlikle yetenek üretmesi harika, gerçekten harika!

Ama düşünmemiz de gerekli; daha da iyisi geleceğe bir göz atmak. Ciddiyetle düşünmemizi gerektiren bazı rakamlar vermek istiyorum.

Birinci Yazarlar Kongresi'nde delegelerin yüzde 71'i kırk yaşın altındaydı; ikinci kongrede yüzde 20,6'ya düştü; üçüncüde yüzde 13,9'a ve bu kongrede ise yalnızca yüzde 12,2. Yaşlanıyoruz yazar kardeşlerim. Genç yazarları kongrelerin çalışmalarına, yazar birliklerinin ve bölümlerinin çalışmalarına daha yüreklice çekmenin zamanı kuşkusuz geldi. Şimdiki haliyle sistemimiz ordununkine benziyor. Orduda yükselme öyle yavaş ki, insan general rütbesine geldiğinde öyle yaşlanmış oluyor, ki, güve yemiş gibi görünüyor. Ak saçlar çok saygıdeğerdir kuşkusuz, ama insanı yönetici yapmaya yetecek tek şey bu olamaz değil mi? Bu kongredeki delegelerin yaş ortalaması altmış, bu üzüntü verici gelmiyor mu kulağa? Bugün buyuz, ama iyi bir usta yarını düşünür; kendimizi iyi ustalar olarak görmeye hakkımız var, yoksa evlerinin harap olmasına izin vereceklerden değiliz.

Öyleyse gördüğünüz gibi gençlerin yükselmesi, ertele-

nemez ve hemen karar verilmesini gerektiren ivedi bir sorun olmuştur.

Son zamanlarda Batı'dan bize, Sovyet yazarlarına yaratıcı «özgürlük»' verilmesini haykıran birçok ses duyuyoruz.

(.....)

«Özgürlük» tacirleri gençliğimizi çürütmeye çalışıyorlar. Boşuna uğraşıyorsunuz, sayın baylar! Ne «çetin», ne de «çetin olmayan» genç yazarlarımız sizinle gelecekler. Anayurdumuzun dertlerini ve mutluluklarını bizimle paylaştılar ve paylaşacaklar. Bir tekini bile size teslim etmeyeceğiz.

Burada, Büyük Yurtsever Savaş'ta yazarların yaptıklarından övgüyle söz edildi. Sovyet Ordusu Politik Yöneticiliği'nin bizleri ilk ihtiyatta tutması hiç de boşuna değildir. Eğer tehlike ülkemizi yeniden tehdit ederse, üniformalarımızı gene giyeceğiz ve Sovyet Ordumuzun saflarına katılacağız yaşlı ve genç, «çetin» ve «çetin olmayan». Çünkü biz halkımızın etindeniz ve onun uğrunda savaştığı ve kazandığı her şey bizim için sonsuz değer taşır.

Son olarak, geleceğe ilişkin birkaç söz söylemek istiyorum. Romanın toplumumuzdaki muazzam sosyal değişiklikleri kucaklayabilen tek nesir türü olduğunu söyleyen Konstantin Fedin'e tümüyle katılıyorum. Roman yazarın büyük bir kanava yaymasına ve üzerine ülkemizde yer alan olayları, halkın düşünüş ve görüşündeki büyük değişiklikleri işlemesine; kahramanlarının yaşamını uzun yıllar boyu izlemesine izin verir.

Ünlü öykü ustalarımızın, bu, daha büyük kanavalara yönelmelerinin zamanı. Edebiyatımızı daha da zenginleştirecek temel kurgusal ürünleri yaratmak için çokça yetenek ve beceriye sahipler.

Gorki'nin girişimiyle değişik işletme ve fabrikaların tarihçelerini yayımladık ve yayımlıyoruz. Yazarlar kollektif

çiftlik ve devlet çiftliklerinin tarihçeleri üzerinde çalışıyorlar. Bunlar roman yerine geçmez. Bu aşikâr. Ama bir epik romanın temeli olabilirler. Dahası, kaynak olarak bir yazara kestirilemeyecek değerde yardımları olabilir.

Bence, eğilim ve yeteneklerimiz arasında bir uyuşmazlık yoktur. Ve her şey bir yana, bu yıldönümü yılından sonra daha da çok çalışmamız gerekecek. Sovyet edebiyatının, ülkesine ve dünyaya yeni, parlak romanlar vereceğine kesinlikle inanıyorum. Bunu gerçekleştirmek için tüm koşullara ve olanaklara sahibiz.

Hepinize, araştırmalarınızda büyük cesaret ve yaratıcı çalışmanızda yürekten başarılar dilerim.

1967

NEVÂÎ İNSANI GÖSTERİYOR*

Değerli meslektaşlar,

Eski zamanların aklı ve bugünün sorunları, siz burada Taşkent'te toplanan uluslararası edebiyat sempozyumuna katılanlarla zihnen beraber olan herkesin düşünce ve duygularını birleştiriyor.

Bu bir yıldönümü sempozyumudur. On yıl önce Asya ve Afrika ülkelerinden gelen yazarların ilk konferansı burada, Taşkent'te toplandı ve yazar birlikleri çerçevesinde örgütlenerek, yazarların dünya barışını koruma ve insanlığın ilerlemesine yönelik soylu amacını gerçekleştirici bir verimli işbirliğinin temelleri atıldı.

Bugün karşı karşıya olduğumuz sorunlar, her edebiyat ustasının şu sorulara yanıt vermesini zorunlu kılıyor: Kimden yana? Kalemiyle, çalışmasıyla, sanatıyla kime ve neye hizmet ediyor? Çağımız, hepimizden, onun hayati sorunlarını ele alma ve çözmede etkin biçimde yer almamızı istiyor.

(*) Uluslararası Edebiyat Sempozyumu'na gönderdiği telgraftan.

Şu sıra, Nevai'nin doğduğu o yerlerde kutlamalara katılma fırsatınız da olacak. Pek çok ulus büyük şairleriyle gurur duyar. Fakat bu 525. doğum yıldönümü gibi tarihler pek sık kutlanmaz. İnsan emeği ve şefkatinin şairi Nevai, halkının beslediği dehayı asırlarca, binlerce yıl yaşamak üzere insanlığa miras bıraktı. Bu deha sempozyumda bulunan sizlerin de yolunu aydınlatsın:

«Kimin düşüncesi daima insanların yanındaysa, yalnızca o, İnsan'ın onurlu adına lâyıktır».

Nevai söyledi bunu. Sözlerine kulak verelim.

1968

YENİ BÜYÜK ROMANLAR YAZILACAKTIR*

(.....)

Yalnızca kollektif çiftçiler için değil, hepimiz için, tüm ülke için son derece önemli bir olay olan kongrenizi selâmlamaktan mutluluk ve onur duyuyorum.

Geçen kırk yılda köprülerin altından çok sular aktı, kollektif çiftlik köylerinin görünüşü ve yaşamı, daha da önemlisi kollektif çiftçilerin bizzat kendi zihniyetlerinde çok şeyler değişti. Bu herkesin bildiği gerçekten söz etmek istemiyorum bugün.

Başlangıca dönersek çok uzun yıllar öncesine, insan kendisini düşünmekten alıkoyamıyor: Çok yakında yüzüncü doğum yıldönümünü kutlayacağımız, ülkemizin gelişme doğrultusunu çizen adam, ne hayret verici uzakgörüşlülüğe sahipti. Ve Partimizin, belirlenen herşeyi gerçekleştirmek, ülkenin sanayileşmesini sağlarken, kollektif çiftlik sistemi kurmaya cesaret edip girişmesi, ne hayret verici irade ve gücü gerektiriyordu!

(*) Üçüncü Tüm Kollektif Çiftçi Birlikleri Kongresi konuşmasından.

Büyük bir savaşın şimşekleri ufukta çakmaya başlamıştı bile ve savaş geldiğinde, kollektif çiftlikler orduyu, işçi sınıfını ve bir bütün olarak ülkeyi besleyebildiler. Tüketip bitiren savaşın dört yılı bizi kemer sıkmaya zorladı, ama üstesinden geldik ve kazandık, okyanusun öte yakasındaki müşfik amcaya ekmek dilenmeye gitmedik.

Bunu sık sık hatırlatıyoruz, ama inanıyorum ki kol lektif çiftçilere şükranlarımızı daha da sıkça sunmalıyız, onların önünde eğilmek kimseye yük gelmeyecektir.

Bugünlerde hepimiz yoldaş Brejnev'in konuşmasının etkisindeyiz. İçerdiği heyecan verici olgu, sayı ve sonuçlar insanı düşünmeye zorluyor. Kişi başına ekilebilir toprak oranını alalım, örneğin. Büyük çoğunluğumuz saf yürekle toprak bakımından efsanevi bir zenginliğe sahip olduğumuzu düşünüyorduk ama gerçekte o kadar iyi durumda olmadığımız görülüyor....

Bu, öncelik verilmesi gereken sorunlardan biridir, yalnızca kollektif çiftçileri değil, hepimizi, Sovyetler Birliği'nin tüm yurttaşlarını, şimdiki ve gelecek kuşakları ilgilendirmektedir. Toprağın da dünya gibi bölünmez olduğunu hepimiz biliyoruz. Sürülüp ekilen toprağımızı, bizi besleyen toprağımızı nasıl sevgiyle ve dikkatle gözetiyorsak, toprağın geri kalan bölümüne de, üzerinde yaşadığımız, çalıştığımız, eğlendiğimiz ve üzüldüğümüz, üzerinde herşeyin insanın yararına var olduğu toprağa da aynı sevgi ve dikkati göstermemiz gerekir. Ormanlardan, ırmaklardan ve oralarda yaşayanlardan söz ediyorum. Bu sorunlar karşısında tavrımızı tekrar tekrar gözden geçirmeli, doğanın bize sağladığı zenginliği korumak için gerekli ivedi kararları ve etkin önlemleri almalıyız. Leonid İlyiç Brejnev'in konuşmasındaki ölçülü sert uyarı tam zamanındadır. Bu uyarıya kulak vermek, sizin gibi tutumlu ustaların dahi yararınadır.

Delegelerin dile getirdikleri düşüncelerin pek çoğu birbirine yakınlığıyla dikkat çekiyor. Böyle de olması

gerek; delegeler toprağın güçlü ustalarıdır ve büyük toplumumuzun daha ileri gelişiminin beklentilerini veriyorlar.

Bu kürsüden kollektif çiftlik hareketinin eski neferleri üzerine çok şey söylendi. Lütfen hiç de alçak gönüllü olmadığımı düşünmeyin, ama ben de kendimi o kuşaktan sayacağım, çünkü kollektif çiftlik sisteminin doğuşuna ve güçlenmesine tanıklık ettim. Bugün Sovyet köylülüğünün birkaç kuşağı temsil eden seçkin topluluğunu burada toplanmış gördüğümde, Sovyet köyümüzün geçen kırk yılda kat ettiği şanlı tarihi yolun gururunu duyuyorum. Ve bu yolu edebiyatta ve sanatta cesurca ve hakettiğince anlatmanın ne kadar zorunlu olduğunu düşünüyorum.

Mesleğim beni edebiyat üzerine birkaç söz söylemeye zorluyor. Olan şu ki, edebiyatta da tarımda olduğu gibi bol ürünlü yıllar ve ürünsüz yıllar, kuraklıklar ve kum fırtınaları vardır. Siz, başınıza belâ olan zararlılarla başarılı biçimde savaşıyorsunuz, ama üzülerek söyleyeyim, bizim aramızda halâ bazı Kolorado böcekleri var; Sovyet ekmeği yiyip, gizlice gönderdikleri yazılarla Batılı burjuva efendilerine hizmet eden türden. Ama sizin tarlanızda yaptığınız gibi, biz de tüm edebiyat bahçelerimizi böceklerden ve muzır otlardan temizlemeye istekliyiz ve temizleyeceğiz.

Üretim sorununa gelince, hedeflerimiz sizinkilere benziyor: İyi nitelikli ürünleri yeterli miktarda üretmek. Her zaman başarılı olamıyoruz, ama siz de öyle.

Dahası bizden kalıcı değerde ürünler isteniyor, fakat ne yazık ki, bütün kitaplar zaman sınavını geçemiyorlar. Ancak, mutluluk verici bir olgu şu ki, şimdiden köy hayatı üzerine iyi kitaplarımız var, güçlenen iyimserliğimle, kesinlikle inanıyorum ki, yaşadıklarımız üzerine yeni büyük romanlar daha yazılacaktır.

Bir başka ortak noktamız daha var sizlerle gençlerimizle duyduğumuz mutluluk, gurur ve onlardan bekle-

diklerimiz. Genç yazarlar arasında gerçekten yetenekli çok insan var ve herşeyden önce, ilgiye lâyık ve gerçekten değerli çalışmaları doğal olarak onlardan bekliyoruz.

Son verirken, size gerçeği söylemek gerekirse, yoldaşlar, yurttaşlarım, bu kongrenin delegeleri, size bakıyorum ve böyle fevkalâde insanlar arasında yaşadığım için ne kadar şanslı olduğumu düşünüyorum!....

1969

ÇOK GEÇ OLMADAN*

Mihail Şolohov'un Tüm Dünya Yazarlarına Çağrısı:

Değerli dostlar ve meslektaşlar, dünya yazarları,

Size insanlık tarihinin çok çetin bir anında seslenivorum...

Otuz yıl kadar önce, dünyanın her yerinde halkların barış uğrundaki çabaları Soğuk Savaşın yıkıcı özüne üstün gelirken, dünya yazarlar topluluğuna *Inostrannaya Literatura* dergisi aracılığıyla Doğu ve Batı'nın yazarları, farklı görüş ve inançlara sahip insanlar arasında içten ve canlı bir diyalog için çağrı yapmıştım.

O sırada beni bu çağrıya isteklendiren, sözleriyle insanların zihin ve yüreklerini etkileyebilenlerin çabalarını birleştirme arzusuydu.

Ama şimdi sorun edebiyat sorunu değil. Söz konusu olan insan soyunun ve onun beşiği, yeryüzünün bizzat kendi varlığıdır. Sorun, yarının olup olamayacağı, çocuklarımız ve torunlarımızın gökyüzünde güneşi görüp göremeyeceğidir.

(*) Asya ve Afrika Yazarları 7. Konferansı'nda okunan çağrı.

Barışın düşmanları aklın sesine kulak vermeyi reddediyorlar, harap edici bir savaşın evrensel alevine dönüşmek üzere yayılmaya ve gezegenimizdeki tüm hayatı yoketmeye hazır nükleer ateşi daha da körüklüyorlar.

Silahı yalnızca kalem ve kâğıt olan yazar tüm bunlara nasıl karşı koyabilir?

Size, *aynı soru*nun yaklaşmakta olan 1. Dünya Savaşı'nın uğultularını duyan *Lev Tolstoy tarafından da sorulmuş* olduğunu hatırlatmak isterim. 80 yaşında 1909 Stockholm Barış Kongresi'nde yer almayı kabul eden yazar, savaştan kazançlı çıkacakların emrinde milyonlarca para, milyonlarca asker olduğunu vurguluyordu. Savaşa karşı çıkan yazarınsa, yalnızca bir tek, ama çok güçlü silahı vardır - hakikat. Ve işte bu, mücadelemizin umutsuz olmadığını, hatta eğer tüm barışsever insanlar —edebi söz yeteneğine sahip olanlar dahil— tüm zekâ, bilinç ve yeteneklerini bu ana amaca yönelttikleri takdirde başarılı olacağını söylememiz için yeterlidir.

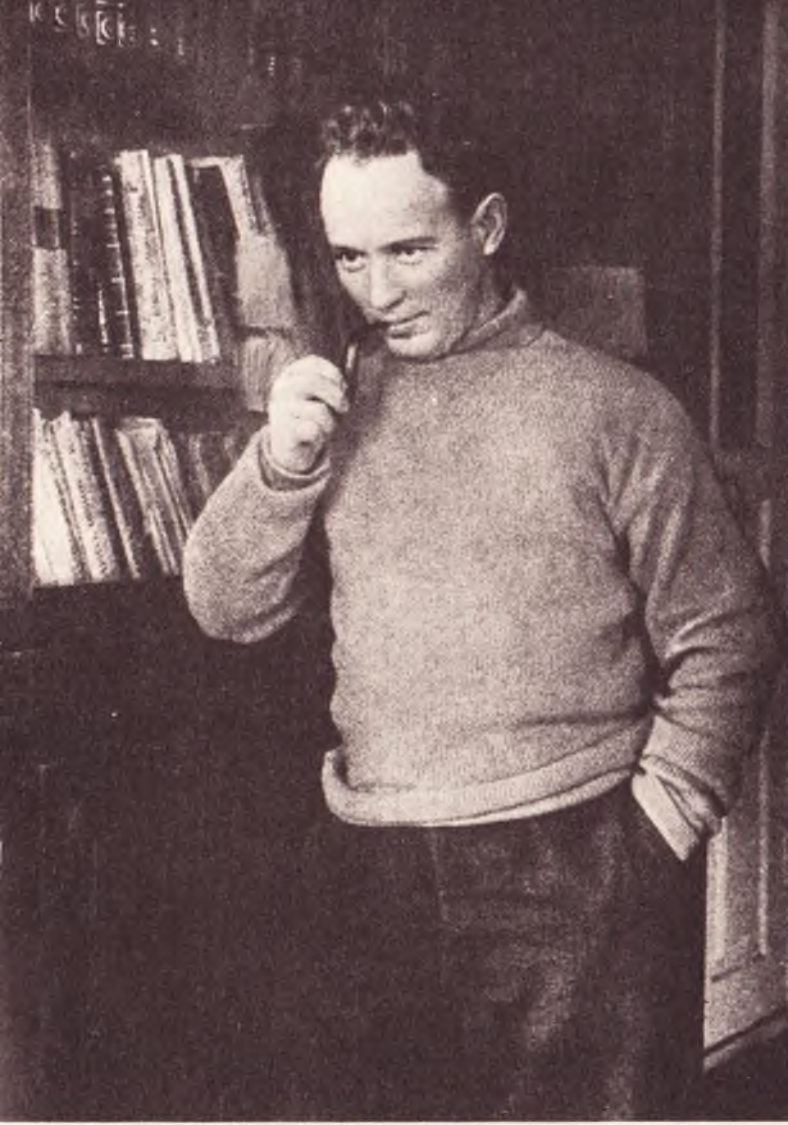
Dünya yazarlarına, günümüz yazarlarına, dost ve meslektaşlarıma sesleniyorum: Devam eden çılgınlığa, sürekli nükleer silâhlanmaya karşı sesinizi yükseltin.

Umarım bu çağrım işitilir.

Inostrannaya Literatura'nın bir editörü olarak, dergimizin sayfalarını bu ivedi ve baskın konu üzerinde düşünce alışverişine açıyorum.

Çok geç olmadan!

Veşenskaya / Eylül 1983

Şolohov 1936

Daveti üzerine pek çok ülkeden gelen genç yazarlarla Veşenskaya'da

Japon okurlara imza verirken

Temsilci ve seçmenleriyle

Uzayda ilk insan, kozmonot Yuri Gagarin ile Don steplerinde

Nobel edebiyat ödülünü alması dolayısıyla İsveç kralı tarafından kutlanışı

Yazar Yevgeni Petrov ve Aleksandr Fadeyev ile birlikte cephede

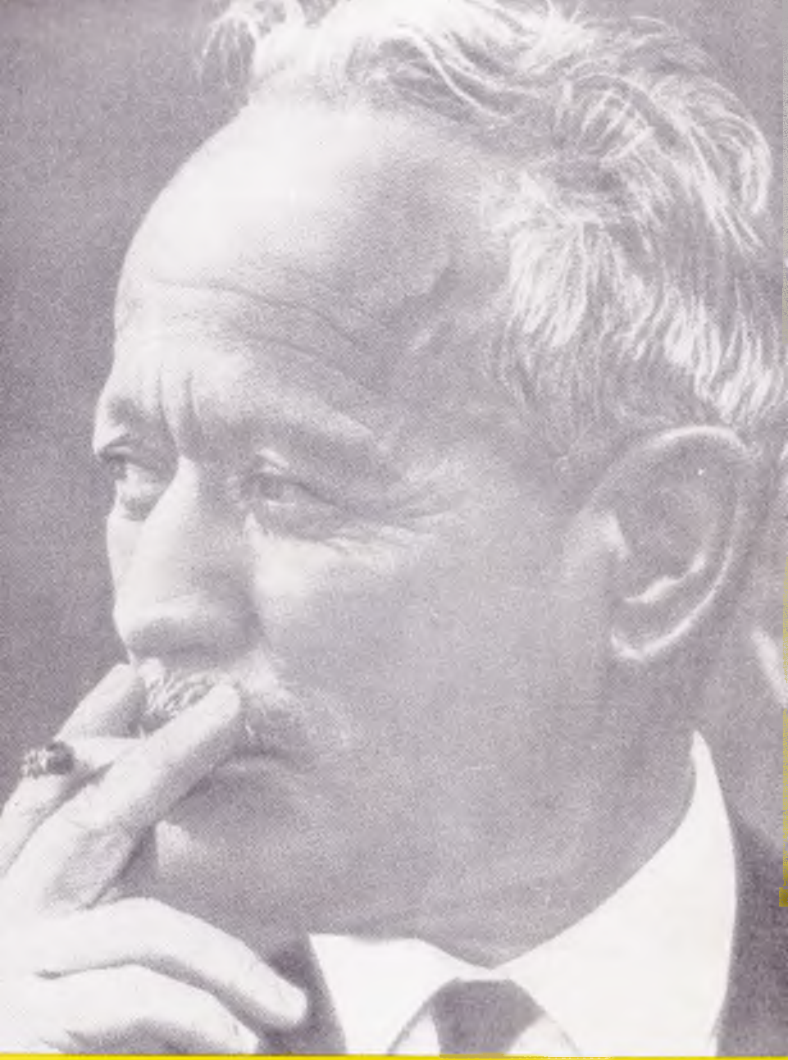
Genç meslektaşlarla

Şolohov ve eşi Maria Petrovna kahvaltıda

Şolohov ve eşi Maria Petrovna

275 TL